

AJPPA

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

■ สำนักงานวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภोजังหวัดนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 093-6359515

■ Office:
The Office Academic Journal of
Political Science And Public Administration
79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi,
Ayutthaya 13170

AJPPA ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2568 Vol. 7 No. 1 January - February 2025

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

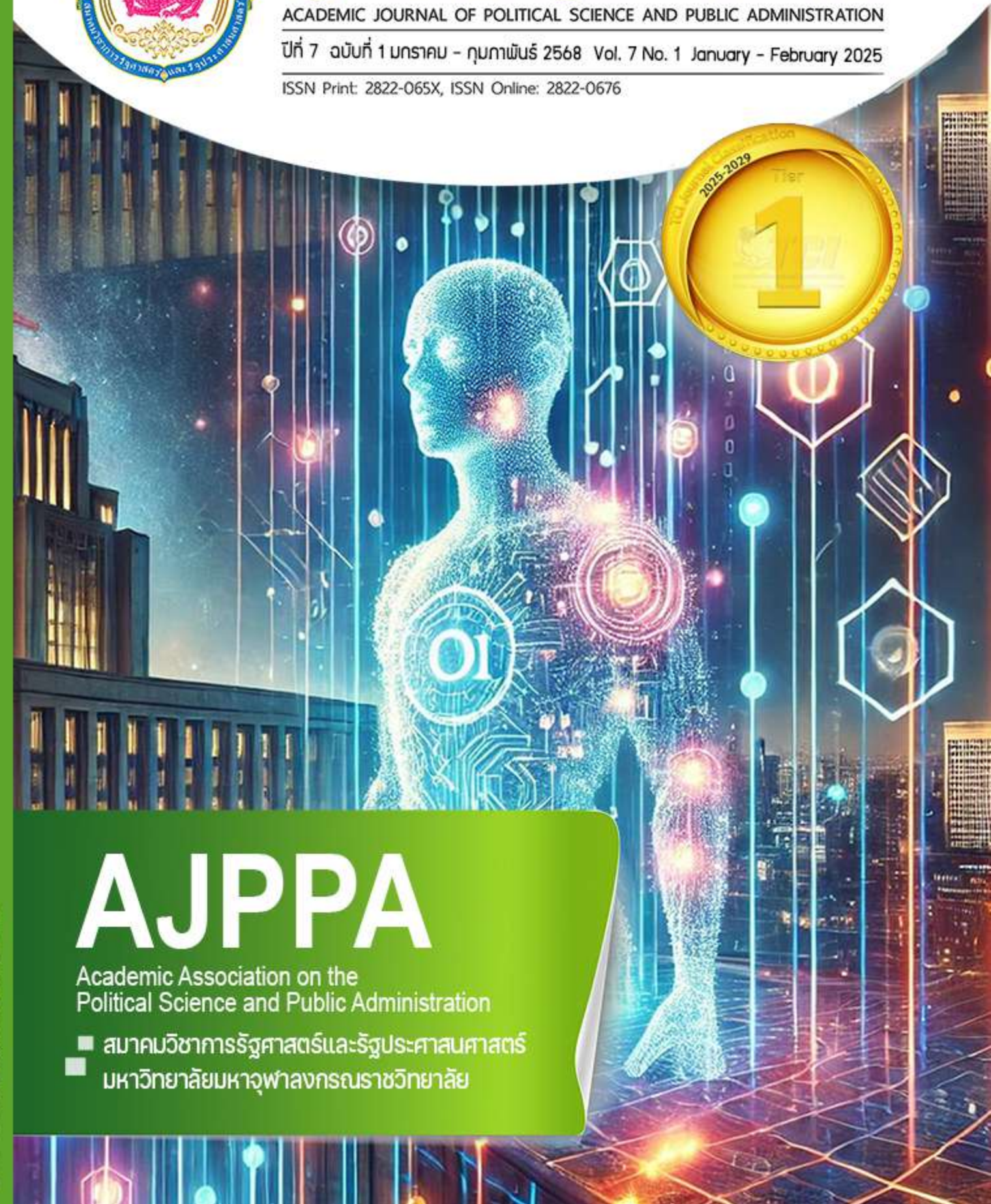

วารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2568 Vol. 7 No. 1 January - February 2025

ISSN Print: 2822-065X, ISSN Online: 2822-0676

AJPPA

Academic Association on the
Political Science and Public Administration

■ สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
■ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
Academic Journal of Political Science and Public Administration

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ 2568

จำนวนพิมพ์ : 10 เล่ม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์
- ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน
- ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน
- ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม
- ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม
- ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

วัตถุประสงค์

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงในด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และนักวิจัยทั้งในและนอกสถาบัน

บรรณาธิการ:

เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ
kietsn@hotmail.com

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

พระครูสุธีภิตติบัณฑิต
krisada.sae@mcu.ac.th

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ:

พระเมธาวินัยรส, รศ.ดร.
psbud@hotmail.com

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม
maghavin9@gmail.com

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

พระปลัดระพีณ พุทธิสารโ
raphind@yahoo.com

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ธีรโชติ เกิดแก้ว

tongin2000@gmail.com

บุษกร วัฒนบุตร

busaaiy2516@gmail.com

บุริมปรีชญ์ คณินพศุตย์

jpkaninphasut@gmail.com

วันชัย สุขตาม

wanchai2526@srur.ac.th

วันทนา เนาว์วัน

wanthana_nt@hotmail.com

สายชล ปัญญชิต

saicholpa@g.swu.ac.th

อนันต์ อุปสอด

ananupsod9541@gmail.com

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ประเทศไทย

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ประเทศไทย

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประเทศไทย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ประเทศไทย

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ประเทศไทย

กองจัดการวารสาร:

ฝ่ายเลขานุการ:

พระมหาสมชาย ขนติสรโณ

พระมหาสมค์กร อติภทโท

ผศ. ดร. นิกร ศรีราช

สุภัทรชัย สีสะไบ

ศิลปกรรม:

กรกต ชำบัณฑิต

พระพลวัฒน์ สพล

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

การเงิน:

วรรณทนี สุวรรณจิรไพศาล

กษพรณ บุญเทียน

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

พิสูจน์อักษร:

นเรศ ฤทธิเดช

ดวงจันทร์ แสงอาทิตย์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายกฎหมาย:

รัชชนันท์ อิศรเดช

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

สำนักงาน:

สำนักงานสมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี) ชั้น 4 เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 0919691539

จัดพิมพ์โดย:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทร. 035-248-000 ต่อ 8555, 8556, 5541. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
Academic Journal of Political Science and Public Administration

Vol.7 No. January – February 2025

Number of prints: 10 copies

Release Date Is 3 Copies Per Year.

Issue 1 January – February

Issue 2 March - April

Issue 3 May – June

Issue 4 July - August

Issue 5 September - October

Issue 6 November – December.

Objective:

The journal has a policy to publish high-quality articles in political science and public administration. The target groups are faculty members, students, and researchers both inside and outside the institution.

Editor:

Kiettisak Suklueang
kietsn@hotmail.com

Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Assistant Editor:

Phrakhru Suthikittibundit
krisada.sae@mcu.ac.th

Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Editorial Board Members:

Phramedhavinaiyaros
psbud@hotmail.com

Graduate School Mahamakut Buddhist University, Thailand

Phramaha Makhavin Purisuttamo
maghavin9@gmail.com

Graduate School Mahamakut Buddhist University, Thailand

Phrapalad Raphin Buddhiso	Faculty of Social Sciences
raphind@yahoo.com	Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Teerachoot Kerdkaew	Faculty of Liberal Arts
tongin2000@gmail.com	Huachiew Chalermprakiet University, Thailand
Busakorn Watthanabut	Faculty of Liberal Arts
busaiey2516@gmail.com	North Bangkok University, Thailand
Purimpratch Khaninphasut	School of Educational Studies
jpkhaninphasut@gmail.com	Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand
Wanchai Suktam	Faculty of Humanities and Social Sciences
wanchai2526@sru.ac.th	Surindra Rajabhat University, Thailand
Wanthana Nowwan	Faculty of Management Science
wanthana_nt@hotmail.com	Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand
Saichol Panyachit	Faculty of Social Sciences
saicholpa@g.swu.ac.th	Srinakharinwirot University, Thailand

Journal Manager Team:

Secretary:

Nigorn Srirat	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Suphattharachai Sisabai	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Phramaha Somchai Khantisarano	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Phramaha Samak Atibhaddho	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Fine Arts Department:

Korakoth Chabandit	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Phra Phonlawat Sapalo	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Finance Department:

Wantanee Suwanjiraphaisan	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
---------------------------	--

Kotchaphan Bunthian Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Proofreading Department:

Duangchan Saengartid Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Naret Ritthidej Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Legal Subdivision:

Tatchanan Isaradej Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Office:

The Office JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION
Political Science and Public Administration
79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170

Published by:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House
79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya. 13170.
Call. 035-248 - 000, ext. 8555,8556,5541 Fax. 035-248-000. ext. 8545.

**คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ :
วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**

ARTICLE REVIEW BOARD:
ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

1. พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Brahmaphundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
2. พระธรรมรัตนารักษ์, ดร.
Dr. Phra Thammaratanaporn	วัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี
Wat Khian Khet, Pathum Thani Province
3. พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Thepvatjarabundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
4. พระเทพปริยัติเมธี, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phratheppariyattimethi	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
5. พระราชวัลลาจารย์, ดร.
Dr. Phra Rajwallapajan	วัดหนองหอย จังหวัดราชบุรี
Wat Nong Hoi, Ratchaburi Province
6. พระเมธาวิเชียร, รศ. ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
7. พระสมุทรวชิรโสภณ, ดร.
Dr. Phra Samut Wachirasopon	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
8. พระพิพัฑฒโรดม
Phra Phiphatphatcharodom	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
9. พระวชิรภิกขิตบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Vajirakittibundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
10. พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Udomsittinayok	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
11. พระเมธีวรารักษ์
Phra Metheewaraporn	วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Wat Phananchong Worawihan, Ayutthaya
12. พระครูโสภาสนนทกิตต์, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhru Opasnonthakit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
13. พระครูนันทกิจโกศล, ดร.
Dr. Phrakru Nonthakitkosol	วัดอ่วม่องประชาชนภูมิ จังหวัดนนทบุรี
Wat Uam Ong Prachanarimit, Nonthaburi
14. พระครูโกศลธรรมานุสิฐ, ดร.
Dr. Phrakhru Kosol Thammanusit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
15. พระเมธีวัชรประชาทร, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phra Methiwatcharaprachathorn	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

16. พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์, ดร.
Dr. Phrakhu Wisutsilapiwat
วัดไผ่ล้อม จังหวัดสระบุรี
Wat Phai Lom, Saraburi Province
17. พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phrametheewatjarabundit
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
18. พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Panyavajrapandit
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
19. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญโญ, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhu Sangkharakchakrit Phuripanyo
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
20. พระคมสัน ฐิตเมธโส, ผศ.
Asst. Prof. Phra Khomsan Titamataso
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
21. พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phrakhu Suthikittibundit
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
22. พระครูชินวีรบัณฑิต, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakru Chinnaverabundit
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
23. ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง
Prof. Dr. Boonton Dockthaisong
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
24. ศาสตราจารย์ ดร. จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์
Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
25. ศาสตราจารย์ ดร. ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
Prof. Dr. Thirapat Serirangsan
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
Sukhothai Thammathirat Open University
26. รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ โชวเกษม
Assoc. Prof. Anuphum Sowkasem
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
27. รองศาสตราจารย์ ดร. โกนิฐ์ ศรีทอง
Assoc. Prof. Dr. Konit Sithong
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
28. รองศาสตราจารย์ ดร. อภินันท์ จันทะนี
Assoc. Prof. Dr. Aphinant Chantanee
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
29. รองศาสตราจารย์ ดร. วิวัฒน์ หามนตรี
Assoc. Prof. Dr. Wiwat Harmontree
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
30. รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ บุญปู
Assoc. Prof. Dr. Somsak Bunpu
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
31. รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก
Assoc. Prof. Dr. Somchai Sino
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
32. รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
Assoc. Prof. Dr. SutthiPhong Siwichai
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
33. รองศาสตราจารย์ ดร. สมาน นามสนธิ
Assoc. Prof. Dr. Saman Ngamsanit
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

34. รองศาสตราจารย์ ดร. ทัชชนันท์ อิศรเดช
Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
35. รองศาสตราจารย์ ดร. พิเชฐ ทั่งโต
Assoc. Prof. Dr. Phichet Thangto
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
36. รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ใจเย็น
Assoc. Prof. Dr. Pattarapol Chaiyen
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
37. รองศาสตราจารย์ ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Toemsak Thongin
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
38. รองศาสตราจารย์ วราคม ที่สุกะ
Assoc. Prof. Warakhom Thisuka
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
39. รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยยุทธ ชีโนกุล
Assoc. Prof. Dr. Chaiyuth Chinokul
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
National Institute of Development Administration
40. รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน แสงวงดี
Assoc. Prof. Dr. Yothin Sawaengdee
มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
41. รองศาสตราจารย์ ดร. ธีรโชติ เกิดแก้ว
Asst. Prof. Dr. Teerachoot Kerdkaew
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
Hua Chiew Chalermprakiet University
42. รองศาสตราจารย์ พัฒนะ เรือนใจดี
Assoc. Prof. Phatthana Rueanchaidee
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University
43. รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา แก้วหล้า
Assoc. Prof. Dr. Wasana Kaewla
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surin Rajabhat University
44. รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิน รักษัตย์
Assoc. Prof. Dr. Suwin Raksat
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
45. รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพงษ์ แก่นอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Thiraphong Kaenin
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
46. รองศาสตราจารย์ ดร. สรรเสริญ อินทรรัตน์
Assoc. Prof. Dr. Sansoen Intarat
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University
47. รองศาสตราจารย์ ดร. จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
Assoc. Prof. Dr. Chamroen Chuchuaisuwan
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
48. รองศาสตราจารย์ ดร. ภักดี โพธิ์สิงห์
Assoc. Prof. Dr. Phakdi Phosing
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
49. รองศาสตราจารย์ ดร. สันญา เคนาภูมิ
Assoc. Prof. Dr. Sanya Khenaphum
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
50. รองศาสตราจารย์ ดร. ชลวิทย์ เจียรจิตต์
Assoc. Prof. Dr. Chonwit Chianchit
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University
51. รองศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สรรสวัสดิ์
Assoc. Prof. Dr. Phaisan Sansonwisut
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

52. รองศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เต๊ะขันหมาก
Assoc. Prof. Dr. Kasak Tekhanmak
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Thepsatri Rajabhat University
53. รองศาสตราจารย์ ดร. ชวลิต สวัสดิ์ผล
Assoc. Prof. Dr. Chawalit Sawatphon
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
Suan Dusit Rajabhat University
54. รองศาสตราจารย์พิเศษ ว่าที่ พ.ต. ดร. สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล
Assoc. Prof. Dr. Sawat Chirattthitikan
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
Department of Corrections, Ministry of Justice
55. รองศาสตราจารย์ ดร. อังฉรา หล่อตระกูล
Assoc. Prof. Dr. Atchara Lotrakun
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
56. รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนียง เลื่อมใส
Assoc. Prof. Dr. Samniang Leurmsai
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
57. รองศาสตราจารย์ ดร. วันทนา เนาว์วัน
Assoc. Prof. Dr. Wanthana Naowan
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
58. รองศาสตราจารย์ ดร. ศรชัย ท้าวมิตร
Assoc. Prof. Dr. Sornchai Taomitr
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
59. รองศาสตราจารย์ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
Assoc. Prof. Dr. Sukit Chaimusik
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
60. รองศาสตราจารย์ ดร. จิรายุ ทรัพย์สิน
Assoc. Prof. Dr. Chirayu Sapsin
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surindra Rajabhat University
61. รองศาสตราจารย์พิเศษ วิชัย ธรรมชอบ
Assoc. Prof. Wichai Thamchop
นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar
62. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลัปปึง คงชนะ
Asst. Prof. Dr. Phlapplueng Khongchana
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University
63. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนต์รี เพชรนาจักร
Asst. Prof. Dr. Montri Phetnachak
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
64. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒินันท์ กันทะเตียน
Asst. Prof. Dr. Wutthinan Kanthatian
มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
65. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสิน ปัญญาวุฒตระกูล
Asst. Prof. Dr. Wasin Panyawutatrakun
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University
66. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ เจนวิถีสุข
Asst. Prof. Dr. Thatsani Chenwithisuk
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Chandrakasem Rajabhat University
67. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ ลิทธิ์สูงเนิน
Asst. Prof. Dr. Chonsit Sitisungnoen
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
68. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สอาด บรรเจิดฤทธิ์
Asst. Prof. Dr. Sa-At Banchoetrit
มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด
Stanford University
69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. อนันท์ ใจสมุทร
Asst. Prof. Lt. Jg. Dr. Anan Chaisamut
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Surat Thani Rajabhat University

70. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชยสร สมบุญมาก
Asst. Prof. Dr. Chayason Sombunmak
มหาวิทยาลัยนครพนม
Nakhon Phanom University
71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร
Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
North Bangkok University
72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมคิด ดวงจักร
Asst. Prof. Dr. Somkhith Duangchak
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
73. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญชู ภูศรี
Asst. Prof. Dr. Boonchoo Poosri
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani University
74. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชชุกร นาคธน
Asst. Prof. Dr. Witchukon Nakathon
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
75. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัชวาล แอร่มหล้า
Asst. Prof. Dr. Chatchawan Araemla
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
76. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จตุภูมิ เขตจัตุรัส
Asst. Prof. Dr. Chatuphum Khetchatturat
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khonkaen University
77. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุทัย สติมัน
Asst. Prof. Dr. Uthai Satiman
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University
78. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ ปานสุวรรณ
Asst. Prof. Dr. Apichat Pansuwan
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
79. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสสวาส กุลวงศ์
Asst. Prof. Dr. Manassawas Kullawong
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
80. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาวณี เผือกบัวขาว
Asst. Prof. Dr. Wipavane Phueakbuakhao
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
Phetchaburi Rajabhat University
81. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสกสรรค์ สนวน
Asst. Prof. Dr. Seksan Sonwa
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Roi Et Rajabhat University
82. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง วรรณทอง
Asst. Prof. Dr. Phadung Wanthong
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
83. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐพล เย็นใจมา
Asst. Prof. Dr. Rattapol Yenjaima
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
84. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิติวดี หมั่นมี
Asst. Prof. Dr. Thitiwut Manmee
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
85. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ รักขันโท
Asst. Prof. Dr. Suwatsan Ragkhanto
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
86. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ปรานีต
Asst. Prof. Dr. Yuttana Praneet
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
87. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ วรรณวิโรจน์
Asst. Prof. Dr. Phonthip Wannawiroj
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

88. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ธิลา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Asst. Prof. Dr. Prasert Thilao	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
89. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยา รักษาเมือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
90. ผศ.ดร. ประสิทธิ์ พุทธศาสนศรีธา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Asst. Prof. Dr. Prasit Phutthasatsattha	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
91. อาจารย์ ดร. อนงค์วิญา สาริบุตร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Dr. Anongwitya Saribut	Ramkhamhaeng University
92. อาจารย์ ดร. วิยะดา วรรณท้วนิช	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Dr. Wiyada Waranonwanit	North Bangkok University
93. อาจารย์ ดร. กฤษณะ ทองแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Dr. Kitsana Thongkaeo	Suratthani Rajabhat University
94. อาจารย์ ดร. จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Dr. Chitwimon Khlaisuban	Suan Dusit University

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์นี้เป็นปีที่ 7 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควบคู่กับการตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

บรรณาธิการวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(7)
บทบรรณาธิการ	(13)
สารบัญ	(14)
บทความวิจัย : การสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างค่านิยมทางการเมืองของนักการเมือง ท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี 1	
<i>นฤมล โคตรสาขา, อภิญญา ฉัตรข้อฟ้า, สุรพล สุธะพรหม</i>	
อนุรักษและเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการ ในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง 14	
<i>สุภัทรชัย สีสะใบ, พระครูสังฆวิสุทธิดุณ (บุญยุท พุทธสโร), พระครูรัตนกรวิสุทธิ (สมหมาย จันทโก), พระมหาบุญรอด อมรทตโต, พระครูเกษมมรรณากร (วิรัตน์ อุปสนโน)</i>	
พุทธนวัตกรรมเพื่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 31	
<i>พระมหาสุพัฒน์ นนทปญโญ (ศรียอด), พระมหาสมชาย ขนติสรโณ (มะลิซ้อน)</i>	
บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุน มุลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี 45	
<i>อัฐภิญญา แม่นจิต, ปราณี แสงสว่าง, จาตุรงค์ สุทาวัน</i>	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในพรรคการเมืองผ่านการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 กรณีศึกษาพรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทย 58	
<i>อธิพัฒน์ วรนิธินาคย์, ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร, จิดาภา ถิรศิริกุล</i>	
บทความวิชาการ : การปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) 72	
<i>พนิดา อมราภิกรม</i>	

หลักพุทธธรรมกับการทำดิจิทัลรีเอนจิเนียริงในยุค New Normal อรุณัฐ บุญยกนก, เวณ สุธีริธ ชัม	83
อุดมรัฐของเพลโต สู่สังคมในอุดมคติ จุฬารัตน์ ยะคำ	95
ปรัชญาการเมืองของโสเครตีส: การแสวงหาความจริงเพื่อความยุติธรรมในสังคม दनัย วิริยะสหกิจ	107
ฌ็อง-ฌาคส์ รูสโซกับการสร้างความชอบธรรมในประชาธิปไตย ดลนภัส จันมณี	119
ภาคผนวก	131
คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง	132

การสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างคณินมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรธานี*

BUDDHIST COMMUNICATION FOR CREATING POLITICAL POPULARITY OF LOCAL POLITICIANS IN UDONTHANI PROVINCE

นฤมล โคตรสาขา, อภินุญา ฉัตรช่อฟ้า, สุรพล สุษะพรหม

Naruemon Kotsakha, Apinya Chatchofa, Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: naruemontammy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. คณินมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคณินมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี 3. การสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างคณินมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสานวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.959 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 399 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. คณินมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านนโยบายสำคัญของผู้สมัครมีการแสดงวิสัยทัศน์ให้เห็น ด้านแรงสนับสนุนจากเครือข่ายด้วยการมีเครือข่ายที่สนับสนุนชัดเจน ด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านการใช้สื่อโฆษณาที่น่าสนใจ ด้านการหยั่งเสียงมีการหมั่นประเมินกระแสการตอบรับ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารเพื่อสร้างคณินมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานีพบว่า การสื่อสารสามารถร่วมกันทำนายคณินมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 63.1 และหลักสัจคหวัดล 4 สามารถ

*Received September 9, 2024; Revised September 19, 2024; Accepted November 22, 2024

ร่วมกันทำนาย ได้ร้อยละ 57.0 3. การสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านทานควรมีการเป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม ด้านปียวาจาควรมีการแสดงออกอย่างอ่อนน้อมและจริงใจ ด้านอัตถจริยาควรมีการประพฤติตนเป็นประโยชน์มีส่วนร่วม ด้านสมานัตตตาควรมีการไม่เลือกปฏิบัติ

คำสำคัญ: การสื่อสารเชิงพุทธ; ความนิยมทางการเมือง; นักการเมืองท้องถิ่น

Abstract

This research aims to 1. Political popularity of local politicians in Udon Thani Province, 2. Factors affecting political popularity of local politicians in Udon Thani Province, and 3. Buddhist communication to create political popularity of local politicians in Udon Thani Province. The researcher has set a mixed-method research model. The qualitative research used in-depth interviews with key informants and focus group discussions, and the quantitative research used a questionnaire with a reliability of 0.959. Data were collected from a sample group of 399 eligible voters in Udon Thani Province. Data was analyzed by finding frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The research results found that 1. Political popularity of local politicians in Udon Thani Province was found to include the vision of candidates' important policies; support from networks by having clear networks; public relations by using interesting advertising media; and frequent assessment of feedback by polling. 2. Factors affecting communication to create political popularity of local politicians in Udon Thani Province were found to include: Communication can jointly predict the political popularity of local politicians in Udon Thani Province at 63.1 percent, and the four principles of Sanghavatthu can jointly predict at 57.0 percent. 3. Buddhist communication to create political popularity of local politicians in Udon Thani Province found that in the aspect of giving, there should be sacrifice for the public good; in the aspect of kindness, there should be humility and sincerity;

in the aspect of attachariya, there should be beneficial and participatory behavior; in the aspect of unity, there should be non-discrimination.

Keywords: Buddhist Communication; Political Popularity; Local Politicians

บทนำ

การสื่อสารทางการเมืองจึงเกี่ยวโยงกับอำนาจและผลประโยชน์ โดยมีการใช้สารสนเทศทางการเมืองมาเป็นยุทธศาสตร์การเมืองที่ใช้ในการสร้างความนิยมหรือได้รับการยอมรับ นโยบายทางการเมืองที่ผ่านมารการกลั่นกรองจนนำไปสู่การขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ ช่องทางการสื่อสารที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และผู้รับสารที่มีความสำคัญที่สุดโดยเป็นคนที่มีความสนใจทางการเมือง นโยบายสาธารณะ โครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นผลมาจากระบบการเมือง (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2545) สิ่งที่แสดงออกทางการเมืองของนักการเมืองในฐานะผู้แทนประชาชนที่ได้รับการเลือกไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้านมักเป็นเรื่องที่มีวาระซ่อนเร้นหรือสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายหลัง (ณัฐพงศ์ บุญเหลือ, 2556)

การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารของการเมืองเป็น กิจกรรมที่เผยแพร่ทั่วไป จากคนหนึ่งไปหาอีกคนหนึ่งหรือกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้อีกกลุ่มหนึ่งเข้าใจ เช่น การสื่อสารหลักการบริหารงานที่แปลกใหม่เข้ามาใช้ในการกำหนดโครงสร้างนโยบายและการ บริหารประเทศ โดยการใช้แนวคิดการบริหารธุรกิจมาปรับใช้ในการบริหารบ้านเมือง มาใช้กับหน่วยงานราชการและประชาชน โดยส่งผลให้เกิดนโยบายสาธารณะที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงจาก ประชาชนเป็นระยะเวลารวดเร็วที่สำคัญคือเป็นนโยบายประชานิยมที่ให้ผลประโยชน์โดยตรงแก่ ชาวบ้านโดยไม่ต้องผ่านระบบอุปถัมภ์ของนักการเมืองในจังหวัด รวมทั้งนักการเมืองท้องถิ่น (อเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2549) การสื่อสารทางการเมืองมีความเกี่ยวโยงกับอำนาจและผลประโยชน์ที่เป็นเป้าหมายในการให้ ได้มาซึ่งคะแนนนิยมผ่านการนำเสนอทางสารสนเทศทางการเมืองในรูปแบบยุทธศาสตร์การเมืองนโยบายทางการเมืองที่ผ่านมารการกลั่นกรองจนนำไปสู่การขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ ช่องทางการสื่อสารที่สามารถเห็นได้ชัดเจนส่วนใหญ่จะได้แก่ รัฐบาล พรรคการเมือง สื่อสารมวลชน หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ที่จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และผู้รับสารคือคนที่มีความสนใจทางการเมือง นโยบายสาธารณะ โครงการหรือกิจกรรมที่เป็นผลมาจากระบบการเมือง (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2545) การสื่อสารทางการเมืองในสังคมไทย โดยเฉพาะการปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตยที่แสดงให้เห็นถึงการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนนับว่ามีความสำคัญมาก ยิ่งในยุคปัจจุบันที่มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีความสะดวกรวดเร็วและสามารถเข้าถึงได้ง่ายยิ่งขึ้น จนกล่าวได้ว่าสังคมปัจจุบันว่าเป็น “สังคมแห่งการสื่อสาร” (The Communication Society) (พุทธธิสาณ ชุมพล, 2556) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารเพื่อให้เกิดความนิยมในตัวนักการเมืองท้องถิ่นในปัจจุบันนี้เองนั้น ต้องเริ่มจากการมีภาพลักษณ์ที่ดีอันเป็นสิ่งสำคัญในการเกิดความน่าเชื่อถือและศรัทธา ซึ่งคุณสมบัติของการเป็นนักการเมืองที่ดีที่เป็นส่วนสำคัญในการเกิดมาตรฐานของผู้นำที่จะต้องมีความประพฤติดี มีคุณธรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารประเทศชาติ มีคุณประโยชน์ที่มีการแสดงถึงการทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และที่สำคัญมีคุณธรรมจริยธรรมซื่อสัตย์จริงใจต่อประชาชนและประเทศชาติ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539)

ดังนั้นการขับเคลื่อนการสร้างความนิยมของนักการเมืองท้องถิ่นโดยใช้สื่อสารเชิงพุทธนั้น ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญเป็นอย่างมากของนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองให้กับประชาชน ซึ่งจากสถานการณ์ปัญหาของการใช้สื่อที่เป็นเครื่องมือชวนเชื่อมากกว่าเป็นการแสดงออกทางภาพลักษณ์อย่างจริงจัง ทำให้ประชาชนมักจะสนใจกับคนที่มีความเชื่อเสียงส่วนหนึ่งมาจากการสื่อสารในทุกรูปแบบและช่องทางการสื่อสารในปัจจุบัน จึงทำให้อิทธิพลของสื่อมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเกิดความนิยมของประชาชนในตัวนักการเมืองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อนำเสนอการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods

Research) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการวิจัยเชิงปริมาณด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 131,652 คน (สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดอุดรธานี, ออนไลน์, 2566) คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน ซึ่งได้ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนาจำนวน 3 รูป กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์จำนวน 3 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่นัการเมืองท้องถิ่นจำนวน 4 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้นำชุมชนจำนวน 4 คน ตัวแทนประชาชนจำนวน 4 คน รวมจำนวน 18 รูปหรือคน โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบ เฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ตามคุณสมบัติที่เกี่ยวกับเรื่องที่วิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งมีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาที่มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC จากการคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.80 - 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นใน ภาพรวมเท่ากับ 0.959

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนาจำนวน 3 รูป กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มนัการเมืองท้องถิ่นจำนวน 4 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน กลุ่มตัวแทนประชาชน จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยมีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 8 รูปหรือคน พร้อมทั้งการบันทึกเทป

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดอุดรธานีใน 5 เขต

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านนโยบายสำคัญของผู้สมัครด้วยการแสดงวิสัยทัศน์ให้ได้เห็นว่ามีเหมาะสมทั้งความรู้และความสามารถในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในการเสียสละ ด้านแรงสนับสนุนจากเครือข่ายด้วยการมีเครือข่ายที่สนับสนุนชัดเจนที่ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งและการเข้าถึงเครือข่ายใหม่ ๆ ที่อยู่ในสังคม ด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านการใช้สื่อโฆษณาด้วยการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจการสื่อสารที่มีความหลากหลายและการสร้างกระแสสังคมด้วยการเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสังคม ด้านการสำรวจความคิดเห็นด้วยการหมั่นประเมินกระแสการตอบรับที่ต้องมีการตรวจสอบกระแสความนิยมและการสอบถามประชาชนอย่างต่อเนื่องถึงคุณลักษณะผู้นำที่ต้องการ ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.69)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวม

ความนิยมทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ผลิตภัณฑ์คือนโยบายสำคัญของผู้สมัคร	3.79	0.81	มาก
2. การตลาดแบบผลักดันคือแรงสนับสนุนผ่านเครือข่าย	4.00	0.78	มาก
3. การตลาดแบบดึงดูดคือการประชาสัมพันธ์ผ่านการใช้ สื่อโฆษณา	3.68	0.74	มาก
4. การหยั่งเสียงคือการสำรวจความคิดเห็น	3.72	0.79	มาก
ภาพรวม	3.80	0.69	มาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. การสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น ส่งผลต่อ ความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 แสดงว่าการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น สามารถร่วมกันทำนายความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 63.1 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี แสดงว่าหลักสังคหวัตถุ 4 สามารถร่วมกันทำนายความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 47.0 จึงสามารถสรุปได้ว่า การสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_1) เท่ากับ 0.631 และปัจจัยสังคหวัตถุ 4 (X2) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_1) เท่ากับ 0.470 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่นส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	β		
ค่าคงที่ (Constant)	0.828	0.117		7.085**	.000
ผู้สื่อสาร	0.274	0.037	0.317	7.451**	.000
ด้านสาร	0.218	0.037	0.270	5.872**	.000
ด้านผู้รับสาร	0.290	0.037	0.327	7.889**	.000
ค่าคงที่ (Constant)	1.278	0.15		8.585**	.000
ด้านทาน	0.104	0.043	0.131	2.410**	.016
ด้านปิยวาจา	0.256	0.059	0.310	4.351**	.000
ด้านอัตถจริยา	0.198	0.056	0.211	3.520**	.000
ด้านสมานัตตตา	0.108	0.052	0.116	2.065**	.040

3. การสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี พบว่า 1. ด้านทานการให้และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วยการเป็นผู้เสียสละทำเพื่อส่วนรวมช่วยเหลือประชาชนอย่างจริงใจและมุ่งมั่นสร้างสาธารณะประโยชน์ 2. ด้านปิย

วาทะวาจาสุภาพด้วยการแสดงออกอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นพื้นฐานการพูดจาไพเราะ และจริงใจและการเป็นคนพูดจริงทำจริงเป็นผู้ที่รับผิดชอบคำพูด 3. ด้านอัตถจริยาด้วยการประพฤติตนเป็นประโยชน์มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนเสมอ เป็นผู้นำในการช่วยเหลือสังคมและสนับสนุนการทำงานทุกภาคส่วน 4. ด้านสมานัตตาคความมีตนสม่าเสมอไม่เลือกปฏิบัติด้วยปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติ รับผิดชอบหน้าที่อยู่เสมอและเป็นคนมีความเสมอต้นเสมอปลายต้องเป็นคนที่ไม่ว่าจะผ่านเวลานานแค่ไหนก็ยังคงปฏิบัติดีเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านนโยบายสำคัญของผู้สมัครด้วยการแสดงวิสัยทัศน์ให้ได้เห็นว่ามีเหมาะสมทั้งความรู้และความสามารถในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในการเสียสละ ด้านแรงสนับสนุนจากเครือข่ายด้วยการมีเครือข่ายที่สนับสนุนชัดเจนที่ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งและการเข้าถึงเครือข่ายใหม่ ๆ ที่อยู่ในสังคม ด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านการใช้สื่อโฆษณาด้วยการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจการสื่อสารที่มีความหลากหลายและการสร้างกระแสสังคมด้วยการเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสังคม ด้านการสำรวจความคิดเห็นด้วยการหมั่นประเมินกระแสการตอบรับที่ต้องมีการตรวจสอบกระแสความนิยมและการสอบถามประชาชนอย่างต่อเนื่องถึงคุณลักษณะผู้นำที่ต้องการ ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.69) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประคอง มาโต (2564) เรื่อง การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ด้านค่านิยมเชิงผลประโยชน์ นักการเมืองวางแผนการทำประโยชน์ ศึกษาปัญหา รับฟังปัญหาของพื้นที่ เข้าช่วยเหลือความเดือดร้อนที่มี มีจิตในการพัฒนาคิดถึงประชาชนเป็นหลัก ด้านการกล่อมเกลากทางการเมือง การสื่อสารกับประชาชน นักการเมืองติดบอร์ดให้ความรู้ความเข้าใจ ติดบอร์ดรับฟังปัญหาในพื้นที่ ด้านลักษณะนิสัยของนักการเมือง นักการเมืองเป็นผู้มีลักษณะชอบ ช่วยเหลือประชาชน มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา พูดจริงทำจริง และเป็นคนดี ด้านความรู้้นักการเมืองเป็นผู้มีความสามารถในการบริหาร ด้านความสัมพันธ์กับเครือข่ายนักการเมืองมีความสัมพันธ์กับคนอื่น เป็นผู้มีความสัมพันธ์กับชุมชน มีความสัมพันธ์กับผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่ สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกระดับ

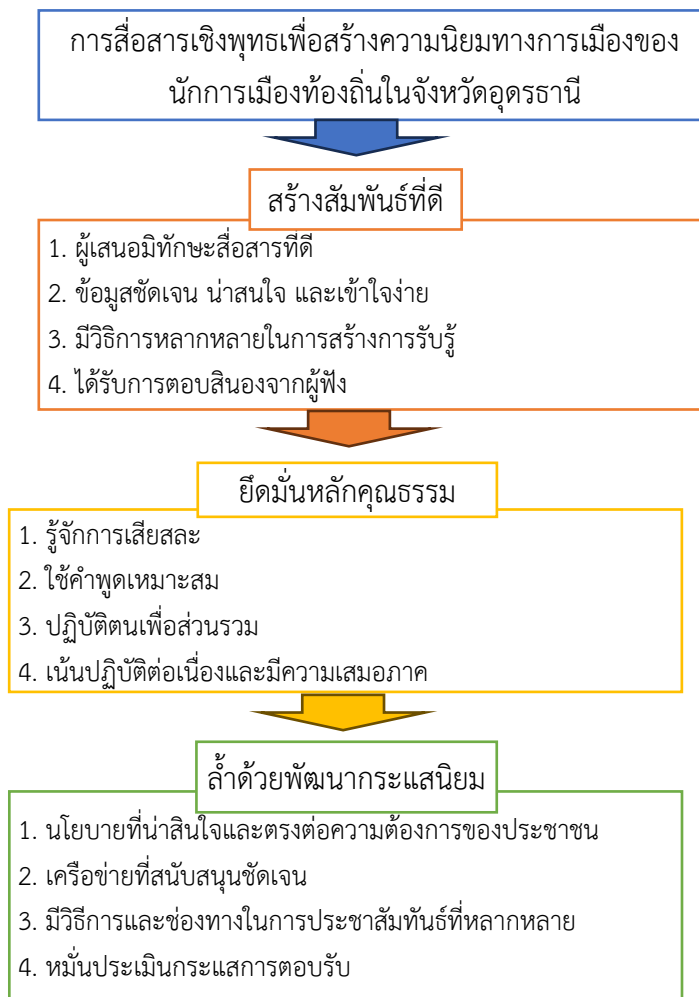
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. การสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น ส่งผลต่อ ความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 แสดงว่าการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น สามารถร่วมกันทำนายความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 63.1 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี แสดงว่าหลักสังคหวัตถุ 4 สามารถร่วมกันทำนายความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 47.0 จึงสามารถสรุปได้ว่า การสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_1) เท่ากับ 0.631 และปัจจัยสังคหวัตถุ 4 (X2) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_1) เท่ากับ 0.470 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธรรมธรรมบุญเที่ยง พุทธสาวิโก (ลักษณะพลวงค์) (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ พบว่า สภาพทั่วไปของการสื่อสารทางการเมือง พบว่า ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร ผู้รับสาร ทั้ง 4 ข้อมีด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านผู้รับสาร ผู้ส่งสารไม่สามารถส่งสารไปให้กับประชาชนได้ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีความคิดที่จะครอบงำความคิดของประชาชนให้เป็นไปในทางเดียวกัน ตัวสารเองอาจไม่มีความเป็นจริง และไม่สามารถถ่ายทอดข้อมูลที่เป็นจริงไปให้ประชาชนคนอื่นได้รับทราบและรับรู้ ด้านช่องทางการสื่อสาร การใช้ช่องทางการสื่อสารสะดวก รวดเร็วประหยัด ด้านผู้รับคือผู้ที่สำคัญที่สุด นักการเมืองมีการแต่งกายเหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะ มีการพูดคุยกับบุคคลที่เห็นต่างทางการเมือง มีจิตเมตตาปรารถนาดีต่อประชาชนทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชน มีความประพฤติทางกาย ทางวาจา ทางใจ อย่างสุจริต

3. การสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านทานการให้และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วยการเป็นผู้เสียสละทำเพื่อส่วนรวมช่วยเหลือประชาชนอย่างจริงใจและมุ่งมั่นสร้างสาธารณประโยชน์ ด้านปิยวาจา วาจาสุภาพ ด้วยการแสดงออกอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นพื้นฐานการพูดจาไพเราะและจริงใจและการเป็นคนพูดจริงทำจริงเป็นผู้ที่รับผิดชอบคำพูด ด้านอัตถจริยาด้วยการประพฤติตนเป็นประโยชน์มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนเสมอ เป็นผู้ผู้นำในการช่วยเหลือสังคมและสนับสนุนการทำงานทุกภาคส่วน ด้านสมานัตตตาความมีตนสม่าเสมอไม่เลือกปฏิบัติด้วยปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติ รับผิดชอบต่อหน้าที่อยู่เสมอและเป็นคนมีความเสมอต้นเสมอปลายต้องเป็นคนที่ไม่ว่าจะผ่านเวลานานแค่ไหนก็ยังคงปฏิบัติดี

เช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี บุญเรือง และ สุรพล สุยะพรหม (2566) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นแนวประพฤติปฏิบัติ ประกอบด้วย ทาน การให้ที่ยิ่งใหญ่ ปิยะวาจา การพูดอย่างสร้างสรรค์ อตถจริยา รับผิดชอบต่อชีวิตของตนและทุกคนในชุมชนทุกคน สมานัตตตามีน้ำใจปรารถนาเพื่อประโยชน์สุขที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงการสื่อสารที่จะช่วยสร้างให้เกิดความนิยมทางการเมือง การสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความเข้าใจและเชื่อมโยงกับประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่ดีไม่เพียงแต่ทำให้ข้อมูลและนโยบายทางการเมืองเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง แต่ยังช่วยสร้างความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนจากประชาชนได้ด้วย ซึ่งพบประเด็นสำคัญดังนี้

1. สร้างสัมพันธ์ที่ดี ต้องมุ่งเน้นในการสื่อสารอย่างจริงจัง การสื่อสารอย่างจริงจังเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากผู้รับสาร ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารในชีวิตประจำวันหรือในบริบททางการเมืองและสังคม การสื่อสารที่จริงจังแสดงถึงความเปิดเผย ความซื่อสัตย์ และความเคารพต่อความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้อื่น การนำเสนอข้อมูลต่างๆ ด้วยความจริงใจ นำเสนอข้อมูลจริงการแสดงความจริงใจผ่านการเปิดเผยความจริงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นและเสริมสร้างการสนับสนุนจากผู้คนรอบตัวได้ ซึ่งก็ได้นำหลักสังคหวัตถุธรรมมาสนับสนุนในการปฏิบัติต่อกันด้วยการเป็นกัลยาณมิตรที่ดีทั้งด้วยกาย วาจา และใจ ที่ทำให้เกิดความรู้สึกดีต่อกันในการช่วยเหลือกัน ใ้วาจาอย่างเหมาะสม และสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวมโดยไม่เลือกปฏิบัติ แนวทางดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีตามมา

2. ยึดมั่นหลักคุณธรรม การยึดมั่นหลักคุณธรรมในการสร้างความนิยมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจจากประชาชน และทำให้ผู้นำหรือพรรคการเมืองได้รับการยอมรับอย่างยั่งยืน โดยไม่ใช่เพียงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในระยะสั้น แต่เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งและมีคุณค่าระหว่างผู้นำกับประชาชน การยึดมั่นในหลักคุณธรรมยังช่วยป้องกันการเกิดความเสื่อมเสียในระยะยาว และสร้างความยั่งยืนทางการเมืองได้ดียิ่งขึ้น การซื่อสัตย์และเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างความนิยมทางการเมือง ผู้นำที่ยึดมั่นในความจริงจะได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากประชาชน รวมไปถึงการแสดงออกด้วยความเสียสละต่อสังคมที่จะเป็นภาพลักษณ์ที่ดีในการนำเสนอตัวตนของนักการเมืองให้ได้รับความนิยตามมา การนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาใช้ในการเป็นคุณธรรมประจำใจเพื่อให้เกิดการประพลิตดีที่ประกอบไปด้วยการแสดงออกอย่างเหมาะสม พุทจาติ และการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียม

3. ถ้าวัยพัฒนากระแสนิยม กระแสนิยมเป็นสิ่งที่สามารถขับเคลื่อนความสนใจและการสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งหากสามารถจัดการและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยให้นโยบายหรือประเด็นต่างๆ ได้รับการตอบรับอย่างกว้างขวาง

กระแสนิยมสามารถพัฒนาได้ผ่านการใช้กลยุทธ์ที่ผสมผสานทั้งการสื่อสาร การมีส่วนร่วมจากกลุ่มเป้าหมาย และการสร้างภาพลักษณ์ที่โดดเด่น การสื่อสารที่ชัดเจนและทรงพลังเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างกระแสนิยม การใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน และการสื่อสารโดยตรงกับประชาชน ช่วยให้ข้อความเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนากระแสนิยมต้องเริ่มจากการเข้าใจความต้องการ ความสนใจ และพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย การประเมินความชื่นชอบแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประชาชนในกลุ่มเป้าหมายจะช่วยให้สามารถพัฒนาเนื้อหาหรือแนวคิดที่ตอบสนองต่อความต้องการของพวกเขาได้ จากที่กล่าวมาข้างต้นผลจากการสร้างสัมพันธ์ที่ดีและยึดมั่นในคุณธรรมย่อมทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นักการเมืองท้องถิ่นกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ด้วยการที่ ภาครัฐสำรวจความต้องการของประชาชน นำมากำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการ
2. หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายกำหนดคุณสมบัติของนักการเมืองต้นแบบ มีการพัฒนาคุณสมบัติการเมืองให้เป็นไปตามความต้องการ
3. นักการเมืองท้องถิ่นควรส่งเสริมเครือข่ายทุกระดับในการสร้างประโยชน์ให้สาธารณะเพื่อจะเป็นแบบอย่างในการมีภาพลักษณ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรส่งเสริมให้นักการเมืองต้องมีบทบาทในการสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เพื่อประโยชน์ของประชาชน
2. ควรสนับสนุนให้นักการเมืองพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมด้วยการมีความรู้ความสามารถที่เป็นการพัฒนาตนให้ทำงานเพื่อสังคม
3. ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองให้เกิดการตื่นตัวในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีให้กับสังคม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมือง

2. ควรศึกษาอิทธิพลที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง

3. ควรศึกษาองค์ประกอบของหลักธรรมที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพงศ์ บุญเหลือ. (2566). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี*. นนทบุรี: บริษัท เอ.พี. กราฟิก ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.

ประคอง มาโต. (2564). *การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูธรรมธัชบุญเที่ยง พุทธสวโก (ลักษณะพลวงค์). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พฤทธิสาน ชุมพล. (2556). *ระบบการเมืองความรู้เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน). (2528). *สังคหวัดอุ 4*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดอุดรธานี. (2566). *ประกาศการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี*. สืบค้น 14 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.vote62.com/digitize/list/>.

สุมาลี บุญเรือง และสุรพล สุษะพรหม. (2566). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 6(3), 99-112.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2545). *สื่อสารกับการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ประสิทธิ์ ภัณฑ์ แอนด์ พรินติ้ง.

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2549). *ทักษิณา-ประชานิยม : ความหมาย ปัญหา ทางออก*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

การอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการ ในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง*

CONSERVATION AND BREEDING OF SEA CRABS IN INTEGRATED BUDDHIST WAY IN MUEANG RAYONG DISTRICT, RAYONG PROVINCE

สุภัทรชัย สีสะไบ, พระครูสังฆวิสุทธิคุณ (บุญยุทธ พุทธสโร),
พระครูรัตนกรวิสุทธิ (สมหมาย จันทโก), พระมหาบุญรอด อมรตโต,
พระครูเกษมมรรณาการ (วิรัตน์ อุปสนโน)

Suphattharachai Sisabai, Phrakhru Sangkhawisutthikun, (Bunyut Phutthasaro), Phrakhru
Rattanakornwisutthi, (Sommai Chanthako), Phramaha Boonrod Amarattatto,
Phrakhru Kasemattakorn (Wirat Upasanno)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Suphattharachai.sis@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล 2. ศึกษากระบวนการและปัจจัยสนับสนุนการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการ และ 3. นำเสนอรูปแบบการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พื้นที่วิจัยคือ วิสาหกิจชุมชนประมงเรือเล็กเก้ายอด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคัดเลือกแบบเจาะจง นำมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของชุมชนชาวประมงในพื้นที่วิจัย โดยใช้ SWOT Analysis จุดแข็งคือ มีแนวทงนโยบายเรื่องการอนุรักษ์และการจับปูทะเล ชุมชนเข้มแข็ง ผู้นำชุมชนได้รับการยอมรับ ชาวประมงมีองค์ความรู้ จุดอ่อนคือ ผู้นำขาดวิสัยทัศน์ ชาวประมงขาดความรู้ที่ทันสมัย มีการบุกรุกทำลายป่าชายเลน ขาดความร่วมมือ และการส่งต่อองค์ความรู้ โอกาส คือ ปูทะเลเป็นสัตว์เศรษฐกิจ มีหน่วยงานภาครัฐและมหาวิทยาลัยอยู่ในพื้นที่ สามารถได้รับการสนับสนุนได้ง่าย ภัยคุกคามคือ ขาด

*Received February 2, 2025; Revised February 19, 2025; Accepted February 22, 2025

งบประมาณ ความผันผวนด้านการเมือง เศรษฐกิจ ขาดการสนับสนุนองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง 2. กระบวนการและปัจจัยสนับสนุนการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการ คือการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม บูรณาการร่วมกับหลักทฤษฎีปาปณิกสูตร ดำเนินการผ่านกิจกรรม “การสร้างคอนโดบู” 3. รูปแบบการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ประกอบด้วย “5 กระบวนการ 3 การพัฒนา” คือกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ การพัฒนาศักยภาพตามหลักทฤษฎีปาปณิกสูตร ได้แก่ จักขุมา วิจิโร และนิสสัยสัมปันโน

คำสำคัญ: การอนุรักษ์; การเพาะพันธุ์; ปูทะเล; พุทธบูรณาการ; การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This research aims to 1. study the conservation and breeding of sea crabs, 2. study the process and factors supporting the conservation and breeding of sea crabs in an integrated Buddhist way, and 3. present a model for the conservation and breeding of sea crabs in an integrated Buddhist way in the fishing community in Mueang Rayong District, Rayong Province. This research is qualitative research with a participatory action research model. The research area is the Kao Yot Small Boat Fishing Community Enterprise in Mueang Rayong District, Rayong Province. The research instrument is an interview form. The key informants are specifically selected, analyzed, and summarized in a descriptive manner.

The research results are as follows: 1. The conservation and breeding of sea crabs in the fishing community in the research area using SWOT Analysis. Strengths: There is a policy guideline on conservation and catching sea crabs, the community is strong, the community leader is accepted, and the fishermen have knowledge. Weaknesses: The leader lacks vision, the fishermen lack up-to-date knowledge, the mangrove forest encroachment, and the lack of cooperation and knowledge transfer. Opportunities: Sea crabs

are economic animals. There are government agencies and universities in the area, so they can be easily supported. Threats: Lack of budget, political and economic instability, and lack of continuous knowledge support. 2. The process and factors supporting the conservation and breeding of sea crabs in an integrated Buddhist way: Participatory management. Integrate with the principles of the Dutiyapapanika Sutta, carried out through the activity of “building a crab condo” 3. Integrated Buddhist Sea crab conservation and breeding model of the fishing community in Mueang Rayong District, Rayong Province, consisting of “5 processes, 3 developments”, namely participatory management processes, including joint thinking, joint decision-making, joint implementation, joint monitoring and evaluation, and joint benefit-receiving, and potential development according to the principles of the Dutiyapapanika Sutta, including Cakkhumā, Vidhuro, and Nissayasampanno.

Keywords: Conservation; Breeding; Sea Crab; Buddhist Integration; Participatory Management

บทนำ

ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมที่กำลังเป็นปัญหาระดับโลกในปัจจุบันนั้น ไม่ได้มีสาเหตุมาจากการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมหรือทรัพยากรทางธรรมชาติเพียงอย่างเดียว แต่อาจรวมถึงประเด็นปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่เน้นการพัฒนาประเทศด้วยเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน คือ ปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลมีสาเหตุจากการทำประมงที่เกินกำลัง อันเนื่องมาจากความต้องการสัตว์น้ำของตลาดที่เพิ่มมากขึ้น สร้างความเสียหายให้กับระบบนิเวศทางทะเล ส่งผลให้พื้นที่อาศัยรวมถึงพื้นที่วางไข่ของสัตว์น้ำถูกทำลาย ความเสียหายดังกล่าวทำให้ “ปูทะเล” ซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยมีจำนวนลดน้อยลง ซึ่งจากข้อมูลพบว่าปัจจุบันมีการนำทรัพยากรปูทะเลมาใช้เกินกำลังการผลิตของทะเล ถึงร้อยละ 10 และเกินจุดมูลค่าสูงสุดถึงร้อยละ 40 รวมทั้งมีการจับปูทะเลขนาดเล็กขึ้นมาใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ปูทะเลที่จะเติบโตเป็นพ่อแม่พันธุ์มีจำนวนที่ลดลงเป็นอย่างมาก (วิมล จันทรโรทัย, 2555)

พุทธรักษาเป็นสัตว์ที่อยู่อาศัยแพร่กระจายตามแนวชายฝั่งอันดามันและฝั่งอ่าวไทย และพบเป็นจำนวนมากในแนวเขตชายฝั่งทะเลและป่าชายเลน จังหวัดระยอง เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่พบพุทธรักษาเป็นจำนวนมาก เพราะมีพื้นที่เป็นชายฝั่งทะเลมีป่าชายเลนขนาดใหญ่ แต่เนื่องด้วยสถานการณ์การเสื่อมโทรมทางธรรมชาติ อีกทั้งการเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้ความต้องการอาหารในการดำรงชีวิตมากขึ้น จึงมีการพัฒนาเครื่องมือให้ชาวประมงใช้จับพุทธรักษาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทนต่อการกัดกร่อนของน้ำทะเล รวมถึงการพัฒนาเทคนิคและวิธีการจับสัตว์น้ำให้มีปริมาณมากขึ้น เช่น จับพุทธรักษาในป่าโกงกางในตอนกลางวันซึ่งเมื่อก่อนจะจับเฉพาะเวลากลางคืนและอยู่ในบริเวณนอกชายฝั่งของป่าโกงกางเท่านั้น ซึ่งเป็นการทำประมงที่ไม่คำนึงถึงขนาดของสัตว์หรือฤดูวางไข่ การทำประมงที่ผิดกฎหมาย เช่น อวนรุน อวนลาก ทำให้พุทธรักษาถึงสัตว์น้ำอื่น ๆ ถูกจับมาก่อนวัยอันเหมาะสม ส่งผลให้จำนวนพุทธรักษาลดลงเป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันมีวิธีอนุรักษ์และเพาะพันธุ์พุทธรักษาด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์เป็นจำนวนมาก เช่น การทำคอนโดปู การเพาะเลี้ยงพันธุ์พุทธรักษาด้วยวิธีต่าง ๆ โดยในการดำเนินการให้สำเร็จได้นั้นต้องอาศัยหลายองค์ประกอบร่วมกัน

ผู้นำชุมชนมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์พุทธรักษาอย่างมาก องค์ประกอบของผู้นำชุมชนมีลักษณะไม่แตกต่างจากผู้นำทั่วไป เพียงแต่ต้องมีความเป็นกันเองกับชาวบ้าน มีความใกล้ชิดระบบเครือญาติ ต้องมีความรู้ ความสามารถในการจัดการที่ต้องการนำชุมชนเป็นอย่างดี มีคุณธรรม มีความมุ่งมั่นในการทำงาน สามารถประสานต่อเรื่องต่าง ๆ ได้ มีความเป็นกันเองสูง หรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระณัด วทณโน, 2561) แนวคิดภาวะผู้นำตามหลักพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้กับผู้นำชุมชน ได้แก่หลักทศพิธราชธรรม ที่มียศประกอบ ได้แก่ 1. จักขุมา มีปัญญามองเห็นไกล วิสัยทัศน์กว้างไกล หรือมีทักษะด้านความคิด 2. วิริโร ทักษะด้านการปฏิบัติงาน ความชำนาญการด้านเทคนิค และ 3. นิสสยสัมปันโน ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ความชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์ (พระมหาอาคม อตถเมธี และพระมหาจักรพล สิริธโร, 2565) นอกจากนั้นยังมีหลักการบริหารที่สำคัญที่ผู้นำชุมชนควรใช้นั้นก็คือทฤษฎีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) ของแมคเกรเกอร์ (McGregor. D, 1960) จะช่วยให้บุคคลรู้จักพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง ในด้านการตัดสินใจ การแสดงออกเทคนิคการควบคุมงาน ตลอดจนทัศนคติและความสามารถที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ โดยแบ่งการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมติดตามประเมินผล และ ร่วมรับผลประโยชน์

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยอาศัยหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการร่วมกับหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร วิเคราะห์/สังเคราะห์จัดทำเป็นรูปแบบการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลที่เหมาะสมกับพื้นที่วิจัย ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการให้กับคนในท้องถิ่นหรือผู้ที่สนใจ เพื่อเป็นต้นแบบการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษากระบวนการและปัจจัยสนับสนุนการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ให้ทราบถึงวิธีการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล กำหนดพื้นที่วิจัยคือ วิสาหกิจชุมชนประมงเรือเล็กเก้ายอด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง คัดเลือกแบบเจาะจง จำแนกขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการดำเนินงานวิจัย เป็นการสร้างความพร้อมให้กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยซึ่งเป็นแกนหลักในกระบวนการทำวิจัย ตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยการลงพื้นที่ไปพบกับชุมชนเป้าหมาย มีการกำหนดวัตถุประสงค์และบอกถึงเป้าหมายในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล

การประสานงานกับหน่วยงานของรัฐบาลและเครือข่ายชุมชน ได้แก่ สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 จังหวัดระยอง ส่วนเครือข่ายชุมชน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนประมงเรือเล็กเก้ายอด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

ระยะที่ 2 การดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยจะดำเนินการอิงทฤษฎีการจัดการแบบมีส่วนร่วม เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม แบ่งเป็น

การร่วมคิด เป็นการถอดประสบการณ์ของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล เพื่อศึกษาการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของชุมชน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกชาวประมง ผู้นำชุมชน นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลในพื้นที่ ความสำคัญของภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร รวมถึงปัญหาการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล

การร่วมตัดสินใจ ผู้วิจัยต้องวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากขั้นตอนการร่วมคิด โดยใช้การวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือ สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม และนำเสนอแผนการดำเนินการวิจัยที่เป็นไปได้ นำมาประชุมระดมสมอง เพื่อร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและตอบโจทย์ชุมชนมากที่สุด รวมถึงวางแผนการดำเนินการ โดยทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

การร่วมดำเนินการ เป็นการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลร่วมกับคนในชุมชนจำนวน 30 คน โดยการสร้างคอนโดปู และปล่อยปูทะเล ตามแผน

การร่วมติดตามประเมินผล ต้องกำหนดช่วงเวลาในการติดตามประเมินผล ถึงการขยายพันธุ์ของปูทะเลว่าเป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่อย่างไร

การร่วมรับผลประโยชน์ สามารถคาดการณ์ได้จากการประเมินผลการดำเนินงาน และวิธีการบริหารจัดการผลผลิตปูทะเลของชุมชน

ระยะที่ 3 การสรุปผลการดำเนินการ จัดทำเป็นรูปแบบการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน เลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็นชาวประมงพื้นบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำชุมชนในพื้นที่

จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล จำนวน 5 คน นักวิชาการและเครือข่ายภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน เลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็นผู้นำชุมชน 2 คน นักวิชาการด้านการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล 2 คน นักวิชาการด้านการบริหารจัดการ 2 รูปหรือคน และนักวิชาการด้านพุทธศาสนา 2 รูป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยเป็นผู้พัฒนาขึ้นเอง จำนวน 1 ฉบับ ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 วิธีการการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของวิสาหกิจชุมชนประมงเรือเล็กเก้ายอด อำเภอมืองระยอง จังหวัดระยอง ตอนที่ 3 กระบวนการในการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของวิสาหกิจชุมชนประมงเรือเล็กเก้ายอด อำเภอมืองระยอง จังหวัดระยอง ตอนที่ 4 ปัจจัยสนับสนุนการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของวิสาหกิจชุมชนประมงเรือเล็กเก้ายอด อำเภอมืองระยอง จังหวัดระยอง ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณคำถาม ความชัดเจนของภาษา ก่อนนำไปใช้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยการลงพื้นที่ไปพบกับชุมชนกลุ่มเป้าหมาย และการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐบาลและเครือข่ายชุมชน ระยะที่ 2 รวบรวมข้อมูลจากการการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงปัญหาการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลในพื้นที่ ความสำคัญของภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล และประชุมระดมสมองเพื่อร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ระยะที่ 3 รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของรูปแบบการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

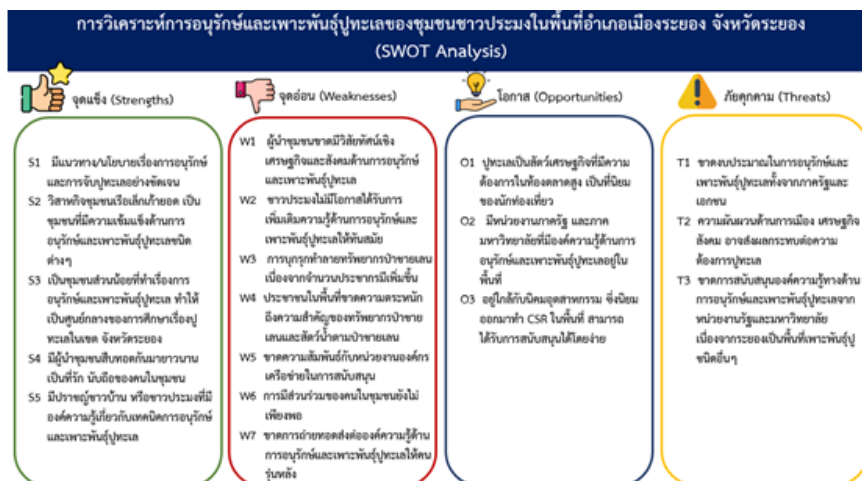
การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทำการสังเคราะห์ สรุปแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา นำไปสู่การวางแผนดำเนินการการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการ

การสนทนากลุ่มเฉพาะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทำการสังเคราะห์ สรุปแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของแนวทางการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการ

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เก็บเป็นองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง และใช้ในการเผยแพร่แก่หน่วยงานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

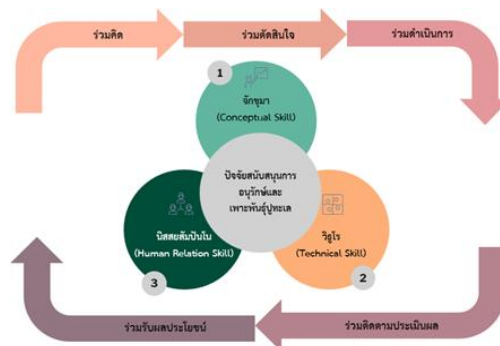
ผลการวิจัย

1. การอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง มีประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย แนวทาง/นโยบายเรื่องการอนุรักษ์และการจับปูทะเล วิธีการเพาะพันธุ์ปูทะเล การศึกษาและการวิจัยปูทะเล การฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยของปูทะเล การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล การสร้างมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคมหาวิทยาลัย และอุปสรรคปัญหาของการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของวิสาหกิจชุมชนประมงเรือเล็กเก้ายอด สรุปและวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) ได้ผลการวิเคราะห์ แสดงดังภาพที่ 1

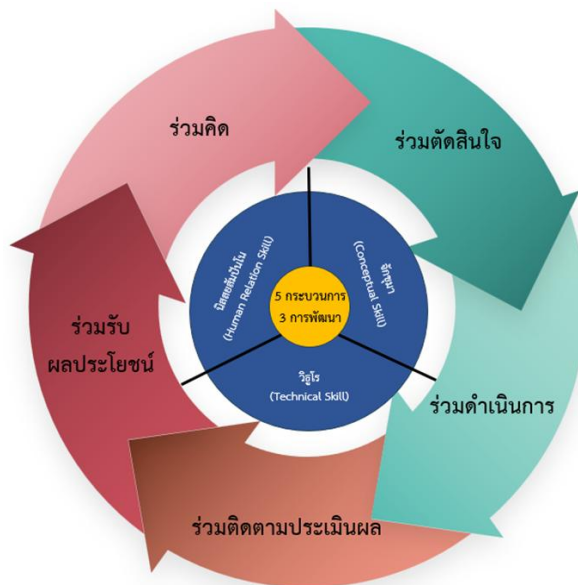
ภาพที่ 1 การอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง มุ่งศึกษาพื้นที่วิสาหกิจชุมชนประมงเรือเล็กเก้ายอด

2. กระบวนการและปัจจัยสนับสนุนการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง คือ กระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1. การร่วมคิด เพื่อให้ทราบถึงแนวทางและปัญหาอุปสรรค 2. การร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหา และการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน 3. การร่วมดำเนินงาน เป็นการดำเนินงานตามแผนที่ได้จัดทำไว้ 4. การร่วมติดตามประเมินผล เพื่อประเมินว่าผลกระทบเชิงบวกต่อทรัพยากรทางทะเลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 5. การร่วมรับผลประโยชน์ โดยผลประโยชน์เหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มจำนวนปูทะเลในธรรมชาติ แต่ยังช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนและเศรษฐกิจของพื้นที่ ซึ่งส่งผลดีต่อชุมชน ได้แก่ การเพิ่มจำนวนปูทะเลในธรรมชาติ การเพิ่มผลผลิตจากการประมง การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น การสร้างความยั่งยืนในชุมชน ปัจจัยสนับสนุนการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า ต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ซึ่งปัจจัยภายนอกคือ การสร้างภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคมหาวิทยาลัย เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ งบประมาณ รวมถึงทรัพยากรอื่น ๆ ส่วนปัจจัยภายใน บูรณาการร่วมกับ หลักทศิยาปาปณิกสูตร ประกอบด้วย 1) จักขุมา (Conceptual Skill) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทั้งเชิงเศรษฐกิจและสังคม คาดการณ์ความต้องการของผู้บริโภคได้ 2) วิจิโร (Technical Skill) ต้องมีองค์ความรู้เชิงลึกและทันสมัยด้านการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล และ 3) นิสสยสัมปบันโน (Human Relation Skill) การมีความสามัคคี และมีส่วนร่วมของคนในชุมชน นำมาจัดทำแผนดำเนินการ ในรูปแบบของกิจกรรม “การสร้างคอนโดปู” สามารถสรุป กระบวนการและปัจจัยสนับสนุนการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง แสดงได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมปัจจัยสนับสนุนการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล

3. รูปแบบการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง สามารถสรุป ได้เป็นรูปแบบ “5 กระบวนการ 3 การพัฒนา” แสดงได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รูปแบบการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ด้วยโมเดล 5 กระบวนการ 3 การพัฒนา

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ประกอบด้วย แนวทาง/นโยบายเรื่องการอนุรักษ์และการจับปูทะเล วิธีการเพาะพันธุ์ปูทะเล การศึกษาและการวิจัยปูทะเล การฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยของปูทะเล การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคมหาวิทยาลัย และ การศึกษาอุปสรรค ปัญหาการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลของวิสาหกิจชุมชนเรือเล็กเก้ายอด สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง เทียนสงฆ์ศรี และคณะ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรปูทะเล แบบบูรณาการในทศวรรษหน้า” ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรปูทะเลของไทยมีปริมาณลดน้อยลง เนื่องจากชาวประมงพื้นบ้านหันไปจับปูเป็นอาชีพมากขึ้น มาตรการที่ห้ามจับปูทะเลไข่นอกกระดอง

และปูขนาดเล็กที่ใช้อยู่ปัจจุบันไม่มีผลในทางปฏิบัติ และป้าชายเลนแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารธรรมชาติของปูลดน้อยลง ทรัพยากรปูทะเลในปัจจุบันได้ถูกใช้อย่างหนัก การวิจัยนี้เสนอแนะมาตรการเพื่อนำไปใช้ในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรปูทะเลแบบบูรณาการในทศวรรษหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพา คนสันทัด และคณะ (2565) ได้วิจัยเรื่อง “การเลี้ยงแม่ปูทะเล (Scylla spp.) ไข่ในกระดองระยะที่ 2 ไปสู่ระยะที่ 4 ด้วยรูปแบบการเลี้ยงแบบเดี่ยวและรวม” ผลการวิจัยพบว่า จำนวนวันของแม่ปูทะเลที่มีการพัฒนาการของไข่ในกระดองจากระยะที่ 2 เป็นระยะที่ 4 ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($p > 0.05$) และการเลี้ยงแม่ปูทะเลไข่ในกระดองแบบเลี้ยงเดี่ยวจะมีความเหมาะสมกว่าการเลี้ยงรวม ควรมีการพัฒนาต่อยอดเพื่อปรับปรุงรูปแบบการเลี้ยงต่อไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลา แก้ววิมาน และคณะ (2565) ได้วิจัยเรื่อง “ปูกลับมา: แนวทางส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มอนุรักษ์ประมงพื้นบ้านในถ้ำ ธาราการปูไข่ นอกกระดอง ศูนย์เรียนรู้วิถีประมงพื้นบ้าน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า วิธีการดำเนินงานมีขั้นตอนตั้งแต่รับบบริจาจากแม่ปูไข่นอกกระดองที่สมบูรณ์มาแช่ไว้ในถังที่มีออกซิเจนแล้วปล่อยให้ฟักไข่ จากนั้นนำลูกปูไปปล่อยทะเลในช่วงใกล้ค่ำ สภาพปัญหาการดำเนินงาน พบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เงินทุนไม่เพียงพอ ปัจจัยธรรมชาติ ชุมชนขาดความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล และภัยพิบัติธรรมชาติ และ แนวทางการส่งเสริมโดยถนอมป้องกันการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำขนาดเล็ก พื้นฟูที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ สร้างกฎการทำประมงร่วมกัน สร้างสำนึกและ สร้างศูนย์การเรียนรู้

2. การศึกษากระบวนการและปัจจัยสนับสนุนการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอมะนัง จังหวัดระยอง กระบวนการใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล และ ร่วมรับผลประโยชน์ และต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกจากการสร้างภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคมหาวิทยาลัย ส่วนปัจจัยภายใน ชุมชนต้องสร้างจาก ผู้นำชุมชนต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกลทั้งเชิงเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนต้องมีความรู้เชิงลึกและทันสมัยด้านการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล และ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยนำหลักหลักทศตยาปาปณิกสูตรเข้ามามีบูรณาการร่วมด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมพันธ์ ทองหนูน้อย และคณะ (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนารูปแบบการฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง: กรณีศึกษาทรัพยากรปูทะเล เขตอำเภอลง จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ปูทะเลมีความสำคัญ

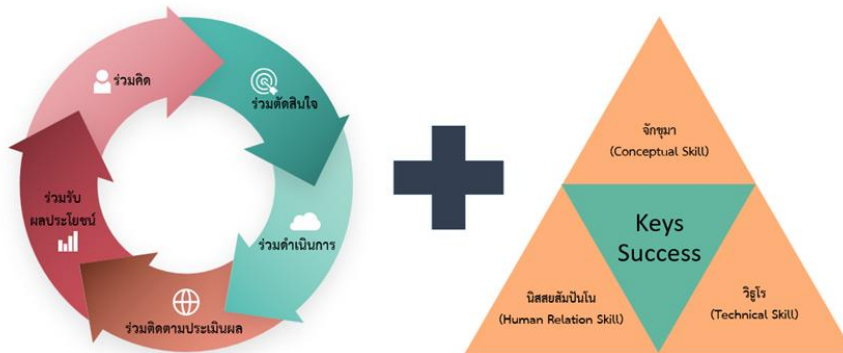
ทางเศรษฐกิจ การประมงปูทะเลเป็นอาชีพหลักของชาวประมงในเขตภาคตะวันออก ซึ่งปัจจุบันจำนวนประชากรและความอุดมสมบูรณ์ในแหล่งธรรมชาติของปูทะเลได้มีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็ว แนวทางในการแก้ปัญหาและการพัฒนารูปแบบวิธีการเลี้ยงในเชิงเศรษฐกิจซึ่งเป็นวิธีการที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโดยการประยุกต์องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาพัฒนาวิธีการเพาะเลี้ยงปูทะเลในเชิงเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพล ทองแก้ว (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา กรณีศึกษา บ้านโคกเมือง ตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า การใช้เครื่องมือประมงที่ไม่เหมาะสมทำให้จำนวนสัตว์น้ำมีจำนวนลดน้อยลง คนในชุมชนเริ่มรับรู้และตระหนักถึงปัญหา จึงมีการจัดประชุมร่วมกันให้มีการปลูกป่าชายเลน มีการส่งตัวแทนไปศึกษาดูงานนำความรู้มาปรับใช้จนประสบผลสำเร็จ เกิดการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อกำหนดข้อบังคับต่าง ๆ ในส่วนของปัจจัยสนับสนุนการบูรณาการร่วมกับหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดสันติ ขนติโร (ปรโมทย์) (2564) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของเจ้าสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของเจ้าสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม 4 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านพัฒนางาน ด้านพัฒนาตน ด้านพัฒนานคน และด้านพัฒนาสภาพแวดล้อม วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรต้องปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ รู้จักใช้คนให้เหมาะกับงานมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเข้าใจนโยบาย พันธกิจในการพัฒนาสภาพแวดล้อมกายภาพ จิตภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวัฒน์ชะย ชยวทมน (2565) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก การพัฒนาภาวะผู้นำหมายถึง ผู้นำมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใช้หลักธรรมที่สอดคล้องกับแนวโน้มในอนาคต มีความเชี่ยวชาญในงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร คือ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่ครอบคลุม คือ มีความรอบรู้ รู้จริง รู้กว้าง และรู้จัก ผู้บริหารควรมีแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความขยันหมั่นฝึกฝน ผู้บริหารควรมีความเข้าใจในปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอคม อตถเมธี และ พระมหาจักรพล สิริโร (2565) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย” ผลการวิจัยพบว่า

ภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักดังกล่าว คือ ผู้บริหารควรกำหนดทิศทางการศึกษาให้ชัดเจน ควรมอบอำนาจให้แก่บุคลากรเพื่อให้มีความสามารถตัดสินใจเองได้ และควรรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของบุคลากร

3. การนำเสนอรูปแบบการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนชาวประมงในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบในการผลักดันให้เกิดกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล ที่ประกอบด้วย การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพล ทองแก้ว (2560) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา กรณีศึกษา บ้านโคกเมือง ตำบลบางเหริย อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ คือ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชนผ่านสื่อหรือการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับความสำคัญของป่าชายเลนและทรัพยากรสัตว์น้ำให้มากขึ้น เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารให้มากขึ้นในหลายช่องทาง และปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรากร อัครจริสโรจน์ (2564) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมคุณค่าของธนาคารปูม้าในฐานะทุนทางสังคมอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณค่าของธนาคารปูม้าในฐานะทุนสังคมอย่างยั่งยืน สามารถสรุปได้ 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การจัดการความรู้ของชุมชน การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ของชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุกร เบ็ญกี และพีรชัย กุลชัย (2562) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาธนาคารปูม้าโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มพื้นฐาน บ้านหินกบ ตำบลชุมโค อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนา คือการพัฒนาธนาคารปูม้าเป็นศูนย์การเรียนรู้และสถานที่ท่องเที่ยว การเพิ่มองค์ความรู้ให้กับสมาชิกธนาคารปูม้าและการเพิ่มจำนวนอุปกรณ์การฟักแม่ปูม้า การสร้างแนวกันคลื่นให้กับธนาคารปูม้า และการดูแลอุปกรณ์การฟักแม่ปูม้าในช่วงมรสุมให้เพียงพอต่อจำนวนปูม้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชา คาวิจิตร และคณะ (2546) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการเพิ่มปริมาณปูดำโดยพึ่งพาระบบนิเวศป่าโกงกางแบบยั่งยืน บ้านบางติบ อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการเพิ่มปริมาณปูดำคือ ดูแลและรักษาสภาพป่าชายเลนให้ฟื้นฟูขึ้น รวมไปถึงการห้ามไม่ให้ใช้

เครื่องมือประมงที่ทำลายล้างลูกปูวัยอ่อน ร่วมกันดูแลรักษาสภาพป่าชายเลน เพิ่มปริมาณปูดำในระบบนิเวศ โดยกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับการจับปูดำ

องค์ความรู้จากการวิจัย

การอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการ ในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 4 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่องการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเชิงพุทธบูรณาการในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง มีมุมมองของกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และการนำหลักทศตยาปณิกสูตรมาใช้ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมคือหัวใจสำคัญ ที่ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ช่วยให้คนในชุมชนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและหน่วยงานภายนอก ให้สามารถทำงานร่วมกันได้ เช่น หน่วยงานภาครัฐ มหาวิทยาลัย และองค์กรพัฒนาเอกชน สนับสนุนทรัพยากร ความรู้ และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมของชาวบ้านทำให้โครงการมีความต่อเนื่อง เนื่องจากชาวบ้านมีส่วนรับผิดชอบมองเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชีวิตและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

การนำหลักทศตยาปณิกสูตร มาปรับใช้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและแนวทางในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับชาวประมงเพื่อให้การอนุรักษ์และการเพาะพันธุ์ปูทะเลประสบความสำเร็จ โดย จักษุมา (Conceptual Skill) คือความสามารถในการมองเห็นและเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง มองเห็นโอกาสและแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ วิภูโร (Technical Skill) ทักษะทางเทคนิคในการเพาะพันธุ์ และดูแลปูทะเลอย่างมี

ประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญในการประสบความสำเร็จ ทำให้ชาวประมงมีความรู้ทางเทคนิคที่ถูกต้อง นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ และ นิสัยสัมพันธ์ (Human Relation Skill) การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การสื่อสาร และการแก้ไขข้อขัดแย้ง การนำหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรมาบูรณาการร่วม เป็นการเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาจิตใจกับการพัฒนาทักษะทางโลก โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการผสมผสานระหว่าง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และการพัฒนาทักษะสำคัญทั้งสามด้าน คือ จักขุมา วิฐุโร และ นิสัยสัมพันธ์ โดยการบูรณาการเข้ากับการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล ช่วยให้ชาวประมงสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองในการทำงานร่วมกับธรรมชาติและคนในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การพัฒนาแบบบูรณาการนี้จะช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนของทรัพยากรทะเลและการดำรงชีวิตของชาวประมงในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนควรส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยนำหลักธรรมเข้ามาบูรณาการ
2. หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนควรจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้เรื่องการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนในด้านจักขุมา ด้านวิฐุโร และด้านนิสัยสัมพันธ์
3. ควรผลักดันนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างกลไกให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชนที่ให้ความรู้ทั้งด้านการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเล บูรณาการร่วมกับการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร
2. ควรจัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ เช่น การปล่อยปูทะเล การบวชป่า และการฟื้นฟูป่าชายเลนในชุมชน อย่างสม่ำเสมอ
3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในกระบวนการอนุรักษ์ โดยจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การสร้างกลุ่มอนุรักษ์ภายในหมู่บ้านหรือชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลเปรียบเทียบกับในแต่ละพื้นที่ที่มีลักษณะภูมิศาสตร์และสังคมที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการอนุรักษ์และการเพาะพันธุ์ปูทะเลในบริบทที่หลากหลาย
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคม เน้นศึกษาผลกระทบของการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูทะเลที่มีต่อเศรษฐกิจชุมชน
3. ศึกษาแนวทางการนำหลักพุทธธรรมไปปรับใช้ในการอนุรักษ์ที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้นในการนำหลักพุทธธรรม เช่น ศีล สมาธิ และปัญญา ไปประยุกต์ใช้ รวมถึงการวิเคราะห์ผลลัพธ์ของการนำหลักธรรมเหล่านี้มาใช้ในระดับปฏิบัติการจริง

เอกสารอ้างอิง

- จักรี ศรีจารเมธีญาณ และพระอนันต์ วฑฒโน. (2561). ภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(ฉบับพิเศษ), 527-538.
- บรรจง เทียนสงฆ์ศรี และคณะ. (2541). *แนวทางอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรปูทะเล (Scylla serrala Forskal) แบบบูรณาการในทศวรรษหน้า*. (รายงานวิจัย). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประชา คาวิจิตร และคณะ. (2546). *การศึกษาแนวทางการเพิ่มปริมาณปูดำโดยพึ่งพาระบบนิเวศป่าโกงกางแบบยั่งยืน บ้านบางดิบ อำเภอดูรบุรี จังหวัดพังงา (ระยะที่ 1)*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว.
- พระครูปลัดสันติ ขนติธโร (ปราโมทย์). (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทศตูปาปณิกสูตรของเจ้าสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมจังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิมลนัชชัย ชยวฑฒโน. (2565). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทศตูปาปณิกสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดหนองคาย*. *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*, 8(2), 1-12.
- พระมหาอคม อตถเมธี และพระมหาจักรพล สิริธโร. (2565). *การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักทศตูปาปณิกสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดเลย*. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*, 2(5), 1-11.

- รุ่งทิพา คนสันทัด และคณะ. (2565). การเลี้ยงแม่ปูทะเล (*Scylla spp.*) ไขในกระดอง ระยะที่ 2 ไปสู่ระยะที่ 4 ด้วยรูปแบบการเลี้ยงแบบเดี่ยวและรวม. (การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 60). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรากร อัครจริโสโรจน์. (2564). แนวทางการส่งเสริมคุณค่าของธนาคารปูม้าในฐานะทุนทางสังคมอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัลลา แก้ววิมาน และคณะ. (2565). ปูกลับมา: แนวทางส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มอนุรักษ์ประมงพื้นบ้านในถ้ำ ธนาคารปูไข่ นอกกระดอง ศูนย์เรียนรู้วิถีประมงพื้นบ้าน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 7(2), 1-24.
- วิมล จันทรโรทัย. (2555). ธนาคารปูม้าชุมชน: นวัตกรรมและภูมิปัญญาในการฟื้นฟูทะเลไทยของชาวประมงพื้นบ้าน. สืบค้น 8 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.greennet.or.th/flower-crab-bank/>
- วิชณุกร เบ็ญกี และพีรชัย กุลชัย. (2562). การพัฒนาธนาคารปูม้าโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มพื้นฐาน บ้านหินกบ ตำบลชุมโค อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร. (การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 57), กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สัมพันธ์ ทองหนูน้อย และคณะ (2560). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนารูปแบบการฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง: กรณีศึกษาทรัพยากรปูทะเล เขตอำเภอลำลูก จังหวัดจันทบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ. 20(1), 18-28.
- เอกพล ทองแก้ว. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา กรณีศึกษา บ้านโคกเมือง ตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- McGregor, D. (1960). *The Human Side of Enterprise*. New York: McGraw-Hill.

พุทธนวัตกรรมเพื่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี*

BUDDHA INNOVATION FOR HUMAN RESOURCE MANAGEMENT OF BANG BUA THONG MUNICIPALITY NONTHABURI PROVINCE

พระมหาสุพัฒน์ นนทปญโญ (ศรียอด), พระมหาสมชาย ขนติสรโณ (มะลิซ้อน)

Phramaha Supat Nantapañño (Sriyort), Phramaha Somchai Khantisarano (Malison)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: krupranon@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษากระบวนการการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 3. เพื่อประยุกต์หลักไตรสิกขากับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และ การวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 397 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดย สัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เนื้อหา และการพิจารณาบริบท นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบ ความเรียง พร้อม ตารางแจกแจงความถี่ เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.20) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการคัดเลือก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 1.20) และหลักไตรสิกขา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 1.21) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสมาธิ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.21) 2. ทรัพยากรในการบริหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 1.22) ด้านที่มีค่าเฉลี่ย

* Received February 10, 2025; Revised February 25, 2025; Accepted February 26, 2025

มากที่สุด คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) ($\bar{X}$ = 3.68, S.D. = 1.24) 3. ประยุกต์หลักไตรสิกขากับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีพบว่า 1. การสรรหา ประกอบด้วย มีการสรรหาบุคลากรทั้งภายในและภายนอก เพื่อเข้าปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ว่าง 2. การคัดเลือก ประกอบด้วย มีวิธีการคัดเลือกหลากหลายวิธี ซึ่งสามารถตรวจสอบผู้สมัครที่มีความสามารถตรงกับความต้องการขององค์กรได้ 3. การฝึกอบรมและพัฒนา ประกอบด้วย มีการฝึกอบรมและพัฒนา ที่เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ อย่างต่อเนื่อง ทั้งภายในและภายนอกองค์กร 4. การประเมินผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความเหมาะสมกับตำแหน่งและสายงาน มีความยุติธรรมเที่ยงตรง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

คำสำคัญ: การจัดการทรัพยากรมนุษย์; หลักไตรสิกขา; เทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

Abstract

The objectives of this research article are: 1. To study the human resource management process of Bang Bua Thong Municipality, Nonthaburi Province. 2. To study the factors affecting human resource management of Bang Bua Thong Municipality, Nonthaburi Province., and 3. To apply The Tisikkhā to human resource management of Bang Bua Thong Municipality, Nonthaburi Province. The research methodology was carried out according to the integrated research methodology, which is quantitative research, which uses exploratory research methods from questionnaire collection and qualitative research by in-depth interviews with 9 key data providers or people to support quantitative data. The sample used in the research was people aged 18 years and over using the sampling method from Taro Yamane's formula, and a sample of 397 people was analyzed by finding the frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research found that: 1. Human resource management is at a high level ($\bar{X}$, = 3.62, S.D. = 1.20) The aspects with the highest average values are the selection aspect ($\bar{X}$, = 3.68, S.D. = 1.20). and

to apply The Tisikkhā to human resource management of Bang Bua Thong Municipality. Nonthaburi Province principle. The most average aspects are concentration ($\bar{X}$, = 3.64, S.D. = 1.21). 2. Overall administrative resources are at a high level ($\bar{X}$, = 3.22, S.D. = 1.22). The most average value is Material ($\bar{X}$, = 3.68, S.D. = 1.24). 3. Application of The Tisikkhā to the Human Resource Management of Bang Bua Thong Municipality Nonthaburi Province found that: 1. Recruitment consists of: There is recruitment of internal and external personnel to work for vacant positions, and the recruitment system of Bang Bua Thong Municipality. Fairness based on qualifications suitable for the position. 2. Selection includes: There are various selection methods that can check for candidates who meet the needs of the organization and that the selected candidates are clearly suitable for the position specified. 3. Training and Development consists of training and development that continuously increases knowledge, attitudes, skills, and experience both inside and outside the organization. 4. Training and Development includes suitability for the position and line of work.

Keywords: Human Resource Management; The Tisikkhā; Bang Bua Thong Municipality, Nonthaburi Province

บทนำ

ปัจจุบันในโลกยุคโลกาภิวัตน์องค์กรทุกภาคส่วนต่างหันมาให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการจัดการที่เน้นการเพิ่มคุณค่าในตัวบุคคลหรือทุนมนุษย์ โดยการจัดการบุคลากรให้มีความเหมาะสมต่อความต้องการขององค์กรอีกทั้งการดึงดูดบุคคลที่มีพร้อมทั้งความเก่งและความดีเข้ามาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในองค์กร ในสถานะที่การแข่งขันทางธุรกิจทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะความได้เปรียบในการแข่งขันจึงเป็นสิ่งสำคัญ และสิ่งที่จะเสริมสร้างความได้เปรียบดังกล่าวให้แก่องค์กร ก็คือ คุณภาพของบุคลากร ซึ่งองค์กรแต่ละแห่งก็มีลักษณะและเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างกันออกไป แต่บุคลากรก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ เพราะไม่ว่าองค์กรจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทางใด ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลแทบทั้งสิ้น และการบริหารที่ดีควรต้องตระหนักถึงความ

สมดุลของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรให้เหมาะสม ทั้งวัตถุดิบ เงินทุน และมนุษย์ ซึ่งในทุกองค์กรล้วนมีบุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการก้าวสู่ความสำเร็จขององค์กร จึงจำเป็นต้องมีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดีเพื่อให้พนักงานเกิดความพึงพอใจ มีความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายไปได้ด้วยดี (ปิยาพร ห่องแขง, 2555)

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งที่มีส่วนช่วยในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จที่วางไว้ ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์นั้น ไม่ใช่เพียงแค่การสรรหาเพื่อให้ได้บุคลากรที่ดีมีความรู้ความสามารถเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานเท่านั้น แต่ต้องรวมไปถึงการดำเนินการเพื่อที่จะธำรงรักษาและพัฒนาทรัพยากรเหล่านั้น โดยดึงความสามารถที่มีของทรัพยากรมนุษย์นำมาใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมแก่องค์กร (กานดา จันทร์แย้ม, 2546)

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา เรื่อง การจัดการทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากเห็นว่าเป็นความ จำเป็นและสำคัญที่จะกระตุ้นเร่งเร้าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรและของบุคลากร เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าภายในองค์กร และเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเตรียมบุคลากรเพื่อก้าวไปสู่ระดับที่สูงขึ้น สามารถแข่งขันกับเวทีโลกในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างเท่าเทียม ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยบูรณาการหลักพุทธนวัตกรรม คือ หลักไตรสิกขา ที่ประกอบด้วย 1) ศีล 2) สมาธิ และ 3) ปัญญา จะสามารถทำให้การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองเทศบาลบางบัวทอง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อประยุกต์หลักไตรสิกขากับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบางบัวทอง จำนวน 40,727 คน (เทศบาลเมืองบางบัวทอง, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบางบัวทอง โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากการคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967) ในการคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 9 รูปหรือคน ประกอบด้วย 1. ผู้บริหารเทศบาลเมืองบางบัวทอง จำนวน 4 คน 2. นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 4 รูป 3. นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

4. การรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยวิธีการสุ่มตามแต่บังเอิญ (Accidental Sampling)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยาย และพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.20) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการคัดเลือก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 1.20) และหลักไตรสิกขา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 1.21) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสมาธิ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.21)

2. ทรัพยากรในการบริหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 1.22) ด้านค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 1.24)

3. ประยุกต์หลักไตรสิกขากับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า 1. การสรรหา (Recruitment) ประกอบด้วย มีการสรรหาบุคลากรทั้งภายในและภายนอก เพื่อเข้าปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ว่าง และระบบการสรรหาของเทศบาลเมืองบางบัวทอง มีความเป็นธรรม โดยพิจารณาจากคุณสมบัติที่เหมาะสมกับตำแหน่ง 2. การคัดเลือก (Selection) ประกอบด้วย มีวิธีการคัดเลือกหลากหลายวิธี ซึ่งสามารถตรวจสอบผู้สมัครที่มีความสามารถตรงกับความต้องการขององค์กรได้ และผู้สมัครที่ผ่านการคัดเลือกมีความเหมาะสมกับตำแหน่งที่ระบุไว้อย่างชัดเจน 3. การฝึกอบรมและพัฒนา (Training and Development) ประกอบด้วย มีการฝึกอบรมและพัฒนา ที่เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ทักษะ และประสบการณ์ อย่างต่อเนื่อง ทั้งภายในและภายนอกองค์กร และมีการจัดกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ตอบสนองแผนการพัฒนาส่วนบุคคล แผนการพัฒนางาน และแผนการพัฒนางานองค์กร 4. การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Training and Development) ประกอบด้วย ความเหมาะสมกับตำแหน่งและสายงาน มีความยุติธรรมเที่ยงตรง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน 5. ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ (Compensation and Benefits) ประกอบด้วย การจ่ายค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ และค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ สามารถกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จากผลการศึกษาระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการสรรหา (Recruitment) 2. ด้านการคัดเลือก (Selection) 3. ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา (Training and Development) 4. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Training and Development) 5. ด้านค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ (Compensation and Benefits) ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา บุญธรรม (2559) “การจัดการทรัพยากรมนุษย์และความสมดุลชีวิตกับงานที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันในองค์กร : กรณีศึกษา บริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)” ผลการวิจัยพบว่า อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุงานในองค์กร และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อความผูกพันในองค์กร ของพนักงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การจัดการทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์กับความผูกพันในองค์กรของพนักงานในทิศทางเดียวกันและอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความสมดุลชีวิตกับงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันในองค์กรของพนักงานในทิศทางเดียวกันและอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตชนก ผู้รุ่งเรือง (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานทำบุญซีในจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี สถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาการดำเนินงาน 11-15 ปี มีจำนวนพนักงานในกิจการ 6-10 คน มีประเภทของลูกค้าเป็นนิติบุคคล และมีจำนวนลูกค้ามากกว่า 40 ราย ด้านการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ส่วนใหญ่มีการกำหนดความต้องการบุคลากรโดยพิจารณาความรู้ความสามารถตามสายงาน และส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องขาดการสนับสนุนจากบุคลากรในองค์กรในการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีกระบวนการคัดเลือกบุคลากรใหม่ด้วยความโปร่งใส และส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการตรวจสอบประวัติผู้สมัคร ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา พบว่า ส่วนใหญ่มีการสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมอบรม เพื่อพัฒนาตนเองเป็นรายบุคคล และส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการฝึกอบรมและพัฒนาไม่ตอบสนองต่อกลยุทธ์ขององค์กร ด้านการจ่ายค่าตอบแทน พบว่า ส่วนใหญ่มีการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม และส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนตามสถานภาพของตำแหน่งงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวพร วิยะวงศ์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนับสนุนให้เกิดองค์กรที่มุ่งเน้นการสร้างผลงานและขับเคลื่อนด้วยศักยภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ” ผลการวิจัยพบว่า มุมมองของนักทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อองค์กรลักษณะนี้มีข้อดี กล่าวคือทำให้บุคลากรและองค์กรเกิดการพัฒนา สามารถปรับปรุงกระบวนการการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

โดยต้องแสดงบทบาทที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกหรือ
คู่คิดทางธุรกิจ พร้อมทั้งวางแนวทางการทำงานที่เน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและ
ระบบงานทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของธุรกิจ เน้นการตอบโจทย์ความ
ต้องการของบุคลากรอย่างเหมาะสม

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง
จังหวัดนนทบุรี จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาล
เมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า ทรัพยากรในการบริหาร 4 ด้าน ประกอบด้วย
1.ด้านบุคลากร (Man) 2. ด้านงบประมาณ (Money) 3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)
4.ด้านการจัดการ (Management) ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งมีความ
สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกมนต์ สัมมาเพ็ชร (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทรัพยากรการ
บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทัศนสถานบำบัดพิเศษกลาง
กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดย
ด้านการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารเวลา หรือกรอบ
เวลาในการปฏิบัติงาน ด้านวิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค และด้านการบริหาร
ข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสารตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหาร
ทรัพยากรมนุษย์ สำหรับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับมาก โดยด้าน
รวมพลังแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ได้ผลอย่างยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้าน
เสริมสร้างประสิทธิภาพการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และด้านพัฒนาความเป็นมือ
อาชีพในงานราชพัสดุตามลำดับ และความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรการบริหารกับ
ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ พบว่า ทรัพยากรทั้ง 11 ด้าน คือ ด้านการบริหาร
ทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหาร
วัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารคุณธรรม ด้านการให้บริการประชาชน ด้านการบริหาร
ข่าวสารหรือข้อมูลข่าวสาร ด้านวิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค ด้านการบริหาร
เวลา หรือกรอบเวลาในการปฏิบัติงาน ด้านการประสานงาน หรือการประนีประนอม ด้าน
การวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน ล้วนมีสหสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการ
ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทัศนสถานบำบัดพิเศษกลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณ ยามาตะ (2558) ได้ศึกษาวิจัย
เรื่อง “ทรัพยากรการบริหารกับประสิทธิผลของงานพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัด
ชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรการบริหารในภาพรวมอยู่ระดับมาก โดยด้านคุณภาพ
และความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ทางการรักษาพยาบาล อยู่ในระดับ

มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านบุคลากร ซึ่งทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพของงานพยาบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยให้ความสำคัญกับการรักษาพยาบาลที่ตระหนักถึงความปลอดภัยในชีวิตของผู้ป่วย รองลงมาคือ สามารถให้การรักษาพยาบาลอย่างถูกต้องมีหลักการและเหตุผล ให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วยด้วยความรวดเร็ว งานที่ทำอยู่ท้าทายความสามารถ และสามารถตัดสินใจให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วยได้ทันต่อเหตุการณ์ ทรัพยากรการบริหารด้านการจัดการ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับต่ำกับ ประสิทธิภาพของงานพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชลบุรี ส่วนทรัพยากรการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ทางการรักษาพยาบาล มีความสัมพันธ์เชิงลบอยู่ในระดับปานกลางกับประสิทธิภาพของงานพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรเชษฐ์ ชุมคำ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทรัพยากรการบริหารองค์การที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ตามแผนพัฒนาระบบงานของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41” ผลการวิจัยพบว่า 1) ทรัพยากรการบริหารองค์การที่มีอิทธิพลต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามแผนพัฒนาระบบงาน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการบริหารเวลา ด้านการบริหารตลาด ด้านการบริหารเทคโนโลยี ด้านการบริหารวิธีการ ด้านการบริหารคน ด้านการบริหารเงิน และด้านการบริหารวัสดุ ส่วนผลสัมฤทธิ์ตามแผนพัฒนาระบบงานในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ งานความมั่นคง งานกิจการพิเศษ งานสืบสวนปราบปรามอาชญากรรม งานจเรตำรวจ งานป้องกันอาชญากรรม และงานบริหาร 2) ทรัพยากรการบริหารองค์การมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ตามแผนพัฒนาระบบงานของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากข้าราชการตำรวจมีการบริหารจัดการทรัพยากรในองค์การได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามแผนพัฒนาระบบงานขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อค้นพบจากการศึกษาคือ ผู้บังคับบัญชามีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรในการบริหารองค์การ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามแผนพัฒนาได้เป็นอย่างดี และหน่วยงานควรมีการจัดความสำคัญก่อน-หลังของงานและหน่วยงานอื่น ๆ สามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานได้โดยสะดวก

3. การประยุกต์หลักไตรสิกขากับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จากจากผลการศึกษาประยุกต์หลักไตรสิกขากับการจัดการ

ทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า 1. ด้านบุคลากร (Man) ประกอบด้วย บรรจุแต่งตั้งและใช้บุคลากรเหมาะสมกับงาน โดยวางตัวได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบุคลากร มีการฝึกอบรมเป็นประจำ และเชิญบุคลากรภายนอกมาช่วยในการพัฒนาบุคลากร 2. ด้านงบประมาณ (Money) ประกอบด้วย ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียงพอแก่การบริหารจัดการ และมีการวางแผนการบริหารงบประมาณขององค์กรถูกต้องตามระเบียบ 3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) ประกอบด้วย วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน และมีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอและมีประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงาน เช่น คอมพิวเตอร์ วิทยุสื่อสาร เครื่องตรวจโลหะ 4. ด้านการจัดการ (Management) ประกอบด้วย วางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินแผนอย่างเป็นระบบ และมีลักษณะเป็นผู้นำมีอาชีพ เช่น มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่ม ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความมีวินัยในตนเองด้วยหลักไตรสิกขา กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนาความมีวินัยในตนเองทั้ง 2 ช่วงชั้น มีคะแนนความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการพัฒนาความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2. ผู้ปกครองกว่าร้อยละ 80 มีความพึงพอใจในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากงานวิจัยเรื่อง “การจัดการทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” ผู้เขียนได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัยเป็นภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย การจัดการทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ได้ VCD4M: MODEL มีรายละเอียดดังนี้

VCD4M: MODEL เป็นรูปแบบการบริหารการจัดการทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ซึ่งอยู่ภายใต้หลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล (Virtue) สมาธิ (Concentration) ปัญญา (Discernment or Wisdom) ดังนี้

Man (บุคลากร) การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ให้ความรับผิดชอบและมีจริยธรรมในการทำงาน

Money (งบประมาณ) คำนึงถึงการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส ให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรมและคุ้มค่า การใช้จ่ายต้องตรงตามวัตถุประสงค์และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

Material (วัสดุอุปกรณ์) มีการวางแผนล่วงหน้า คำนึงถึงคุณภาพและความคุ้มค่าต่อการใช้งาน รวมถึงการบำรุงรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พร้อมใช้งานตลอดเวลา

Management (การจัดการ) มีการวางแผนที่ชัดเจนและระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเสนอความคิด มีการบริหารงานที่ยืดหยุ่นและพร้อมปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ โดยยึดหลักการทำงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้เสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลเมืองบางบัวทอง มีการคัดเลือกผู้สมัครที่ผ่านการคัดเลือกมีความเหมาะสมกับตำแหน่งที่ระบุไว้อย่างชัดเจน
2. เทศบาลเมืองบางบัวทอง มีวิธีการคัดเลือกหลากหลายวิธี ซึ่งสามารถตรวจสอบผู้สมัครที่มีความสามารถตรงกับความต้องการขององค์กรได้
3. เทศบาลเมืองบางบัวทอง มีวิธีการสอบข้อเขียน หรือการสอบสัมภาษณ์ผู้สมัครที่เหมาะสมกับความต้องการในตำแหน่งที่เปิดรับ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เทศบาลเมืองบางบัวทอง ควรทำให้บุคลากรรู้สึกพอใจกับสิทธิประโยชน์ที่บุคลากรได้รับนอกเหนือจากเงินเดือน
2. เทศบาลเมืองบางบัวทอง ควรให้ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน
3. เทศบาลเมืองบางบัวทอง ควรให้ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ ที่สามารถกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานได้

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยหรือนำหลักธรรมมาในด้านอื่น ๆ ประยุกต์ใช้เพื่อนำมาบูรณาการร่วมกันกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในระดับผู้บริหาร เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจน อันจะนำไปสู่การบูรณาการแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการประเมินสภาพการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคของบุคลากรเฉพาะแต่ละหน่วยงาน เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคมาดำเนินการปรับปรุง แก้ไขบูรณาการในการพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กานดา จันทน์แย้ม. (2546). *จิตวิทยาอุตสาหกรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชิดชนก ผู้รุ่งเรือง. (2560). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานทำบุญขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่* (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เทศบาลเมืองบางบัวทอง. (2567). *สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน*. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://www.buathongcity.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=88&Itemid=730
- ปิยาพร ห่องแสง. (2555). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงาน สาขานาการอมสินในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 2(2), 98-117.
- พนิดา บุญธรรม. (2559). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์และความสมดุลชีวิตกับงานที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันในองค์กร : กรณีศึกษา บริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)* (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภัทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ. (2559). การพัฒนาความมีวินัยในตนเองด้วยหลักไตรสิกขา กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์*, 5(1), 93.
- ศิวพร วยะวงศ์. (2564). *แนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนับสนุนให้เกิดองค์กรที่มุ่งเน้นการสร้างผลงานและขับเคลื่อนด้วยศักยภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ). นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สุพรรณ ยามาตะ. (2558). *ทรัพยากรการบริหารกับประสิทธิผลของงานพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชลบุรี* (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- สุรเชษฐ์ ชุมดำ. (2554). *ทรัพยากรการบริหารองค์การที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ตามแผนพัฒนาระบบงานของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท). เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- เสกมนต์ สัมมาเพ็ชร. (2557). *ทรัพยากรการบริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต้นทสสถานบำบัดพิเศษกลาง กรุงเทพมหานคร* (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- Yamane. Taro. (1967). *Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harpen and Row.

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุน
มูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี*
THE ROLE OF THE CHONGSADOA SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION IN SUPPORTING THE THAMMANURAK
FOUNDATION IN KANCHANABURI PROVINCE

อัฐกัญญา แมนจิต, ปราณี แสงสว่าง, จาตุรงค์ สุทรวัน
Atthapinya Manjit, Pranee Sangsawang, Jaturong Suthawan
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Kanchanaburi Rajabhat University
Corresponding Author E-mail: beamatthapinya@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อสร้างแนวทางในการทำงานร่วมกัน โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชุมชนรวม 10 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลด้วยการสรุปแบบความเรียง

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 60.00 มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 60.00 และดำรงตำแหน่งข้าราชการร้อยละ 80.00 มีประสบการณ์ทำงานเกิน 10 ปีขึ้นไปร้อยละ 30.00 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดามีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ประสานงานหลัก โดยให้การสนับสนุนมูลนิธิในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้คำปรึกษา การแบ่งปันข้อมูล นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลยังประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พร้อมสนับสนุนด้านการศึกษาผ่านการจัดหาทุน วัสดุการเรียน และการพัฒนาทักษะสำคัญ องค์การบริหารส่วนตำบลยังร่วมมือกับภาคส่วนอื่นเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ไม่มีสถานะทางกฎหมาย เช่น เด็กไร้สัญชาติ โดยผลักดันให้มีการพิสูจน์สถานะบุคคลเพื่อให้เด็กเข้าถึงสิทธิ

*Received December 11, 2024; Revised January 7, 2025; Accepted January 11, 2025

ต่าง ๆ อย่างเท่าเทียม ความร่วมมือนี้สะท้อนถึงการบูรณาการระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการทำงานของมูลนิธิ

คำสำคัญ: บทบาท; การสนับสนุนมูลนิธิ; องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research article aimed to study the role of the Chong Sadao Subdistrict Administrative Organization in supporting the Thammanurak Foundation in Kanchanaburi Province. It sought to develop a collaborative framework between the SAO and the foundation. The sample group consisted of 10 individuals, including SAO personnel and community leaders, with data collected through structured interviews and analyzed using narrative summaries.

The findings revealed that many respondents were female (60.00), held educational qualifications above a bachelor's degree (60.00), and were government officials (80.00) with over 10 years of work experience (30.00). The SAO's chief executive played a central role as the primary coordinator, providing the foundation with support such as consultation, information sharing, and labor resources. Additionally, the SAO collaborated with related agencies to ensure child protection in accordance with the Child Protection Act. It also supported education by providing scholarships, learning materials, and essential skills training. The SAO extended its support to children lacking legal documentation, such as stateless children, by facilitating legal status verification processes to ensure equal access to rights, including education.

Keywords: Role; Foundation Support; Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

สถานการณ์เด็กและเยาวชนของประเทศไทย เด็กและเยาวชนคืออนาคตของชาติ ดังนั้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลงมาสู่ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ แต่สถานการณ์เด็กและเยาวชนในประเทศไทยที่กำลัง

เผชิญนั้นมีหลายอย่างทั้งในเรื่องของปริมาณและคุณภาพ จำนวนเด็กที่เกิดใหม่มากขึ้นทำให้ในอนาคตประชากรในวัยทำงานก็จะจะมีมากขึ้นและจะต้องดูแลประชากรผู้สูงอายุและเด็กในเชิงคุณภาพ เด็กและเยาวชนไทยกำลังเผชิญปัญหาในทุกด้าน เช่น ด้านร่างกายการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ด้านจิตวิญญาณการยอมรับการคอร์รัปชันและวัตถุนิยม ด้านสังคมอารมณ์การใช้ความรุนแรง ด้านการศึกษาระดับสติปัญญาที่ต่ำกว่ามาตรฐาน (มูลนิธิการุณทร, 2565)

จากการศึกษาพบประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่มีจำนวนมากขึ้นและมีความหลากหลายรวมตัวอยู่บนสาเหตุที่เชื่อมโยงกับความยากจน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เด็กกลายเป็นเด็กเร่ร่อน เด็กยากจน ต้องรับภาระในการหาเลี้ยงชีพครอบครัว เกิดปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ความยากจนยังคงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในขณะที่ปัจจัยแวดล้อมอื่น เช่น ความเจริญทางเทคโนโลยีและความเป็นเมือง ปัจจุบันเด็กเข้าสู่วงจรของปัญหามากหาทางออกจากวงจรปัญหาได้ยากเกิดปัญหาเด็กกระทำผิดซ้ำและเติบโตไปพร้อมกับการกระทำรุนแรง เด็กที่เข้าสู่วงจรปัญหาไม่ได้เป็นเพียงเหยื่อของการกระทำผิดเท่านั้น แต่ในหลายปัญหาพบว่ามียุติเป็นผู้กระทำความผิด (ศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว, 2565) ปัญหาด้านสวัสดิภาพและสิทธิขั้นพื้นฐานเป็นอีกหนึ่งที่ทำให้เด็กไทยจำนวนมากไม่ยอมที่ขาดการคุ้มครองสิทธิมีเด็กด้อยโอกาสและเด็กในภาวะยากลำบากอีกจำนวนมาก สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวมีมากขึ้น ซึ่งในสังคมมักมองว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาส่วนตัวภายในครอบครัวทำให้เด็กจำนวนมากถูกกระทำรุนแรงซ้ำซาก นอกจากนั้นยังพบปัญหาด้านบุคลิกภาพและจริยธรรม เช่น เด็กมีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่ไม่พึงประสงค์ มีความหย่อนยานทางคุณธรรมจริยธรรม ปัญหาที่เด็กต้องเผชิญมีความผันแปรไปตามช่วงวัยมักเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและพัฒนาการ ส่วนปัญหาในวัยรุ่นมักเกี่ยวข้องกับความประพฤติก (ศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว, 2565) เด็กและเยาวชนขอความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในเชิงยุทธศาสตร์ ตลอดจนความร่วมมือของผู้บริหารหน่วยงานฐานะผู้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565)

สิทธิเด็ก (Child Right) เป็นสิทธิที่เด็กทุกคนมีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ซึ่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กใช้คำว่า “สิทธิติดตัวตั้งแต่กำเนิด” (Inherent Right) ดังนั้นเด็กจึงมีสิทธิที่ไม่มีผู้ใดสามารถไปตัดทอนหรือจำกัดการใช้สิทธิอันชอบธรรมของเด็กหรือละเมิดของเด็กได้ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กกำหนดพันธกรณีให้ประเทศสมาชิกภาคีต้องคุ้มครองสิทธิเด็ก

(Amnest international, 2024) สำหรับเด็กและเยาวชนที่ต้องการความคุ้มครองเป็นพิเศษ ประกอบด้วยเด็กและเยาวชนพิการ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในปี พ.ศ.2565 จะมีจำนวนลดลง แต่ฐานความผิดที่มีจำนวนมากยังเป็นในเรื่องความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและที่น่าสนใจคือฐานความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ความสงบสุข เสรีภาพ การปกครอง ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมือง เด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางในภาพรวมพบว่ามีความเสี่ยงมาจากปัญหาครอบครัวยากจน ความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงปัญหาการตั้งครุฑในกลุ่มนักเรียนกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ติดตามของแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้าน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565) “เด็กกำพร้า” หรือ “เด็กที่ถูกทอดทิ้ง” ถือเป็นเด็กด้อยโอกาสที่กระทรวงศึกษาธิการจัดให้อยู่ในประเภทที่ 3 “ปัญหาเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา” สถานการณ์ความไม่เสมอภาคในสังคมไทย ขณะที่ผลสำรวจจำนวนเด็กด้อยโอกาส ขณะที่ผลสำเร็จจำนวนเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา iSEE แพลตฟอร์มที่จัดทำโดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) พบว่าในปี พ.ศ.2561 มีเด็กด้อยโอกาสทั้งหมด 3,625,048 คน ปัญหาเด็กด้อยโอกาสเป็นอีกหนึ่งปัญหาในสังคมไทย หากแต่ปัญหาดังกล่าวกลับไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากการเป็นผู้ด้อยโอกาสนั้นมาคู่กับความเหลื่อมล้ำ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเข้ามาปรับปรุงและเพิ่มโอกาสในการดำเนินชีวิต แต่โอกาสในการเข้าถึงสิทธิยังคงถูกจำกัดสำหรับเด็กบางกลุ่ม (สำนักงานทะเบียนกระทรวงมหาดไทย, 2565)

“มูลนิธิธรรมานุรักษ์” เป็นองค์กรที่ก่อตั้งเพื่อส่งเสริมการศึกษาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาส อันเนื่องมาจากความไม่พร้อมของครอบครัวหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยธรรมานุรักษ์ย้ายมาจากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีเด็กนักเรียนหลายคนมาพักอาศัยอยู่ในวัดเนื่องจากเหตุหลายประการ จำนวนเด็กที่มีมากขึ้นทำให้ไม่สะดวกในการที่จะอยู่ แม่ชีจุติภา ทรรพสุทธิ จึงได้ย้ายเด็กมาอยู่ที่มูลนิธิธรรมานุรักษ์ เลขที่ 40/1 หมู่ 3 ตำบลช่องสะเดา อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีผู้มีจิตศรัทธาได้ซื้อที่ดินถวายให้ เพื่อในกิจการของเด็กและจดทะเบียนเป็นมูลนิธิขึ้นเมื่อพ.ศ.2544 ดำเนินกิจกรรมถึงปัจจุบันจึงได้เกิดเป็นศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยธรรมานุรักษ์ขึ้น (มูลนิธิธรรมานุรักษ์, 2565) ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ ตำบลช่องสะเดา อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อนำเสนอแนวทางในการทำงานร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาและมูลนิธิธรรมานุรักษ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการทำงานร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดากับมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยศึกษา บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แหล่งข้อมูลการศึกษาจาก 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การวิจัยเอกสาร ส่วนที่ 2 การวิจัยภาคสนามโดยการใช้การสัมภาษณ์

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 10 คน ประกอบด้วยกลุ่มบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาจำนวน 8 คนและกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลเอกสาร ข้อมูลผลงานวิจัย วารสาร ที่เกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรีและการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ 2 ฉบับ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาและแบบสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มผู้นำชุมชน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะทำการเก็บรวบรวมจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1. หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีส่งถึงกลุ่มบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาและกลุ่มผู้นำชุมชนเพื่อแจ้งให้ทราบและให้ความร่วมมือสำหรับการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ 2. การนัดเวลาสัมภาษณ์กลุ่มบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาและกลุ่มผู้นำชุมชน 3. การดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาและกลุ่มผู้นำชุมชน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้ 1. การวิจัยเอกสาร การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยนำมาใช้เป็นพื้นฐานข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำแบบสัมภาษณ์ เอกสาร ได้แก่ เอกสาร ข้อมูลผลงานวิจัย วารสาร รวมถึงบทความต่างๆ 2. วิจัยภาคสนาม คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และนำเสนอข้อมูล ดังนี้ 2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาและกลุ่มผู้นำชุมชน มาประมวลผลและสรุปข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการศึกษา พบว่ากลุ่มบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาได้มีบทบาทในการสนับสนุนด้านการศึกษาสำหรับเด็กในพื้นที่ โดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียน ทุนการศึกษาการศึกษาโดยใช้ทรัพย์สินส่วนตัวซึ่งทุนนี้ได้รับการประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการรับรองเข้าถึงการศึกษาศึกษาของเด็กบางกลุ่มที่ขาดหลักฐานทางกฎหมาย ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้เด็กสามารถพิสูจน์และยืนยันสถานะบุคคลตามกฎหมาย เพื่อให้ได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสาธารณสุข พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาได้ดำเนินการสนับสนุนการดูแลสุขภาพ จัดหาอุปกรณ์ยาและดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ ที่จำเป็นโดยเฉพาะโรคติดต่อที่แพร่ระบาดในเด็ก และยังทำงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ โดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขทำหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพในชุมชน ดูแลด้านความสะอาดเพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชน

3. จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านส่งเสริมอาชีพ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดามีการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพ โครงการดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากมูลนิธิธรรมานุรักษ์ ซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมหลากหลายที่จัดขึ้น การมีส่วนร่วมนี้ช่วยสร้างโอกาส

ในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาเล็งเห็นถึงความสามารถและศักยภาพของเด็กๆ โดยให้โอกาสในการเข้ามาฝึกทักษะด้านการทำงานซึ่งเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์

ในส่วนของการตอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดากับมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี จากการศึกษาวิจัยคณะผู้วิจัยได้ ดำเนินการค้นพบข้อมูลบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดา จึงสามารถสรุปเป็นแนวทางในการทำงานร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดากับมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี

1. ควรมีการวางแผนความปลอดภัยให้แก่เด็กภายในมูลนิธิธรรมานุรักษ์ ดังนี้ ด้านกายภาพ จัดการจัดหาที่อยู่อาศัยพร้อมติดตั้งระบบการรักษาความปลอดภัย ด้านจิตใจ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิดูแลสนับสนุนเด็กที่มีปัญหาทางจิตใจ ด้านการศึกษา วางแผนการศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย จัดกิจกรรมและหลักสูตรการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้านสังคม จัดทำแผนส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสร้างสังคมที่ดี ด้านกฎหมาย ปฏิบัติตามข้อกำหนดทางกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก การดำเนินกิจกรรมตามแผนการส่งเสริมทักษะและการเพิ่มศักยภาพของบุคคลในวันต่าง ๆ

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมการวางแผนกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งในองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดา องค์กรภาคประชาสังคมที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ เพื่อให้มูลนิธิธรรมานุรักษ์ได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือ

3. ส่งเสริมการสนับสนุนได้การศึกษาและด้านสาธารณสุข สนับสนุนด้านการศึกษา ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์การเรียน ทุนการศึกษา การให้ความรู้ทักษะและอื่นๆ สนับสนุนด้านสาธารณสุข ได้แก่ ดูแลสุขภาพร่างกาย ดูแลความสะอาดภายในพื้นที่มูลนิธิธรรมานุรักษ์ และการป้องกันโรคติดต่อ

4. ส่งเสริมการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคและด้านการส่งเสริมอาชีพ สนับสนุนด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ ด้านไฟฟ้าการจัดหาติดตั้งระบบไฟฟ้าสำหรับใช้งานและด้านน้ำประปาจัดหาน้ำสะอาดสำหรับการบริโภค สนับสนุนด้านการส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมของตำบล สำนักงานศึกษาอกระบบและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

5. ส่งเสริมกระบวนการจัดทำแผนเพื่อป้องกันภัยพิบัติและภัยที่เกิดจากสัตว์ป่าในการช่วยเหลือมูลนิธิธรรมานุรักษ์

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี การมีส่วนร่วมการวางแผนของภาคีเครือข่าย ภาคีเครือข่ายสำคัญ คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาเป็นผู้ประสานงานความร่วมมือดำเนินการกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มูลนิธิธรรมานุรักษ์ได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล และคณะ (2567) เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์ของหน่วยงานที่มีบทบาทในการส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา พบว่า หน่วยงานที่มีบทบาทในการส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานภาคสังคมและองค์กรในชุมชน ซึ่งหน่วยงานที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษามีทั้งหน่วยงานในส่วนกลางและหน่วยงานในระดับภูมิภาค ซึ่งแต่ละหน่วยงานหน้าที่และความรับผิดชอบที่แตกต่าง อาทิหน่วยงานภาครัฐอย่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชนตามหลักการของกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่มีนโยบายเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาของกลุ่มเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาที่ด้อยโอกาส

2. ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี การวางแผนตามความปลอดภัยให้แก่เด็กภายในมูลนิธิธรรมานุรักษ์ ด้านกฎหมาย ปฏิบัติตามข้อกำหนดทางกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวกับการดูแลเด็ก โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การสนับสนุนไปตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพาจิต รอดเงิน (2564) เรื่อง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า การศึกษานั้นคือการนำโอกาสทางการศึกษาไปสู่เด็กที่ด้อยและเด็กที่ถูกหลงลืมในเขตพื้นที่การศึกษาทำให้เด็กนับพันคนที่อาจตกหล่นไปได้มีโอกาสเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือประกอบอาชีพ ซึ่งทั้งหมดนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากไม่ใช่เพราะการที่พวกเขาได้เข้าศึกษาที่โรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษา เด็กจำนวนมากรอดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ การบังคับให้แต่งงาน การใช้แรงงานเด็กและอันตรายอื่น ๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้ต่อเด็กกลุ่มชาติ

พันธุ์ การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่สำคัญให้แก่โรงเรียนขนาดเล็กทำให้ได้รับบทเรียนว่า จะบริหารจัดการและสนับสนุนเงินงบประมาณให้แก่ระบบการศึกษาของประเทศอย่างไร เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด ตลอดจนทำให้ได้ทราบความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ บทเรียนเหล่านี้จะช่วยเปลี่ยนรถกระบะให้ กลายเป็นห้องสมุด เปลี่ยนผู้อำนวยการโรงเรียนให้กลายเป็นผู้เดินทางไกล เปลี่ยนเยาวชน ผู้ด้อยโอกาสให้กลายเป็นครู เปลี่ยนเด็กที่ไม่มีหนังสืออ่านที่บ้านให้กลายเป็นนักอ่านที่มีความ ใฝ่รู้ ทั้งหมดนี้ล้วนแต่เป็นผลมาจากการคิดนอกกรอบและการน่านโยบายต่าง ๆ ที่มีความยืดหยุ่นไปใช้ปฏิบัติ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยยังกำหนด กฎหมายนโยบายปี พ.ศ.2562 และ พ.ศ.2563 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่เป็นมิตรต่อเด็ก กลุ่มชาติพันธุ์และการส่งเสริมให้สังคมไทยมีมุมมองที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันมากขึ้น

3. ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี การสนับสนุนด้านการศึกษา ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์การเรียน ทุนการศึกษา การให้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิรยารัตน์ บัวแก้ว และคณะ. (2566) เรื่อง แนวทางส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาท ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี หลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรคในการ ดำเนินงานและวิธีการแก้ไข ควรดำเนินการตามแนวนโยบายและมาตรฐานการดำเนินงาน ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดไว้ ควรมีการกำหนดการเข้าร่วมประชุมชี้แจง นโยบายอย่างต่อเนื่องและพัฒนาบุคลากรเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ควรมีการจัดส่งผู้ดูแลเด็กให้มีโอกาสได้เข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาต่อในระดับที่ สูงขึ้น รวมทั้งมีการกำหนด กฎระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก การมีส่วนร่วม การส่งเสริมสนับสนุนและการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นปัจจัยที่ส่งเสริม บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศมีผลต่อการส่งเสริมบทบาทองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนา เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่ง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วน ร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

4. ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการศึกษา องค์การบริหารส่วน ตำบลช่องสะเดายังให้การสนับสนุนในเรื่องการรับรองการเข้าถึงการศึกษาของเด็กบางกลุ่ม

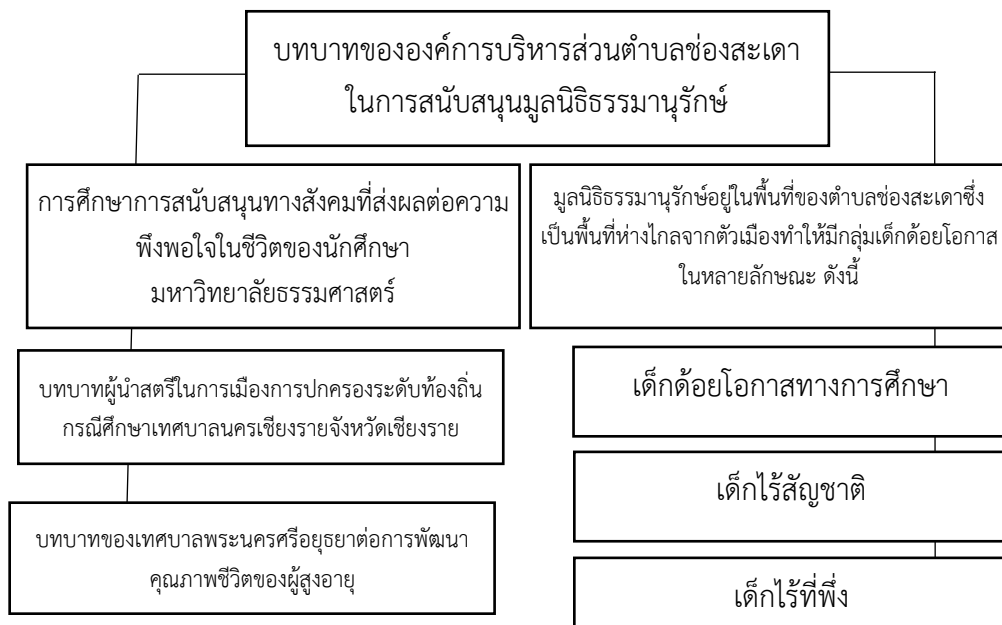
ที่ขาดหลักฐานทางกฎหมาย โดยได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้เด็กเหล่านี้สามารถพิสูจน์และยืนยันสถานะบุคคลตามกฎหมาย เพื่อให้ได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา จักรแก้ว (2561) เรื่อง การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเด็กด้อยโอกาสภาคเหนือตอนบน พบว่า แนวทางการเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเด็กด้อยโอกาสภาคเหนือกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน มีการดำเนินการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาส โดยศึกษาธิการของแต่ละจังหวัดได้มีการจัดประชุมเตรียมความพร้อมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนและการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสู่การปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อจะเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส ควรมีการจัดทำนโยบายยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาและแผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา

5. ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี การมีส่วนร่วมการวางแผนของภาคีเครือข่าย ภาคีเครือข่ายสำคัญ คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาเป็นผู้ประสานงานความร่วมมือดำเนินการกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้มูลนิธิธรรมานุรักษ์ได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรมิตร พวงเมืองพล (2565) เรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน วิชาการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากแต่ละด้าน ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารได้กำหนดนโยบายยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างยั่งยืนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและผู้บริหารได้จัดโครงสร้างการทำงานของผู้ที่ขอผิดชอบงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุก

ภาคส่วนและส่งเสริมสนับสนุนจากการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาพัฒนาเด็กประถมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย โดยการศึกษาการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการสนทนาเฉพาะกลุ่มเพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรีและเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการทำงานร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดากับมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้สรุปภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ศึกษาเกี่ยวกับเด็กผู้ด้อยโอกาสโดยในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาแต่

ยังมีส่วนน้อยที่จะศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ นักศึกษาในเขตเมืองและสิทธิสตรีซึ่งในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดามีความแตกต่างหลากหลายในเรื่องของเด็กด้อยโอกาส เด็กไม่มีสัญชาติและเด็กไร้ที่พึ่ง ดังนั้น ผลการวิจัยอาจทำให้สามารถนำไปใช้กับพื้นที่ที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันด้วยเหตุนี้ข้อค้นพบจากงานวิจัยจึงสามารถนำไปประยุกต์ได้ในพื้นที่ที่มีลักษณะเดียวกันได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรหาแนวทางการประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ ที่มูลนิธิธรรมานุรักษ์จัดขึ้น โดยผู้นำชุมชนอาจแจ้งให้ประชาชนทราบ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น
2. ควรผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้
3. ควรเพิ่มบุคลากรในการดูแลเด็กภายในมูลนิธิธรรมานุรักษ์ เนื่องจากเด็กในมูลนิธิธรรมานุรักษ์มีจำนวนมากทำให้มีการดูแลไม่ทั่วถึงอีกทั้งมีเด็กหลายช่วงวัยซึ่งมีการดูแลที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความร่วมมือของประชาชนตำบลช่องสะเดาในการสนับสนุนมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อประเมินผลลัพธ์และประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของประชาชนตำบลช่องสะเดาและมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. ควรศึกษาแนวทางในการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อได้แนวทางการทำงานที่มีประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับมูลนิธิธรรมานุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

จิรมิตร พวกเมืองพล. (2565). บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

- ปริยารัตน์ บัวแก้ว และคณะ. (2566) เรื่อง แนวทางส่งเสริมบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดระยอง. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 20(1), 34-45.
- มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย. (2565). สถานการณ์เด็กและเยาวชนประชาธิปไตย. สืบค้น 22 มิถุนายน 2567, จาก <https://www.compassionth.com/children-and-youth/situation-of-youth-in-thailand/>.
- มูลนิธิธรรมานุรักษ์. (2565). แผ่นพับมูลนิธิธรรมานุรักษ์. ตำบลช่องสะเดา อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี. กาญจนบุรี: มูลนิธิธรรมานุรักษ์.
- วาสนา จักรแก้ว. (2561). การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเด็กด้วยโอกาสภาคเหนือตอนบน (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิจิตา จรุงเกียรติกุล และคณะ. (2567). การวิเคราะห์สถานภาพของหน่วยงานที่มีบทบาทในการส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 8(2), 956-971.
- ศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว. (2565). สถานการณ์ปัญหาเด็กและความเปราะบาง. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2567, จาก <https://ecd.onec.go.th/childhood/situation/7774/>.
- สำนักงานทะเบียนกระทรวงมหาดไทย. (2565). เด็กกำพร้า ผู้ด้อยโอกาสในระบบการศึกษาที่รัฐต้องเร่งเยียวยา. สืบค้น 22 มิถุนายน 2567, จาก <https://search.app/ok8BvYidqgsStfh79>.
- Amnesty international. (2021). สิทธิเด็ก. สืบค้น 5 กรกฎาคม 2567, จาก <https://hre.amnesty.or.th/>.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในพรรคการเมืองผ่านการเลือกตั้งปี

พ.ศ. 2566 กรณีศึกษาพรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทย*

FACTORS INFLUENCING POLITICAL PARTY LOYALTY THROUGH THE 2023
ELECTION: A CASE STUDY OF THE MOVE FORWARD PARTY
AND THE PHEU THAI PARTY

อติพัฒน์ วรนิธิภาคย์, ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร, จิดาภา ถิรศิริกุล

Athiphat Voranithipak, Chanchai Chitlaoarporn, Jidapa Thirasirikul

มหาวิทยาลัยสยาม

Siam University

Corresponding Author E-mail: athiphat.v@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในพรรคการเมือง กรณีศึกษาพรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทยผ่านการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 โดยเชื่อมโยงรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง สถิติการเลือกตั้ง การตลาดทางการเมือง การสื่อสารทางการเมือง และระบบความจงรักภักดีในกลุ่มเพื่อสร้างบริบทของการศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถามและวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและอนุมาน พร้อมสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิเคราะห์การเมือง นักยุทธศาสตร์พรรค และประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในประเทศไทยที่สนใจพรรคการเมืองทั้งสองพรรคและมีประสบการณ์ลงคะแนนเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 โดยใช้วิธีการสุ่ม เพื่อให้ได้ตัวแทนจากประชาชนที่หลากหลายและสะท้อนภาพรวมของความภักดีในพรรคการเมือง ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จะใช้วิธีการสถิติขั้นพื้นฐาน เช่น การวิเคราะห์ความถี่, การวิเคราะห์ความสัมพันธ์, และการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ซอฟต์แวร์ทางสถิติ สำหรับการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ส่วนในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา หรือการวิเคราะห์ธีม เพื่อแยกแยะข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ และตีความหมายของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความภักดีในพรรคการเมือง

*Received February 6, 2025; Revised February 22, 2025; Accepted February 22, 2025

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทั้งสามมีอิทธิพลต่อความภักดีในพรรคการเมือง โดยปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้และการตัดสินใจของประชาชน ขณะที่การตลาดทางการเมืองและการสื่อสารทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพช่วยเสริมสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม สิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมความภักดีทางการเมืองผ่านการลงคะแนนเลือกตั้งครั้งถัดไป การเข้าร่วมกิจกรรม การสนับสนุนทางการเงิน และการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพรรคการเมือง ซึ่งช่วยเสริมสร้างความผูกพันในระยะยาวและเสริมความมั่นคงของกระบวนการทางการเมืองโดยรวม ทั้งนี้ สมการเชิงโครงสร้างสะท้อนความสัมพันธ์ซับซ้อนของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและความภักดีในระบบการเมือง

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพล; ความภักดีในพรรคการเมือง; การเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566

Abstract

The purpose of this research paper is to analyze the factors that influence loyalty in political parties. A case study of the Progressive Party and the Party for Thailand through the 2023 election by linking the Constitution on Political Parties, Election Statistics, Political Marketing, Political Markets, Political Parties Political communication and a system of group loyalty to create the context of education. Using an integrated research methodology. Quantitative data is collected through questionnaires and analyzed with descriptive and inferential statistics, as well as in-depth interviews with political analysts. Party strategists and the public. The sample used in the research consisted of voters in Thailand who were interested in both political parties and had experience voting in the 2023 election using a random method to obtain representation from a diverse public and reflect the overall picture of political party loyalty. To analyze quantitative data, basic statistical methods such as frequency analysis, correlation analysis, and hypothesis testing are used. For structural equation analysis, to test the causal relationship between variables, while for qualitative data analysis, content analysis or theme analysis is used to distinguish the data obtained from interviews and interpret the data related to political party loyalty

The research findings indicate that all three factors influence political party loyalty. Domestic political factors directly impact public perceptions and decision-making, while effective political marketing and communication help enhance awareness and engagement. These factors promote political loyalty through voting in future elections, participation in activities, financial support, and information dissemination about the political parties, which contribute to long-term attachment and strengthen the overall political process. The structural equation modeling reflects the complex relationships between the factors that influence trust and loyalty in the political system.

Keywords: Influential Factors; Political Party Loyalty; 2023 General Election

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยว่าด้วยพรรคการเมืองกำหนดให้พรรคการเมืองเป็นกลไกหลักของระบอบประชาธิปไตย โดยต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 มีพรรคการเมืองเข้าร่วมแข่งขันทั้งสิ้น 67 พรรค และมีผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง 39.5 ล้านคน หรือ 75.22% ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด พรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทยเป็นสองพรรคที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุด โดยพรรคเพื่อไทยได้รับ 10,962,522 คะแนน (29.01%) และพรรคก้าวไกลได้รับ 14,438,851 คะแนน (38.00%) ในระบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งสะท้อนถึงฐานเสียงที่กว้างขวาง และแนวโน้มการแข่งขันทางการเมืองที่เข้มข้น

ความภักดีในพรรคการเมืองถือเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืน โดยเป็นตัวชี้วัดความไว้วางใจและการสนับสนุนที่ประชาชนมีต่อพรรคการเมืองในระยะยาว ไม่เพียงแสดงออกผ่านการลงคะแนนเสียง แต่ยังรวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรค การสนับสนุนทางการเงิน และการเป็นกระบอกเสียงให้พรรค พรรคการเมืองที่สามารถสร้างความภักดีได้อย่างมั่นคงมักใช้กลยุทธ์ที่ครอบคลุมหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการตลาดทางการเมือง ซึ่งครอบคลุมการวางตำแหน่งของพรรค การกำหนดนโยบาย และการสื่อสารที่เข้าถึงประชาชน ตลอดจน ระบบความจงรักภักดีในกลุ่ม ที่ช่วยสร้างฐานผู้สนับสนุนที่เหนียวแน่น

พรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทยมีแนวทางที่แตกต่างกันในการสร้างฐานเสียง พรรคก้าวไกลเน้นการใช้ แพลตฟอร์มดิจิทัล และการสื่อสารแบบโต้ตอบกับประชาชนผ่าน

โซเชียลมีเดีย ขณะที่พรรคเพื่อไทยใช้เครือข่ายสมาชิกพรรคที่แข็งแกร่งและการสื่อสารแบบออฟไลน์ควบคู่ไปกับออนไลน์ ปัจจัยที่มีผลต่อความภักดีต่อพรรคการเมืองสามารถแบ่งออกเป็น ปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศ เช่น เสถียรภาพและความเชื่อมั่นในรัฐบาล ปัจจัยด้านการตลาดทางการเมือง เช่น การกำหนดนโยบายและการเข้าถึงประชาชน และปัจจัยด้านการสื่อสารการเมือง ซึ่งรวมถึงความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารและช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัย

การศึกษานี้มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีต่อพรรคการเมือง โดยเลือกศึกษาพรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทย เนื่องจากเป็นสองพรรคที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้เข้าใจว่าปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศ การตลาด และการสื่อสารมีบทบาทอย่างไรในการสร้างความภักดีของประชาชน และจะเป็นแนวทางให้พรรคการเมืองปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองและพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศที่ส่งผลต่อความภักดีในพรรคการเมือง โดยเฉพาะในบริบทของพรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยการตลาดทางการเมืองที่ส่งผลต่อความภักดีในพรรคการเมือง โดยเฉพาะในบริบทของพรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยการสื่อสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อความภักดีในพรรคการเมือง โดยเฉพาะในบริบทของพรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Descriptive Research) ที่เน้นการศึกษาและการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความภักดีในพรรคการเมือง ผ่านการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการใช้การศึกษารูปแบบกรณีศึกษา (Case Study) ของพรรค

การเมืองในประเทศไทยสองพรรค คือ พรรคก้าวไกล และ พรรคเพื่อไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจะประกอบไปด้วยผู้มีสิทธิเลือกตั้งในประเทศไทยที่มีความสนใจในพรรคการเมืองทั้งสองพรรค และมีประสบการณ์ในการลงคะแนนในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 โดยกลุ่มตัวอย่างจะถูกคัดเลือกโดยใช้วิธีการสุ่ม (Random Sampling) เพื่อให้ได้ตัวแทนจากประชาชนที่หลากหลายและสามารถสะท้อนภาพรวมของความภักดีในพรรคการเมือง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้จะทำการเก็บข้อมูลโดยใช้สองวิธีหลักการสำรวจ (Survey) การสำรวจจะใช้แบบสอบถามที่ออกแบบมาเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างในจำนวนมาก เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลือกพรรคความภักดีในพรรค การเข้าร่วมกิจกรรมพรรค และการสนับสนุนทางการเงิน เป็นต้น แบบสอบถามจะถูกจัดทำโดยใช้มาตรวัดที่ได้รับการทดสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) การสัมภาษณ์จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในกระบวนการทางการเมือง, ปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศ, การตลาดทางการเมือง, การสื่อสารการเมือง, และความคิดเห็นเกี่ยวกับพรรคการเมืองต่างๆ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจะดำเนินการในระยะเวลา 2 เดือน หลังจากที่ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างแล้ว โดยจะเริ่มต้นจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณผ่านการสำรวจจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าร่วมในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 และตามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อขุดค้นข้อมูลในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับมุมมองและประสบการณ์ของผู้เลือกตั้งที่มีต่อพรรคการเมือง การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง: การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจะดำเนินการโดยใช้วิธีการสุ่มแบบสุ่มตัวอย่างตามจำนวนของ ยามาเน่ (Yamane Formula) เพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ในส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึกจะดำเนินการจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในกลุ่มตัวอย่าง โดยคาดว่าจะเลือกสัมภาษณ์จำนวน 15 คน จากกลุ่มที่มีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง ซึ่งจะช่วยให้สามารถขุดค้นข้อมูลที่มีความหลากหลายและลึกซึ้งในมุมมองและประสบการณ์ของผู้เลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จะใช้วิธีการสถิติขั้นพื้นฐาน เช่น การวิเคราะห์ความถี่, การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation), และการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) โดยใช้ซอฟต์แวร์ทางสถิติ เช่น SPSS, STATA หรือ AMOS สำหรับการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

ส่วนในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หรือการวิเคราะห์ธีม (Thematic Analysis) เพื่อแยกแยะข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ และความหมายของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความภักดีในพรรคการเมือง

ผลการวิจัย

การศึกษานี้ได้รวบรวมข้อมูลจากการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่นและความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบการเมือง โดยสามารถสรุปผลการวิจัยตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศที่ส่งผลต่อความภักดีในพรรคการเมือง โดยเฉพาะในบริบทของพรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 พบว่าเสถียรภาพทางการเมือง การรักษาเสถียรภาพทางการเมืองเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน การที่รัฐบาลสามารถบริหารจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยลดความตึงเครียดทางการเมืองและเสริมสร้างความไว้วางใจในสถาบันการเมืองได้ยั่งยืน โดยผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีมุมมองเชิงบวกต่อการรักษาความมั่นคงทางการเมือง (ค่าเฉลี่ย = 3.44, S.D. = 0.73). การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในชุมชนต่างๆ พบว่าความรู้สึกเกี่ยวกับเสถียรภาพทางการเมืองมีความแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ส่วนบุคคลของประชาชน บางกลุ่มรู้สึกว่าการเมืองยังคงอยู่ในช่วงภาวะที่มีความตึงเครียดทางการเมือง ในขณะที่บางกลุ่มรู้สึกว่าการเมืองได้ดีขึ้นหลังจากการจัดการที่มีประสิทธิภาพของรัฐบาล ซึ่งทำให้เห็นว่าการรักษาความมั่นคงทางการเมืองในระยะยาวยังเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ส่วนบุคคล

ความเชื่อมั่นในกระบวนการทางการเมือง กระบวนการทางการเมืองที่มีความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลได้รับการประเมินในระดับดี (ค่าเฉลี่ย = 3.39, S.D. = 0.84) แสดงให้เห็นว่า กระบวนการทางการเมืองได้รับการรับรู้ในระดับที่สามารถสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน นอกจากนี้ในการสนทนากับกลุ่มประชาชนหลายกลุ่มที่มีทัศนคติต่อ

กระบวนการเลือกตั้งแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นที่แตกต่างกัน บางคนเห็นว่ากระบวนการเลือกตั้งในปัจจุบันมีความโปร่งใสมากขึ้นและยุติธรรม แต่ยังคงมีความกังวลเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองและการตรวจสอบที่ไม่เพียงพอ

ความพึงพอใจต่อการทำงานของรัฐบาล ประชาชนมีความพึงพอใจในระดับปานกลางถึงสูงเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน (ค่าเฉลี่ย = 3.38, S.D. = 0.83) การสัมภาษณ์กลุ่มประชาชนที่มีความหลากหลายทางอายุและภูมิภาคพบว่า ความพึงพอใจต่อการทำงานของรัฐบาล มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ถึงผลลัพธ์ของนโยบายและการบริหารจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่รัฐบาลดำเนินการ โดยกลุ่มตัวอย่างได้แบ่งปันความคิดเห็นที่สำคัญ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเมือง (ค่าเฉลี่ย = 3.52, S.D. = 0.64) การสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองหรือการเลือกตั้งพบว่ามีความรู้สึกว่าการเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในเรื่องของช่องทางการสื่อสารที่ไม่ครอบคลุมหรือไม่สะดวกสำหรับทุกกลุ่มประชาชน ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นในระบบการเมือง

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาสังคม การเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาสังคมที่มีความเป็นอิสระช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและความไว้วางใจในกระบวนการทางการเมืองโดยรวม (ค่าเฉลี่ย = 3.54, S.D. = 0.59) การศึกษาผ่านการสัมภาษณ์พบว่า ความเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาสังคม มีบทบาทสำคัญในการสร้างความโปร่งใสและความไว้วางใจในกระบวนการทางการเมือง

2. ปัจจัยการตลาดทางการเมืองที่ส่งผลต่อความภักดีในพรรคการเมือง โดยเฉพาะในบริบทของพรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 พบว่า ปัจจัยด้านราคา ความคุ้มค่าในการเลือกตั้ง เช่น ความเชื่อมั่นในผลการดำเนินนโยบายของพรรคการเมือง ได้รับการประเมินในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.75, S.D. = 0.64) ในการสนทนาเชิงลึกกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งหลายคนพบว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าของการเลือกตั้งมากกว่าการจัดแคมเปญหรือการสื่อสารของพรรคการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพรรคการเมืองไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่

ปัจจัยด้านสินค้า พรรคการเมืองและนักการเมืองที่มีความน่าเชื่อถือและมโนนโยบายที่ตอบโจทย์ประชาชนได้รับการประเมินในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.69, S.D. = 0.62) ในการสัมภาษณ์พบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งมักให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของนักการเมืองและ

พรรคการเมืองที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชน การเลือกตั้งจึงไม่ใช่แค่การตัดสินใจจากนโยบายแต่ยังมีความเกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของบุคคลที่เสนอแนวทางในการบริหารประเทศ

ปัจจัยด้านสถานที่ ช่องทางการติดต่อที่หลากหลายและสะดวกมีความสำคัญในการเข้าถึงประชาชน (ค่าเฉลี่ย = 3.62, S.D. = 0.61) ในการสัมภาษณ์กลุ่มประชาชนที่มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งพบว่า ช่องทางการติดต่อและสถานที่ที่พรรคการเมืองใช้ในการเข้าถึงประชาชนมีความสำคัญมาก ในบางกรณี การเข้าถึงข้อมูลผ่านช่องทางที่สะดวกและเหมาะสมสามารถสร้างความสนใจและความเชื่อมั่นในผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและการจัดแคมเปญหาเสียงที่ประสบความสำเร็จได้รับการประเมินในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.62, S.D. = 0.64) การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งพบว่า การส่งเสริมภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองและนักการเมืองเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกตั้ง โดยประชาชนให้ความสำคัญกับการรับรู้และการมีปฏิสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของพรรคหรือผู้สมัคร

ปัจจัยความรู้ทางการเมือง ความรู้ทางการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.63, S.D. = 0.58) จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชาชนพบว่า ความรู้ทางการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูล และทำให้สามารถเลือกพรรคการเมืองหรือผู้สมัครที่ตรงกับความต้องการและความคิดเห็นของตนเองได้ ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ

3. ปัจจัยการสื่อสารทางการเมือง ที่ส่งผลต่อความภักดีในพรรคการเมือง โดยเฉพาะในบริบทของพรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 พบว่า

ปัจจัยของสาร การใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและการนำเสนอข้อมูลที่กระชับได้รับการยอมรับสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.66) โดยมีความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน การสัมภาษณ์กับประชาชนพบว่า การใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อนทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการเมืองมีความใกล้ชิดและใส่ใจในความเข้าใจของประชาชน ซึ่งส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพรรคการเมืองกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ปัจจัยของช่องทางการสื่อสาร ช่องทางออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการเข้าถึงกลุ่มประชาชนที่คุ้นเคยกับเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย = 3.66) ช่องทางการสื่อสารผ่านออนไลน์ได้รับการยอมรับอย่างสูงจากประชาชนที่มีการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะในการเข้าถึงข้อมูลและ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่างๆ อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตยังคงมีความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้

ปัจจัยของผู้รับสาร ผู้รับสารที่มีความรู้ทางการเมืองสามารถแยกแยะและเข้าใจสารจากพรรคการเมืองได้ดีกว่า (ค่าเฉลี่ย = 3.67) ปัจจัยของผู้ส่งสาร ผู้สนับสนุนพรรคที่เชื่อมั่นเห็นว่าผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือและมีความรู้ในเรื่องที่นำเสนอ (ค่าเฉลี่ย = 3.71) การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ทางการเมืองพบว่า พวกเขาจะเลือกข้อมูลจากแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น ผู้สนับสนุนพรรคการเมืองที่ได้รับการยอมรับในวงกว้าง หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในการสื่อสารเรื่องทางการเมือง

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศภายในประเทศ การตลาดทางการเมือง และการสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจของประชาชนต่อรัฐบาล โดยการรักษาความเสถียรภาพของรัฐบาล การทำงานอย่างโปร่งใสการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และการใช้ช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเมือง นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญในการสร้างความภักดีทางการเมือง ได้แก่ ความตั้งใจลงคะแนนให้พรรคในการเลือกตั้งครั้งถัดไป การเข้าร่วมกิจกรรมพรรค การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรค และการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพรรคให้ผู้อื่น ซึ่งช่วยเสริมสร้างความผูกพันและความภักดีในระยะยาว ทั้งนี้ยังช่วยเพิ่มความมั่นคงในกระบวนการทางการเมืองโดยรวม นอกจากนี้สมการเชิงโครงสร้างนี้สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความเชื่อมั่นและความภักดีทางการเมือง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสร้างความเชื่อมั่นและความภักดีในระบบการเมืองสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัยที่สัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศที่ส่งผลต่อความภักดีในพรรคการเมือง
ผลการวิจัยของผู้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศที่ส่งผลต่อความภักดีในพรรคการเมืองสอดคล้องกับงานวิจัยในไทยบางชิ้น โดยเฉพาะการวิเคราะห์ผลกระทบจากประสบการณ์การเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของพรรค งานวิจัยของ ศราวุธ สุขสวัสดิ์ (2558) พบว่าการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสัมมนาหรือการประชุมพรรค มีผลต่อความผูกพันทางการเมืองและความภักดีต่อพรรคในการเลือกตั้งครั้งถัดไป ขณะที่งานวิจัยของ สุพรรณิ อัมระนันท์ (2560) ชี้ว่า ความโปร่งใสในการดำเนินงานของรัฐบาลมีผลต่อความไว้วางใจของประชาชนและการสนับสนุนพรรคการเมืองที่บริหาร

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยในไทยที่มองว่า ปัจจัยต่างๆ เช่น ความโปร่งใส การรักษาเสถียรภาพ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรคเป็นตัวบ่งชี้ความภักดีที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยบางชิ้นอาจเน้นการศึกษาผลกระทบจากปัจจัยภายในพรรคการเมือง เช่น การสื่อสารหรือการนำเสนอแนวคิดพรรค มากกว่าการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาลหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง จึงอาจทำให้ผลการวิจัยของผู้วิจัยมีความแตกต่างในแง่ของการเชื่อมโยงการบริหารประเทศและความภักดีของประชาชนต่อพรรคการเมือง

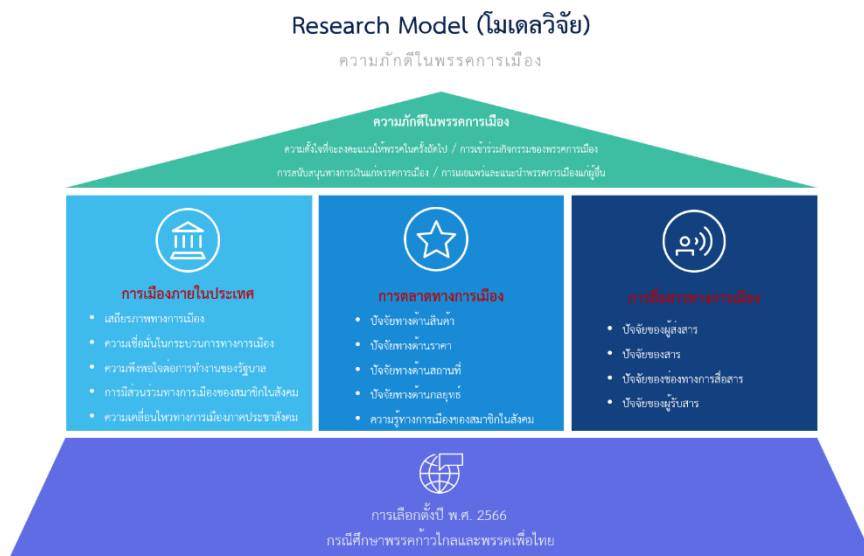
2. ปัจจัยการตลาดทางการเมืองที่ส่งผลต่อความภักดีในพรรคการเมือง
ผลการวิจัยของผู้วิจัยเกี่ยวกับการตลาดทางการเมืองในยุคดิจิทัลสอดคล้องกับงานวิจัยในไทยหลายชิ้นที่เน้นการใช้กลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างความภักดีในพรรคการเมือง โดยเฉพาะการใช้กลยุทธ์ประชาสัมพันธ์และการสร้างแบรนด์ที่ชัดเจน ซึ่งมีผลสำคัญต่อการดึงดูดผู้สนับสนุนและรักษาฐานเสียงในระยะยาว งานวิจัยของ อภิชาติ พลวิชัย (2560) พบว่าการใช้โซเชียลมีเดียในการสร้างแบรนด์และการสื่อสารที่ตรงประเด็นผ่านช่องทางดิจิทัลทำให้พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนจากประชาชนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัยที่พบว่าการสร้างแบรนด์และใช้กลยุทธ์ประชาสัมพันธ์สามารถเสริมสร้างความภักดีต่อพรรคการเมืองได้ งานวิจัยของ สมชาย สุขสวัสดิ์ (2563) ระบุว่า การสนับสนุนทางการเงินจากประชาชนเป็นสัญลักษณ์ของความผูกพันและความมั่นใจในพรรคการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า การกระตุ้นการสนับสนุนทางการเงินช่วยรักษาฐานเสียงและความมั่นคงทางการเมือง นอกจากนี้ งานวิจัยของ พรชัย วัฒนานันท์ (2563) พบว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพรรคและการกระตุ้นให้สมาชิกประชาสัมพันธ์พรรคช่วยขยายฐานสนับสนุน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยที่พบว่า การเผยแพร่ข้อมูลช่วยเสริมสร้างความภักดีในระยะยาว

โดยรวมแล้วผลการวิจัยของผู้วิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยในไทยเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดทางการเมืองและการสร้างความภักดีในพรรคการเมือง รวมถึงเสริมมุมมองเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินและการเผยแพร่ข้อมูลในยุคดิจิทัล ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างและรักษาความภักดีของประชาชนต่อนโยบายและพรรคการเมือง

3. ปัจจัยการสื่อสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อความภักดีในพรรคการเมือง
ผลการวิจัยของผู้วิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อความภักดีของประชาชนต่อพรรคการเมืองสอดคล้องกับงานวิจัยในไทยหลายชิ้น โดยเฉพาะในด้านกลยุทธ์การ

สื่อสารและการเลือกช่องทางที่เหมาะสมในการเข้าถึงประชาชน งานวิจัยของ วัชรพล บุญรอด (2559) พบว่าการเลือกช่องทางสื่อสารที่เหมาะสม เช่น การใช้โซเชียลมีเดียและการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชน ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและความผูกพันต่อพรรค โดยเฉพาะเมื่อพรรคสามารถสื่อสารนโยบายได้ชัดเจนและตรงกับความคาดหวังของประชาชน งานวิจัยของ ศราวุธ สุขสวัสดิ์ (2558) ศึกษาการใช้สื่อดิจิทัลและผลต่อการตัดสินใจทางการเมือง พบว่าพรรคที่เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ สามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและยั่งยืนกับประชาชนได้ เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้วิจัย พบว่าแนวทางการสื่อสารทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความภักดีต่อพรรคการเมือง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของผู้วิจัยเน้นการเชื่อมโยงระหว่างการสื่อสารและการพัฒนาความเชื่อมั่นในพรรค ซึ่งขยายมุมมองจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เน้นด้านการใช้สื่อและกิจกรรมทางการเมืองในเชิงปฏิบัติเป็นหลัก

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

การสร้างควมรักดีในพรรคการเมืองเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ทั้งด้านการเมืองภายในประเทศ การตลาดทางการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง ซึ่ง ผลการศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรักดีในพรรคการเมือง โดยเฉพาะในบริบทของ พรรคก้าวไกล และ พรรคเพื่อไทย ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566

1. ปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศที่ส่งผลต่อความรักดีในพรรคการเมือง จากการวิจัยพบว่า ความเสถียรภาพของรัฐบาล เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความรักดีในพรรคการเมือง ในกรณีของพรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทย การรักษาความเสถียรภาพในการดำเนินงานของรัฐบาลถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในพรรค ซึ่งในกระบวนการนี้การดำเนินนโยบายที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยเสริมสร้างความรักดีในระยะยาวได้ นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความรักดี โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรค การสัมมนา หรือการเสนอความคิดเห็นทางการเมือง เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างพรรคกับประชาชน

2. ปัจจัยการตลาดทางการเมืองที่ส่งผลต่อความรักดี ผลการวิจัยยังพบว่า กลยุทธ์การตลาดทางการเมือง มีบทบาทสำคัญในการสร้างความรักดีในพรรคการเมือง โดยเฉพาะการใช้ สื่อมวลชนและช่องทางดิจิทัล ในการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของพรรค ซึ่งสามารถเข้าถึงกลุ่มประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้กิจกรรมการเลือกตั้ง เช่น การจัดกิจกรรมหรือการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดียเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนรู้สึกมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ก็ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างฐานผู้สนับสนุนที่มั่นคงและยั่งยืน นอกจากนี้ การสนับสนุนทางการเงินก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการรักษาความรักดี โดยเฉพาะการมี ผู้สนับสนุนที่มาจากฐานประชาชน ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงให้กับพรรคและทำให้พรรคสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปัจจัยการสื่อสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อความรักดี จากการศึกษา พบว่าการใช้ช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความรักดีในพรรคการเมือง โดยพรรคที่ใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและสามารถเข้าถึงกลุ่มประชาชนได้ เช่น โซเชียลมีเดีย สื่อโทรทัศน์ และกิจกรรมต่างๆ จะสามารถสร้างการรับรู้และเชื่อมโยงกับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและรักดีต่อพรรคการเมืองนั้นๆ การวิจัยนี้ได้นำเสนอองค์ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความรักดี

ในพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศ เช่น ความเสถียรภาพของรัฐบาลและการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ปัจจัยการตลาดทางการเมือง เช่น การใช้กลยุทธ์การตลาดและการสนับสนุนทางการเงิน และ ปัจจัยการสื่อสารทางการเมือง เช่น การใช้ช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการสื่อสารข้อมูลอย่างชัดเจน ทั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากลยุทธ์การเมืองและการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต เพื่อเสริมสร้างความภักดีในพรรคการเมืองในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การส่งเสริมความเสถียรภาพของรัฐบาล ควรเน้นการเสริมสร้างความมั่นคงในรัฐบาลผ่านการดำเนินนโยบายที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความภักดีในพรรคการเมืองได้ในระยะยาว
2. การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม พรรคการเมืองควรสร้างช่องทางที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองมากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมหรือการเสวนาในระดับชุมชน ซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจ
3. การสนับสนุนการตลาดทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ควรมีการใช้กลยุทธ์การตลาดที่ทันสมัยโดยเน้นการใช้สื่อมวลชนและช่องทางดิจิทัลในการเผยแพร่ข้อมูลนโยบายพรรค เพื่อเข้าถึงกลุ่มประชาชนที่หลากหลายและเพิ่มความสัมพันธ์กับประชาชนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การสร้างความเสถียรภาพในการดำเนินงานของรัฐบาล ควรมีการตรวจสอบผลกระทบจากนโยบายที่ดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าสามารถแก้ไขปัญหาประชาชนได้จริง เช่น การประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและการปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
2. การใช้กลยุทธ์การตลาดทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ พรรคการเมืองควรใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น การตลาดออนไลน์ การโฆษณาผ่านโซเชียลมีเดีย และการจัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมจากประชาชน เพื่อเสริมสร้างฐานผู้สนับสนุน

3. การสื่อสารอย่างโปร่งใสและชัดเจน พรรคควรใช้สื่อสารที่มีหลายช่องทาง เช่น สื่อโทรทัศน์ โซเชียลมีเดีย และการประชุมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเข้าใจนโยบายของพรรคได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาผลกระทบจากกลยุทธ์การสื่อสาร ควรศึกษาการใช้กลยุทธ์การสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้สื่อมวลชนกับโซเชียลมีเดียเพื่อดูว่าแต่ละช่องทางมีผลต่อความภักดีของประชาชนในระยะยาวอย่างไร

2. การสำรวจพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้งหรือกิจกรรมของพรรคจะช่วยให้เข้าใจความต้องการและการตอบสนองจากประชาชน

3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความภักดีในระดับต่างๆ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อความภักดีในพรรคการเมือง เช่น ความสามารถในการบริหารจัดการ หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำพรรคกับผู้สนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

- พรชัย วัฒนานันท์. (2563). การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลทางการเมืองและผลกระทบต่อความภักดีทางการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พี.เอ็น.เอ.
- วัชรพล บุญรอด. (2559). การสื่อสารทางการเมืองและการสร้างความภักดี. กรุงเทพฯ: สถาบันการสื่อสารการเมือง.
- ศราวุธ สุขสวัสดิ์. (2558). การใช้สื่อในยุคดิจิทัลและผลกระทบต่อการตัดสินใจทางการเมือง. สถาบันวิจัยทางการเมือง.
- สมชาย สุขสวัสดิ์. (2563). การสนับสนุนทางการเงินจากประชาชนและผลกระทบต่อความภักดีในพรรคการเมือง. สถาบันการศึกษาทางการเมือง.
- สุพรรณิ อัมระนันท์. (2560). ผลกระทบของความโปร่งใสในการดำเนินงานของรัฐบาลต่อความภักดีในพรรคการเมือง. สำนักพิมพ์วิจัยและพัฒนา.
- อภิชาติ พลวิชัย. (2017). ผลกระทบของการใช้โซเชียลมีเดียในกลยุทธ์การตลาดทางการเมือง. กรุงเทพฯ: สถาบันสื่อสารมวลชน.

การปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI)* ADAPTATION OF HUMAN RESOURCES IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI)

พนิดา อมราวิกรม

Panida Amarawikrom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: panida.nat2020@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ “การปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI)” เนื่องจากการปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์ในยุค AI เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาทักษะทางเทคนิคและ Soft Skills พร้อมทั้งการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้และนวัตกรรมจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้องค์กรสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จาก AI ได้อย่างเต็มที่ในอนาคต การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กรและส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืน จึงต้องให้ความสำคัญในทุก ๆ เรื่อง ตั้งแต่การปรับตัวในยุค AI การปรับตัวของทักษะที่จำเป็น การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในยุค AI การสร้างวัฒนธรรมองค์กรในยุค AI การแสวงหาความท้าทายและโอกาสในยุค AI และศึกษาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต ซึ่งอนาคตของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ต้องเน้นการพัฒนาทักษะและสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของทักษะที่จำเป็นในอนาคต

คำสำคัญ: การปรับตัว; ทรัพยากรมนุษย์; ปัญญาประดิษฐ์ (AI)

Abstract

This article is a study on “Human Resource Adaptation in the AI Era”. Since human resource adaptation in the AI era is inevitable, developing

*Received November 8, 2024; Revised December 12, 2024; Accepted January 11, 2025

technical and soft skills, as well as creating an organizational culture that supports learning and innovation, will be important to enable organizations to fully adapt and utilize AI in the future. Investing in human resources that can adapt to changes in technology will increase the organization's competitiveness and promote sustainable growth. Therefore, we must give importance to everything from adapting to the AI era, adapting necessary skills, managing human resources in the AI era, creating organizational culture in the AI era, seeking challenges and opportunities in the AI era, and studying the future of human resource development. The future of human resource management must focus on developing skills and creating an environment that promotes learning new technologies to respond to changes in necessary skills in the future.

Keyword: Adaptation; Human Resource; Artificial Intelligence (AI)

บทนำ

ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นเทคโนโลยีที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาเหมือนมนุษย์ การทำงานของ AI ดูเหมือนจะจำลองความฉลาดของมนุษย์ โดยสามารถจดจำภาพ เขียนบทกวี และคาดการณ์ตามข้อมูลได้ เนื่องจากโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ถ้าถามว่าปัจจัยอะไรที่สามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้บ้าง เทคโนโลยีคงเป็นคำตอบแรกของใครหลายคน และถ้าถามลึกลงไปอีกว่าเทคโนโลยีอะไรในปัจจุบันที่มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงโลก เชื่อว่า “เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์” หรือ AI (Artificial Intelligence) คงเป็นคำตอบแรกในบรรดาผู้ที่มองว่าเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการณ์ดำเนินชีวิตของเรา ดังนั้น ถ้าเราไม่เริ่มเรียนรู้หรือทำความเข้าใจเทคโนโลยีในตอนนี้ อาจส่งผลกับการดำเนินชีวิตของเราในอนาคต เนื่องจากไม่ช้าก็เร็วเราก็ต้องเข้ามาสู่โลกแห่งเทคโนโลยีที่มี AI ช่วยเราคิด ช่วยเราทำงาน และให้เราจัดการกับเรื่องรอบตัวได้ง่ายขึ้น ไม่เพียงแต่ภาคเอกชนเท่านั้นที่กระตือรือร้นที่จะนำ AI มาใช้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้บริโภค ภาครัฐเองก็มีความจำเป็นต้องนำ AI มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐเช่นกัน หลายประเทศได้มีการนำ AI มาใช้ในการพัฒนาบริการ และใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานภาครัฐ ในส่วนของประเทศไทยเองเริ่มก็มีการนำ AI มาใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่แพร่หลายมากนัก ดังนั้น สิ่งสำคัญสำหรับภาครัฐไทยคือต้องทำความเข้าใจ

เข้าใจกับ AI ว่ามีรูปแบบ มีการทำงาน และมีประโยชน์อย่างไร เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาบริการและยกระดับการทำงานให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนซึ่งตรงกับแนวทางการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน (วรกรรณ์ สามโกเศศ, 2562)

องค์กรแต่ละองค์กรล้วนมีวิถีตามคนภายในองค์กร และทุกธุรกิจไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ จะเป็นบริษัทข้ามชาติ หรือไม่ก็ตามเริ่มที่จะตระหนักถึงความเป็นจริงนี้ โดยเฉพาะหลังจากเกิดการลาออกครั้งใหญ่จากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 จากรายงานของ Forbes ในปี 2564 เพียงปีเดียวมีจำนวนคนลาออกจากงานสูงถึง 47 ล้านคนทั่วโลก ทำให้เกิดเป็นปรากฏการณ์ที่เรียกกันว่า "Great Resignation" เทรนด์การลาออกของพนักงาน ประกอบกับการเข้ามาของ Digital disruption ได้เป็นการบังคับให้องค์กรที่ยังไม่ได้มีการใช้เครื่องมือ และทรัพยากรทางเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อจะมาช่วย และเติมเต็มงานทางด้าน HR และการสรรหาบุคลากรจำเป็นต้องหาเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน เราได้เห็นบริษัทหลายแห่งที่ต้องการจะลงทุนนำเทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยงานทางด้าน HR มากขึ้น จากข้อมูลของ Fortune business insight พบว่ามูลค่าตลาดของเทคโนโลยีเกี่ยวกับงานด้านทรัพยากรบุคคลนั้นคาดการณ์ว่าจะเติบโตจาก 24 พันล้านดอลลาร์สหรัฐไปเป็น 35 พันล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2571 นี้ และบริษัทต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการลงทุนนำ AI มาใช้งานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับขั้นตอนการทำงาน และลดต้นทุนกันมากขึ้น (Aigen, 2567) เนื่องจาก AI มีความแม่นยำและทำงานได้นานกว่าพนักงานทั่วไป จึงเหมาะสมที่จะนำมาทดแทนพนักงานในบางสาขาอาชีพในปัจจุบัน

การปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) ถือเป็นหัวข้อที่สำคัญมากในโลกธุรกิจและอุตสาหกรรม เนื่องจาก AI ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานขององค์กร ทำให้บทบาทของทรัพยากรมนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในบทความนี้จะอธิบายถึงการปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะที่ต้องพัฒนา แนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่รองรับเทคโนโลยีใหม่ โดยอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นบทความเกี่ยวกับ “การปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI)” จะเป็นการนำเสนอข้อมูลให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญของปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคต การศึกษาครั้งนี้อาจมีข้อจำกัดในเรื่องของข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมทุกด้าน แต่หวังว่าบทความนี้จะประโยชน์อันเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ในอนาคตโดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

ความสำคัญของการปรับตัวในยุค AI

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) กำลังเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานและความสามารถในการแข่งขันขององค์กร ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics) ที่ช่วยให้องค์กรสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้การปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (Davenport & Ronanki, 2018) นอกจากนี้ การเรียนรู้เทรนด์ของ AI เป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคนที่ต้องการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้ได้มากที่สุด อย่างเช่น (ORCHIDJOBS, 2567)

1. ติดตามบทความวิชาการ เริ่มต้นด้วยการอ่านบทความวิชาการที่เผยแพร่โดยสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัยชั้นนำ หลาย ๆ ที่มีการเผยแพร่ให้เข้าถึงได้ฟรี
2. ติดตามผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญด้าน AI และองค์กรชั้นนำมักจะแบ่งปันข้อมูลความคิดเห็น และความก้าวหน้าในโซเซียลมีเดียหรือบล็อกของตัวเอง แลกเปลี่ยนที่ได้ก็เข้าใจได้ง่ายเพราะผู้เชี่ยวชาญเป็นคนแบ่งปันความรู้ที่ได้มาจากการลองถูก ลองผิดด้วยตัวเอง ทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมาก ๆ ด้วย
3. ทดลองและสร้าง Project ด้วยตัวเอง ไม่มีวิธีไหนจะดีไปกว่าการได้ทำด้วยตัวเอง ใช้ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเพื่อสร้างผลงานหรือโปรเจกต์ ด้วย AI จะช่วยให้คุณได้เรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดและเทคนิคต่าง ๆ เข้าใจข้อจำกัด ความท้าทาย และศักยภาพของ AI ได้ดียิ่งขึ้น

สรุป เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) กำลังเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานและความสามารถในการแข่งขันขององค์กร ส่งผลให้การปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการเรียนรู้เทรนด์ของ AI เป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคนที่ต้องการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้ได้มากที่สุด

การปรับตัวของทักษะที่จำเป็น

ในยุค AI บทบาทของทรัพยากรมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทักษะทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับ AI, Data Science, และการวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ทักษะที่เรียกว่า “Soft Skills” เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และการสื่อสาร (Communication) ก็มีบทบาทสำคัญเช่นกัน เนื่องจากงานที่มีความซับซ้อนสูงและต้องการการวิเคราะห์เชิงลึกเป็นสิ่งที่ยังคงต้องการความสามารถจากมนุษย์ (Schwab, 2017) นอกจากนี้ ทักษะที่สำคัญคือ ทักษะ

ทางด้านเทคโนโลยี เมื่อ AI มีความสามารถที่ใกล้เคียงกับมนุษย์ในหลายด้าน ในสถานการณ์ที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ทำงานได้ดีขึ้น การพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยีเกี่ยวกับ AI เป็นก้าวสำคัญที่ช่วยเพิ่มความมั่นใจ ประสิทธิภาพ และคุณค่าของการทำงาน เนื่องจากมนุษย์สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับงานได้อย่างเหมาะสม (ORCHIDJOBS, 2567)

สรุปในยุค AI บทบาทของทรัพยากรมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทักษะทางเทคนิคต่าง ๆ จึงมีความสำคัญมากทั้งการคิดเชิงวิพากษ์ ความคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสาร เป็นต้น

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในยุค AI

บทบาทของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRM) ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนี้ การนำ AI เข้ามาช่วยในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร สามารถลดความผิดพลาดจากอคติส่วนตัวของผู้คัดเลือกได้ เช่น การใช้โปรแกรมประเมินทักษะและวิเคราะห์ความเหมาะสมของผู้สมัครผ่านแบบสอบถามและข้อมูลทางสถิติ (Bersin, 2018) การนำ AI มาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของพนักงานผ่านการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบุคคล (Talent Analytics) และการคาดการณ์ความก้าวหน้าในอาชีพ

นอกจากนี้ บทบาทสำคัญของ AI กับการบริหารงานบุคคลของ HR ถูกนำมาใช้ในการช่วยการบริหารงานบุคคลของ HR อย่างหลากหลายทั้งในเรื่องของการจ้างงาน การฝึกอบรมพนักงาน หรือแม้กระทั่งการคำนวณค่าตอบแทนต่าง ๆ ให้แก่พนักงานในองค์กร เป็นต้น โดยบทบาทสำคัญของ AI กับการบริหารงานบุคคลของ HR มีดังนี้ (Humansoft, 2567)

1. AI ช่วยการสรรหาบุคลากร หลาย ๆ องค์กรจึงได้นำ AI เข้ามาช่วยเหลืองาน HR ในเรื่องของการคัดกรองคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้สมัครเพื่อลดภาระงานของ HR และเพื่อเป็นการคัดกรองผู้สมัครที่ตรงตามคุณสมบัติหรือตรงตาม Job Description ที่กำหนด

2. AI ช่วยคำนวณค่าตอบแทนให้กับพนักงาน เนื่องจากการคำนวณค่าตอบแทนหรือการคำนวณเงินเดือนให้กับพนักงานต้องอาศัยความถูกต้องและแม่นยำ ซึ่งในปัจจุบันมีโปรแกรมเงินเดือนออนไลน์ที่เข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระงานของ HR เช่น โปรแกรม HumanSoft ที่สามารถคำนวณเงินเดือน ภาษี ประกันสังคม และรายรับรายจ่ายอื่น ๆ ได้อย่างแม่นยำ

3. AI ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของ HR AI สามารถช่วย HR ทำงานต่าง ๆ ได้อย่างอัตโนมัติและแม่นยำ เช่น การคัดกรองใบสมัครงาน การประมวลผลข้อมูลการลา งาน การอนุมัติค่าใช้จ่าย เป็นต้น ซึ่งช่วยลดภาระงานของ HR และช่วยให้ HR สามารถ โฟกัสไปทำงานที่มีคุณค่ามากขึ้น

4. AI ช่วยปฐมนิเทศพนักงานใหม่ การบริหารงานบุคคลมีบทบาทที่สำคัญในการ ดูแลพนักงานและสนับสนุนบุคลากรในองค์กร โดยขั้นตอนการปฐมนิเทศพนักงานใหม่ หรือ Onboarding ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กร เป็นกระบวนการที่ออกแบบมาเพื่อต้อนรับ พนักงานใหม่ เพื่อให้พนักงานใหม่ได้ปรับตัว เกิดการเรียนรู้งาน และเข้าใจวัฒนธรรมของ องค์กรมากยิ่งขึ้น

สรุป บทบาทของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงนี้ การนำ AI เข้ามาช่วยในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร สามารถลด ความผิดพลาดจากอคติส่วนตัวของผู้คัดเลือกได้

การสร้างวัฒนธรรมองค์กรในยุค AI

องค์กรในยุค AI จำเป็นต้องมีการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และ นวัตกรรม การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการ ฝึกฝนในทักษะใหม่ ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรให้เปิดกว้างต่อการ ทดลองและยอมรับความล้มเหลวในกระบวนการพัฒนาเป็นแนวทางที่สำคัญในการรักษา ความสามารถในการแข่งขันขององค์กร (Kotter, 2012)

นอกจากนี้ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี มีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้ องค์กรสามารถรับมือกับโลกยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้อย่าง ประสบความสำเร็จ ด้วยเหตุผลดังนี้ (Pacrimgroup, 2567)

1. ส่งเสริมนวัตกรรมและการปรับตัว ในยุคที่เทคโนโลยี AI เข้ามามีบทบาทมากขึ้น องค์กรจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการ ปรับตัวได้อย่างรวดเร็วของพนักงานทุกคน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการคิด นอกกรอบ ยอมรับความเสี่ยงและเปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วม จะช่วย ให้พนักงานกล้าคิด กล้าลอง กล้านำเสนอไอเดียใหม่ ๆ ในการทำงานขององค์กร เพื่อนำมา ประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยี AI

2. สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เนื่องจากเทคโนโลยี AI จะทำให้ บางงานลดน้อยลงหรือสูญหายไป ผู้บริหารและพนักงานจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะใหม่ ๆ

อยู่เสมอ วัฒนธรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม และการพัฒนาศักยภาพของพนักงาน จะทำให้องค์กรมีบุคลากรที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลได้

3. เสริมสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม AI เป็นเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนและครอบคลุมหลายศาสตร์ การนำมาใช้งานจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างบุคลากรจากสายงานต่าง ๆ องค์กรที่มีวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันเป็นทีม ที่ทุกคนมีส่วนร่วมในเป้าหมายและการนำไปสู่ความสำเร็จของบริษัทหรือองค์กร และมีค่านิยมที่ยอมรับความแตกต่าง จะสามารถบูรณาการความรู้และทักษะเข้าด้วยกันได้อย่างราบรื่น

4. สร้างความไว้วางใจและเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น การนำ AI มาใช้ในการทำงานอาจก่อให้เกิดข้อกังวลต่าง ๆ เช่น ความกลัวว่าจะถูกแทนที่งาน องค์กรที่มีวัฒนธรรมในการทำงานของพนักงานและผู้บริหารแบบเปิดเผยโปร่งใส มีการสื่อสารสองทาง มีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความไว้วางใจ (Trust) การมีส่วนร่วมในที่ทำงาน และรับฟังความคิดเห็นของพนักงานทุกคน จะช่วยลดความหวาดกลัว สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และได้รับความร่วมมือในการนำ AI มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรหรือของบริษัท

5. ส่งเสริมจริยธรรมและความรับผิดชอบ การใช้งาน AI ย่อมนำมาซึ่งผลกระทบและประเด็นด้านจริยธรรม เช่น ความเป็นส่วนตัว การเลือกปฏิบัติ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ที่ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อสังคม จะสามารถนำ AI มาใช้อย่างมีจริยธรรมและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สรุป องค์กรในยุค AI จำเป็นต้องมีการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และนวัตกรรม การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการฝึกฝนในทักษะใหม่ ๆ เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันขององค์กรต่อไป

ความท้าทายและโอกาสในยุค AI

แม้ว่าการนำ AI เข้ามาใช้งานทรัพยากรมนุษย์จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน แต่ก็มีความท้าทายที่เกี่ยวข้อง เช่น การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลและความเสี่ยงในการถูกแทนที่ของพนักงานในบางตำแหน่ง การพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับ AI และความสามารถในการปรับตัวจะช่วยให้พนักงานสามารถใช้เทคโนโลยีเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการทำงานและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรได้ (Manyika et al., 2017)

นอกจากนี้ ความท้าทาย ได้แก่ การเพิ่มความท้าทายในธุรกิจ ที่ต้องไม่หยุดนิ่ง ความท้าทายต่อคนทำงาน ที่บางงานอาจถูกแทนที่โดย AI โดยสมบูรณ์ และโอกาสในยุค AI ได้แก่ โอกาสในการเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ไม่รู้จบ โอกาสที่จะสร้างประสบการณ์ที่เหนือกว่าต่อลูกค้า โอกาสที่จะทำให้กระบวนการทำงานเป็นอัตโนมัติ (ปิยะพร ขุนทองเอก, 2567)

สรุป การนำ AI เข้ามาใช้ในงานทรัพยากรมนุษย์จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน แต่ก็มี ความท้าทายที่เกี่ยวข้องทั้งการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลและความเสี่ยงในการถูกแทนที่ของพนักงานในบางตำแหน่ง

แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต

อนาคตของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ต้องเน้นการพัฒนาทักษะและสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ตัวอย่างเช่น การนำเสนอโครงการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะที่ยืดหยุ่น หรือการใช้ระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยี (e-Learning) เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของทักษะที่จำเป็นในอนาคต

นอกจากนั้น AI จะกลายเป็นอนาคตของ HR และกำลังเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานของผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรบุคคล แต่ไม่น่าจะมาแทนที่มนุษย์ได้ทั้งหมด AI จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถของผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรบุคคล ช่วยให้พวกเขาสามารถมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมเชิงกลยุทธ์และมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น เราไม่ได้คาดหวังว่า AI จะเข้ามาแทนที่ทรัพยากรบุคคลได้ทั้งหมด ต่อไปนี้เช่น

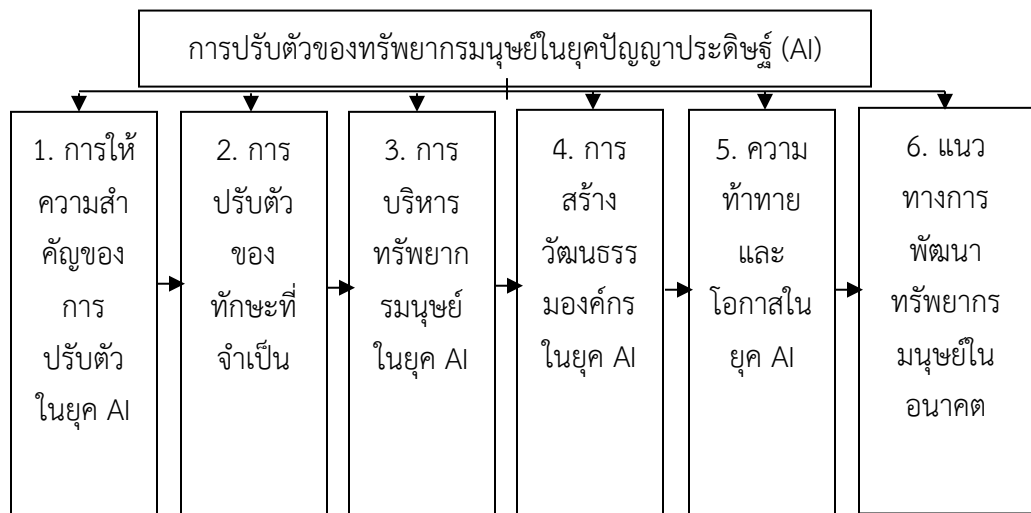
1. การสัมผัสของมนุษย์: ทรัพยากรมนุษย์ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับผู้คน และการสัมผัสของมนุษย์มีความจำเป็นในด้านต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมของพนักงาน วัฒนธรรมองค์กร และการแก้ไขข้อขัดแย้ง AI ไม่สามารถเลียนแบบความฉลาดทางอารมณ์และความเห็นอกเห็นใจที่จำเป็นสำหรับงานเหล่านี้ได้
2. การตัดสินใจที่ซับซ้อน: แม้ว่า AI จะสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล และเจาะลึกข้อมูลได้มากกว่านักวิเคราะห์มนุษย์ แต่การตัดสินใจที่ซับซ้อนมักต้องใช้การตัดสินใจของมนุษย์ การตัดสินใจที่ซับซ้อนนั้นจำเป็นต้องมีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรบุคคลมีบริบท สัญชาตญาณ และความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับพลวัตขององค์กรที่ AI ไม่สามารถเทียบได้
3. การพิจารณาทางจริยธรรม: การปฏิบัติตามจริยธรรมต้องอาศัยการดูแลจากมนุษย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรบุคคลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและดำเนินนโยบายการสื่อสารและความโปร่งใสและยุติธรรม

4. ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์: AI สามารถจัดการงานประจำวันได้ แต่ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นคุณสมบัติของมนุษย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรบุคคลมีความจำเป็นต่อการพัฒนากลยุทธ์ระยะยาวที่ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงขององค์กรและส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรเชิงบวก

สรุป AI จะกลายเป็นอนาคตของ HR และกำลังเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานของผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรบุคคล ซึ่ง AI จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถของผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรบุคคล ช่วยให้พวกเขาสามารถมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมเชิงกลยุทธ์และมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น

องค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากบทความวิชาการเรื่อง “การปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI)”

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของการปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI)

สรุป

การปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์ในยุค AI เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาทักษะทางเทคนิคและ Soft Skills พร้อมทั้งการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการ

เรียนรู้และนวัตกรรมจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้องค์กรสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จาก AI ได้อย่างเต็มที่ในอนาคต การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กรและส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืน จึงต้องให้ความสำคัญในทุก ๆ เรื่องตั้งแต่ 1) การให้ความสำคัญของการปรับตัวในยุค AI 2) การปรับตัวของทักษะที่จำเป็น โดยเฉพาะทักษะทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับ AI, Data Science, และการวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และการสื่อสาร (Communication) รวมทั้งทักษะทางด้านเทคโนโลยีด้วย 3) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในยุค AI 4) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรในยุค AI 5) ความท้าทายและโอกาสในยุค AI และ 6) แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต ซึ่งอนาคตของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ต้องเน้นการพัฒนาทักษะและสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ตัวอย่างเช่น การนำเสนอโครงการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะที่ยืดหยุ่น หรือการใช้ระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยี (e-Learning) เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของทักษะที่จำเป็นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ปิยะพร ขุนทองเอก. (2567). *โอกาสและความท้าทายต่อธุรกิจกับ AI ในโลกอนาคต*. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://pwg.co.th/articles/โอกาสและความท้าทายต่อธ/>.
- วรารกรณ์ สามโกเศศ. (2562). *ค่านิยมใน เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ สำหรับการบริหารงาน และการบริการภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ส.พิจิตรการพิมพ์ จำกัด.
- Aigen. (2567). *AI In HR ผู้ช่วยคนสำคัญที่จะพลิกโฉมวิธีการทำงานให้กับ HR ยุคใหม่*. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://aigencorp.com/ai-in-human-resource-management/>.
- Bersin, J. (2018). *The future of work: how AI and automation are reshaping HR*. New York: Harvard Business Review.
- Davenport, T., & Ronanki, R. (2018). *Artificial intelligence for the real world*. New York: Harvard Business Review.

- Humansoft. (2567). บทบาทสำคัญของ AI ที่เข้ามาพลิกโฉม HR กับการบริหารงานบุคคล. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://www.humansoft.co.th/th/blog/ai-personnel-management>.
- Kotter, J. P. (2012). *Leading Change*. New York: Harvard Business Press.
- Manyika, J., et al. (2017). *Jobs lost; jobs gained: workforce transitions in a time of automation*. New York: McKinsey Global Institute.
- ORCHIDJOBS. (2567). ยุคที่ AI ทำได้เกือบทุกอย่าง พนักงานอย่างเราปรับตัวยังไง. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://orchidjobs.com/generalarticles/ยุคที่-ai-ทำได้เกือบทุกอย่าง-พนักงานอย่างเราปรับตัวยังไง/>.
- Pacrimgroup. (2567). การสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อรับมือ AI สู่ความสำเร็จขององค์กร. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://www.pacrimgroup.com/th/สร้างวัฒนธรรมองค์กร-th/>.
- Schwab, K. (2017). *The Fourth Industrial Revolution*. New York: Crown Publishing Group.

หลักพุทธธรรมกับการทำดิจิทัลรีเอนจิเนียริงในยุค New Normal* BUDDHIST PRINCIPLES AND DIGITAL REENGINEERING IN THE NEW NORMAL ERA

อรุณัฐ ปุณยกนก, เวณ สุธีริธ ชัม

Arunat Poonyakaok, Ven. Sothearith Sum

สภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย

The Small and Medium Enterprises Council

Corresponding Author E-mail: arunatpoon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์นำเสนอเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงการบริหารองค์กรในยุคหลังการระบาดของ COVID-19 ที่เริ่มระบาดตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 และแพร่กระจายไปทั่วโลก เกิดผลกระทบต่องานความเป็นอยู่และกระทบเศรษฐกิจไปทั่วโลก จากมาตรการล็อกดาวน์ มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม ทำให้สังคมและเศรษฐกิจเข้าสู่ยุค “บรรทัดฐานใหม่” องค์กรต่าง ๆ ต้องมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อระบบสังคมยุคใหม่ ซึ่งมีการใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันมากขึ้น นักวิชาการด้านการพัฒนาองค์กรได้เสนอแนะว่าองค์กรควรมีการรื้อปรับระบบดิจิทัลเทคโนโลยีที่เคยใช้มาก่อนการระบาดของโควิด 19 ให้สามารถสนองตอบการดำเนินธุรกิจในยุคบรรทัดฐานใหม่เรียกว่าการทำ “ดิจิทัลรีเอนจิเนียริง” และในการดำเนินการรื้อปรับระบบทางด้านดิจิทัลเทคโนโลยีนี้ ล้วนต้องดำเนินการโดยบุคลากรขององค์กร ในบทความนี้ ผู้เขียนได้เสนอแนะให้นำหลักธรรมอริยาบท 4 มาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา เพราะหลักธรรมอริยาบท 4 เป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จ สามารถช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน หลักธรรมนี้อธิบายถึงสมาธิ 4 แบบ ได้แก่ ฉันทสมาธิ วิริยสมาธิ จิตตสมาธิ และวิมิงสาสมาธิ และหลักธรรมอริยาบท 4 นี้ยังเป็นแนวคิดในการคัดเลือกคนเพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ที่แตกต่างกันไป เพราะคนแต่ละคนมีพื้นฐานนิสัยแตกต่างกันไป บางคนชอบทำงานที่ตนเองรัก (ฉันทะ) บางคนมีความเพียรอดทนไม่กลัวงานหนัก (วิริยะ) บางคนมีนิสัยจิตใจจดจ่อในงานที่ทำ (จิตตะ) บางคนชอบงานที่ต้องคิดค้น ค้นคว้าและทดลอง

*Received January 4, 2025; Revised February 7, 2025; Accepted February 17, 2025

ทดสอบสิ่งใหม่ ๆ (วิมังสา) การนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาเป็นหลักในการทำงานก็จะช่วยให้การพัฒนาปรับปรุงระบบงานต่าง ๆ

คำสำคัญ: หลักธรรมอิทธิบาท 4; ดิจิทัลรีเอนจิเนียริง; บรรทัดฐานใหม่

Abstract

This academic article aims to present the concept of improving organizational management in the post-COVID-19 era, which began in December 2019 and spread worldwide. It has affected people's lives and economies worldwide. Due to lockdown measures and social distancing measures, society and economy have entered the "New Normal" era. Organizations must improve their work processes to respond to the new social system, which uses more digital technology in daily life. Organizational development scholars have suggested that organizations should reengineer the digital technology systems used before the COVID-19 outbreak to respond to business operations in the new normal era, called "Digital Reengineering". In this digital technology reengineering process, it must be carried out by the organization's personnel. In this article, the author suggests using Buddhist Principles; The Four Iddhipada as part of the development process because they are the principles of success that can help create work efficiency. This principle explains four types of meditation: Chandasamadhi, Viriyasamadhi, Cittasamadhi, and Vimansamadhi. The Four Iddhipada are also a concept for selecting people to perform different duties because each person has a different background and personality. Some people like to work on things they love (Chanda), some people are diligent and not afraid of hard work (Viriya), some people have a habit of focusing on their work (Chitta) and some people like work that requires inventing, researching, and testing new things (Vimangsa). Using the Four Iddhipada as the principles for work will help the development and improvement of various work systems.

Keywords: Buddhist Principles Four Iddhipada; Digital Reengineering; New Normal

บทนำ

หลังจากการเริ่มระบาดของโควิด 19 ในเดือนธันวาคม 2562 การแพร่ระบาดเพิ่มสูงขึ้นแล้วลดลงและเพิ่มขึ้นหลายระลอก ผ่านไปแล้ว 5 ปี ทั่วโลกมีผู้ป่วยผู้ติดเชื้อมากกว่า 220 ล้านคน เสียชีวิตรวมมากกว่า 4.6 ล้านคน (ยง ภู่วรรณ., 2564) ในปัจจุบันแม้ความรุนแรงของโรคได้ลดน้อยลง แต่ก็ยังมีผู้ป่วยโควิด 19 อยู่เสมอโดยในปี พ.ศ.2567 จากต้นปีจนถึงเดือนมิถุนายน มีจำนวนผู้ป่วยสะสม 411,025 ราย (กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค, 2567) จากการแพร่ระบาดก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค ธุรกิจจำนวนมากต้องหยุดกิจการลง แรงงานจำนวนมากในภาคอุตสาหกรรมและการบริการต้องย้ายกลับภูมิลำเนา ธุรกิจบางส่วนไม่สามารถกลับมาเปิดกิจการได้ กลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรมที่อยู่รอดได้ ล้วนต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร ลดกำลังคน ใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงาน องค์กรธุรกิจหลายแห่งที่ต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างการดำเนินธุรกิจใหม่ บทความนี้จะกล่าวถึงหลักการปรับปรุงองค์กรที่เรียกว่า การทำดิจิทัลรีเอ็นจิเนียริงหลังการระบาดของโควิด 19 และเนื่องจากในการดำเนินการใด ๆ ล้วนต้องอาศัยคนในองค์กร เป็นผู้ดำเนินการทั้งสิ้น หากผู้ดำเนินการทุกระดับชั้นตั้งแต่บนสุดถึงล่างสุด มีความพึงพอใจที่จะทำ (ฉันทะ) มีความเพียรที่จะทำ (วิริยะ) มีจิตใจมุ่งมั่นจดจ่อ (จิตตะ) และมีการหมั่นทบทวนตรวจสอบผลการทำ (วิมังสา) ซึ่งคือหลักธรรมอิทธิบาท 4 ก็จะช่วยให้การปรับปรุงองค์กรประสบความสำเร็จได้ดีขึ้น

บรรทัดฐานใหม่ (New Normal) หลังการระบาดของโควิด

ภายหลังการเริ่มระบาดของโควิด 19 ซึ่งเริ่มมีอุบัติการณ์ของโรคตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 ที่เมืองอู่ฮั่นซึ่งเป็นเมืองใหญ่อยู่ในตอนกลางของประเทศจีน เป็นโรคติดต่อและมีอาการป่วยทางระบบทางเดินหายใจ จากนั้นก็แพร่กระจายไปประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก องค์การอนามัยโลกประกาศชื่อโรคนี้ว่า “โควิด 19 (COVID 19)” ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563 (WHO, 2020) และประกาศเป็น “โรคระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic)” เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2563 (WHO, 2020) ประเทศไทยตรวจพบผู้ป่วยโควิดรายแรกเป็นชาวต่างชาติที่เดินทางมาจากต่างประเทศทางเครื่องบินในวันที่ 13 มกราคม 2563 และพบผู้ป่วยจากการระบาดภายในประเทศรายแรกเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563 (อนุตรรำรัตน์นราทร, 2563) ผลจากการแพร่ระบาดในประเทศไทย รัฐบาลได้ประกาศตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด 19 และได้ออกประกาศเคอร์ฟิวทั่วประเทศ ห้ามออกนอก

เคสสถาน ในเวลาวิกฤต สายการบินโดยสารงดบินเข้าออกประเทศและงดการบินในประเทศโดยสิ้นเชิงเมื่อต้นเดือนเมษายน พ.ศ.2563 งดการเดินทางของรถโดยสารและระบบขนส่งสาธารณะระหว่างจังหวัด มีการสั่งปิดร้านอาหาร โรงภาพยนตร์ สถานศึกษา สวนสาธารณะ ฯลฯ เมื่อมีผู้ติดเชื้อและป่วยจำนวนมากจนเริ่มเกินกำลังของโรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ทางกระทรวงสาธารณสุขได้จัดตั้งโรงพยาบาลสนามในทุกจังหวัดเพื่อรองรับผู้ป่วย มีการจัดตั้งสถานที่กักตัวผู้ป่วย โดยใช้มหาวิทยาลัยและสถานศึกษาที่มีความพร้อมทางด้านสถานที่ เช่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2564)

การใช้ชีวิตของสังคมมนุษย์ได้มีการปรับเปลี่ยนไปหลายประการ มีการเว้นระยะห่างทางสังคมมากขึ้น การดำรงชีวิตประจำวัน การทำงาน การเรียน การทำธุรกิจต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลง เกิดการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) มีการคัดกรองเข้าออกสถานที่ เกิดการทำงานจากที่บ้าน (WFH : Work From Home) การเรียนการสอนออนไลน์ สังคมและประชุมงานทางออนไลน์ การสัมมนาออนไลน์ การสั่งซื้อสินค้า การซื้ออาหารผ่านระบบออนไลน์ การทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ผ่าน Mobile Banking (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567) ประชาชนมีการระมัดระวังและเอาใจใส่ในสุขภาพมากขึ้น การใส่หน้ากากอนามัยเมื่อออกนอกบ้านไปในที่ชุมชนเป็นเรื่องปกติ มาตรการจัดการระบาดของโรคในครั้งนี้มีผลกระทบและเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมอย่างมาก (พระพัฒน์พล สิริสุวณโณ (เพชรไชย) และวิทยา ทองดี, 2565)

จากการวิเคราะห์ของผู้เขียน ผลของการระบาดของโรคโควิด 19 ตั้งแต่ต้นปี 2563 มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดโดยใช้หลัก เว้นระยะห่างทางสังคม กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีดำเนินชีวิตประจำวันในช่วงที่การระบาดยังคงรุนแรง และการเปลี่ยนแปลงนี้ก็คงอยู่ไปตลอดแม้ว่าสถานการณ์การระบาดจะลดลง โดยการใช้ประโยชน์ของดิจิทัลเทคโนโลยีผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ช่วยให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว หากไม่เกิดการระบาดของโควิด 19 การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจใช้เวลานานอีกหลายปี

เมื่อมีการพัฒนารักษาที่เหมาะสมและผลัดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ได้สำเร็จ ความรุนแรงของการป่วยและการระบาดเริ่มลดลง ประชาชนเริ่มได้รับการฉีดวัคซีนอย่างทั่วถึงในปี พ.ศ.2565 เมื่อมีวัคซีนโควิด ช่วยป้องกัน และเชื้อโควิดสายพันธุ์ใหม่ลดความรุนแรงลง โรงเรียน ห้างร้าน บริษัทสามารถกลับมาดำเนินการได้ ผลจากการล็อกดาวน์ มาตรการรักษาระยะห่างทางสังคม ทำให้เข้าสู่ยุค “บรรทัดฐานใหม่ New Normal” ประชาชนเริ่มคุ้นเคยกับการใช้พร้อมเพย์ ในการชำระเงิน มีการซื้อขายสินค้าออนไลน์

เพิ่มขึ้น องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน และราชการ เริ่มใช้วิธีประชุม และสัมมนาแบบออนไลน์ ประชาชนต่างต้องเรียนรู้ที่จะใช้ระบบแอปพลิเคชันใหม่ ๆ เหล่านี้อย่างเล็งไม่ได้ องค์กรจึงต้องปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างเร่งด่วน การรื้อปรับระบบหรือที่เราคุ้นเคยกันว่าการทำรีเอนจิเนียริงที่หลายองค์กรเคยทำมาแล้วเมื่อทศวรรษที่ผ่านมา ถูกทบทวนการทำอีกครั้ง อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้อยู่ ไม่สามารถรองรับระบบการสื่อสารสมัยใหม่ ยุค 5G ที่มีการส่งผ่านข้อมูลจำนวนมาก จึงต้องถูกพิจารณาปรับปรุงด้วย

ดิจิทัลเทคโนโลยีถูกพัฒนาเพิ่มขึ้นให้รองรับการการขยายตัวของยุคดิจิทัล Social Media ที่เคยถูกใช้งานเพียงเพื่อการสื่อสารหรือความบันเทิง เช่น Facebook Line YouTube ก็พัฒนาต่อยอดขยายคุณสมบัติให้รองรับการค้าขายแบบออนไลน์ แอปพลิเคชันสำหรับการประชุมแบบออนไลน์ที่มีอยู่แล้ว แต่รู้จักและใช้งานในวงจำกัด ถูกนำมาใช้งานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ระบบอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ในยุค 3G ถูกเร่งปรับเปลี่ยนเป็น 5G ที่มีความรวดเร็วสูงขึ้น ผู้คนทุกคนทุกอาชีพทุกวัยต่างก็ต้องเรียนรู้การใช้งานดิจิทัลเทคโนโลยีใหม่ ๆ เหล่านี้เช่นกัน

บทสรุปจากการระบาดของโควิด 19 ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนสังคมพัฒนาขึ้นโดยใช้ประโยชน์จากดิจิทัลเทคโนโลยี ผู้ผลิตผู้พัฒนาค้นคว้าทั้งด้าน Hardware และ Software ต่างก็เร่งพัฒนาสินค้า อุปกรณ์ไอทีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของสังคม หลังการระบาดรุนแรงผ่านไปแล้วประชาชนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเป็นปกติ เดินทางไปไหนมาไหนได้โดยอิสระ วิธีการดำรงชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ประชาชนปฏิบัติจนคุ้นชินจึงเรียกว่าเป็นสังคมยุค “บรรทัดฐานใหม่ (New Normal)”

เศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2567

หลังการแพร่ระบาดของโควิด 19 เศรษฐกิจไทยในภาพรวมฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่อัตราการเติบโตยังอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยก่อนโควิด 19 เป็นผลจากทั้งปัจจัยเชิงวัฏจักรและปัจจัยเชิงโครงสร้าง ทำให้ฟื้นตัวแตกต่างกัน (Uneven Recovery) ทั้งระหว่างกลุ่มธุรกิจและธุรกิจย่อยในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน ทั้งนี้สามารถแบ่งการฟื้นตัวของธุรกิจออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1. กลุ่มที่รายได้ขยายตัว ได้แก่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและภาคบริการ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร 2. กลุ่มที่รายได้ทรงตัว ได้แก่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ธุรกิจผลิตเคมีภัณฑ์และพลาสติก และเครื่องใช้ไฟฟ้า 3. กลุ่มที่รายได้หดตัว ได้แก่ธุรกิจผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ธุรกิจผลิตยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ แม้ภาพรวม

เศรษฐกิจขยายตัวจากแรงขับเคลื่อนหลักของภาคการท่องเที่ยวและการบริการ ซึ่งมีสัดส่วนมากถึง 60% ของ GDP แต่ธุรกิจท่องเที่ยวที่เป็นผู้ประกอบการรายกลาง-เล็ก ซึ่งมีจำนวนมากได้รับผลดีน้อยกว่า ประกอบกับธุรกิจที่ทรงตัวและหดตัว ซึ่งมีแรงงานถึง 56% ของจำนวนแรงงานทั้งหมดยังมีความยากลำบาก ทำให้มีเสียงสะท้อนจากผู้ประกอบการและแรงงานที่ยังเดือดร้อนจากรายได้ที่ฟื้นตัวช้า สะท้อนถึงการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจโดยรวมยังดีขึ้นไม่มาก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567)

การทำดิจิทัลรีเ็นจิเนียริง (Digital Reengineering)

ดิจิทัลรีเ็นจิเนียริง (Digital Reengineering) หรือการรื้อปรับระบบดิจิทัล หมายถึงการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางธุรกิจโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานในองค์กรให้กระชับ รวดเร็ว ลดต้นทุน และสร้างคุณค่าใหม่ให้กับองค์กร หลักการและแนวทางการทำดิจิทัลรีเ็นจิเนียริง นั้น เริ่มมาจากแนวทางการทำ BPR (Business Process Reengineering) (Michael, 1990) ซึ่งเริ่มต้นในทศวรรษ 1980 โดยแนวคิดนี้ กล่าวถึงการปรับรื้อระบบว่า เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการปฏิบัติงานในองค์กรใหม่หมดตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นกระบวนการ ไปจนกระทั่งสิ้นสุด เป็นการปรับปรุงรื้อปรับระบบใหม่แบบถอนรากถอนโคน เพื่อให้การทำงานขององค์กรมีประสิทธิภาพสูงสุด ประสิทธิภาพสูงสุด รวดเร็วที่สุด และลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงานให้ต่ำที่สุด โดยการรื้อปรับระบบนี้ อาจต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร เปลี่ยนโครงสร้างการบริหาร เปลี่ยนแปลงหน้าที่ และวิธีการทำงานของพนักงานทั้งหมด จากนั้นเป็นต้นมา บริษัทต่าง ๆ องค์กรต่าง ๆ ทั่วโลกก็ได้นำเอากลยุทธ์ การปรับปรุงการบริหาร BPR มาปรับปรุงองค์กรกันอย่าง แพร่หลาย การปรับรื้อระบบมิใช่การเร่งรัดกระบวนการทำงานให้เร็วขึ้น แต่เป็นการตัดลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็นออกไปให้หมด เหลือแต่แก่นของงานคงไว้

ตัวอย่างของการทำ BPR ได้แก่ (Michael, 1990) บริษัทผลิตรถยนต์ Ford ทำ BPR ทำให้สามารถย่นเวลาในกระบวนการสั่งซื้อ ลดการตรวจสอบเอกสารจาก 14 ขั้นตอน เหลือเพียง 3 ขั้นตอน ลดจำนวนพนักงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีเจ้าหนี้ลงได้ถึง 75% ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) (ไกรวัลย์ ศรีสวัสดิ์, 2537) ทำ BPR กับงานในแผนกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ เช่นการอนุมัติบัตรเครดิต การบริการธุรกิจต่างประเทศ การโอนเงิน และการให้บริการฝากถอนเงิน ทำให้สามารถลดขั้นตอนที่พนักงานหน้าเคาน์เตอร์ฝากถอนที่เคยใช้เวลาในการให้บริการฝากถอนเงินแก่ลูกค้า ลดเวลาในการ

ให้บริการทำธุรกรรมลงได้ถึง 80% (Oweera, 2560) ในการทำ BPR ยุคปัจจุบันหลังการเกิดการระบาดของโรคโควิด 19 ที่ระบบสังคมและเศรษฐกิจเข้าสู่ยุคบรรทัดฐานใหม่ (New Normal) ทำให้แนวความคิดการทำ BPR ต้องเน้นการใช้เทคโนโลยีทางดิจิทัลมากขึ้น หรือกล่าวได้ว่าเป็นการทำ Digital Reengineering จากการที่องค์กรธุรกิจต่าง ๆ ต้องปรับตัวพัฒนาองค์กรเพื่อความอยู่รอดในยุคปัจจุบันที่การระบาดของโควิด 19 เริ่มลดลง แนวคิดการทำรีเ็นจินีริ่งในรูปแบบเดิมไม่เพียงพอ เพราะสังคมยุคใหม่เป็นยุค New Normal ที่ผู้คนใช้ระบบ Online ในชีวิตประจำวันและในการทำงานในกิจกรรมธุรกรรมที่หลากหลายและแพร่หลาย เช่นการทำธุรกรรมทางการเงิน การซื้อของขายของการชำระเงินใช้ระบบ Prompt Pay กันเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน

เทคโนโลยีทางสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสูงถูกองค์กรต่าง ๆ สรรหามาใช้อย่างเร่งด่วน การประชุมทางไกลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ การจัดสัมมนาทางวิชาการ ต้องใช้แอปพลิเคชันเหล่านี้ เช่น Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Webex, Skype, Line, FaceTime ถูกนำมาใช้ทันที พนักงานทุกคนต้องเรียนรู้การประชุมทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต กระบวนการที่เคยใช้ได้ผลในยุคก่อนการระบาดของโรคโควิด ต้องได้รับการทบทวนทำเพิ่มเติม ปัจจุบันเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด Smartphone มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำงานได้หลากหลาย มีการใช้งานคอมพิวเตอร์อย่างเต็มประสิทธิภาพ (Ganesh, 2021) พนักงานในยุคนี้จะต้องได้รับการฝึกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เฉพาะพนักงานแผนกคอมพิวเตอร์ เท่านั้นที่ต้องเรียนรู้ดิจิทัลเทคโนโลยี แต่พนักงานทุกคนทุกระดับต้องเรียนรู้เช่นกัน ทุกคนต้องเตรียมตนเองให้พร้อมเพื่อจัดการกับงานที่อาจได้รับมอบหมายใหม่ ทักษะความรู้ที่พร้อมจะช่วยให้การทำงานเป็นทีมเป็นไปอย่างราบรื่น

องค์กรต่าง ๆ ที่เคยทำ BPR (Business Process Reengineering) อย่างได้ผลมาแล้วในยุคก่อนการระบาดของโควิด 19 ต้องทบทวนกระบวนการใหม่ที่เน้นการปรับปรุงระบบดิจิทัลเทคโนโลยี เรียกว่าการทำ Digital Reengineering องค์กรต่าง ๆ ต้องกำหนดอนาคตตนเองใหม่ ดำเนินการปรับรื้อระบบดิจิทัลอย่างจริงจังเพื่อสร้างองค์กรแบบใหม่แห่งอนาคต ในการทำ Digital Reengineering องค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงได้แก่

1. ภูมิหลังขององค์กร วิธีการดำเนินธุรกิจ
2. เทคโนโลยีเครือข่ายระบบคอมพิวเตอร์ เป็นแบบการรวมศูนย์หรือกระจายศูนย์คอมพิวเตอร์ การลงทุนระบบคอมพิวเตอร์แบบ Pay per use ทั้ง Hardware และ Software

3. กระบวนการทางธุรกิจ ที่ยืดหยุ่นคล่องตัวสามารถที่จะปรับเปลี่ยนตาม Digital Economy ได้

4. การเก็บข้อมูลและมีการนำข้อมูลที่เก็บไว้มาวิเคราะห์

5. ทักษะความรู้ทางด้านดิจิทัลเทคโนโลยีและการพัฒนาความรู้ของพนักงาน

6. ธุรกิจหลักขององค์กรและการแสวงหาธุรกิจใหม่ ๆ (Ganesh, 2021)

องค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ในปัจจุบันย่อมมีการสะสมประสบการณ์ มีการพัฒนาธุรกิจ มีความเชี่ยวชาญในธุรกิจของตนเอง มีการขยายธุรกิจทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ ดิจิทัลเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันมีทางเลือกให้องค์กรเลือกพัฒนาได้หลากหลายโดยใช้งบประมาณน้อยลง เช่นการจัดหาแอปพลิเคชันการจัดการระบบบัญชีหรือระบบบริหารบุคคลที่สมัยก่อนต้องลงทุนซื้อโปรแกรมราคาหลายสิบล้านบาทก็สามารถใช้แบบ Pay per use หรือเป็นการเช่าใช้โปรแกรมตามปริมาณงานที่ใช้จริงโดยการจ่ายเงินเป็นรายเดือนหรือรายปี ระบบ Hardware ก็เช่นกัน จากการที่ต้องซื้อระบบคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ราคาหลายสิบล้านถึงหลายร้อยล้านบาทเป็นของตนเอง ในปัจจุบันองค์กรสามารถเช่าใช้ระบบโครงข่ายของผู้ให้บริการแทนการซื้อทั้งหมด เมื่อธุรกิจยังมีขนาดเล็กก็เสียค่าเช่าเพื่อใช้อุปกรณ์แค่เท่าที่จำเป็น ต่อเมื่อธุรกิจขยายตัวใหญ่ขึ้นก็จ่ายค่าใช้บริการระบบเพิ่มขึ้นตามที่ใช้จริง องค์กรสามารถใช้เทคโนโลยีด้าน Cloud Storage ในการเก็บข้อมูล เพื่อลดความยุ่งยากซับซ้อนในการติดตั้งระบบขนาดใหญ่ สามารถลดต้นทุนในการดูแลระบบ และลดค่าใช้จ่ายในการสร้างเครือข่ายด้วยตนเองรวมถึงมีความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) ที่ดีขึ้น (ปิยะ ปะตังทา และคณะ, 2566)

กระบวนการในการทำธุรกิจการให้บริการ การสนองความต้องการลูกค้าในยุค New Normal ต้องมีความกระชับและยืดหยุ่น ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นให้มากที่สุด ขั้นตอนต่าง ๆ ต้องง่ายและชัดเจนประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย ข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกิจ ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าจะต้องมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อแสวงหาแนวทางการขยายธุรกิจต่อไปในปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาระบบดิจิทัลเทคโนโลยีต้องใช้พนักงานที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้วิทยาการดิจิทัลเทคโนโลยีตลอดเวลา พนักงานที่ยังรู้จักใช้แค่เทคโนโลยีในยุค 1G จะไม่เหมาะกับการทำงานกับเทคโนโลยีดิจิทัลยุค 5G ในปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ที่ทำดิจิทัลรีเอนจิเนียริ่งต้องทำแผนผังรายการทักษะความรู้ความชำนาญทางด้านดิจิทัลเทคโนโลยีของพนักงาน เพื่อที่พนักงานแต่ละคนจะได้รู้แผนการศึกษาแผนการเรียนรู้วิชาการทางด้านดิจิทัลใหม่ ๆ และรู้ว่าเส้นทางหน้าที่การงานของตนเองว่าจะเติบโตก้าวหน้าไปในด้านใด

ในความเห็นของผู้เขียน สรุปว่าแนวคิดเรื่องการปรับปรุงองค์กรในยุคปัจจุบันที่ประชาชนใช้สมาร์ตโฟนกัน อย่างแพร่หลาย องค์กรธุรกิจและองค์กรของราชการติดต่อสื่อสารและให้บริการลูกค้าและประชาชนผ่านทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ ดังนั้นเกือบทุกองค์กรจึงต้องปรับปรุงระบบดิจิทัลเทคโนโลยีของตนเองให้ทันสมัย รวดเร็วและรัดกุม โดยใช้งบประมาณให้คุ้มค่าและยืดหยุ่นต่อการใช้งาน การทบทวนปรับปรุงกระบวนการขององค์กรจะต้องทำใหม่คิดใหม่ เพื่อสนองตอบต่อโลกในยุค New Normal หลักการทำ Digital Reengineering ของ Dr. Ganesh Natarajan จึงเป็นแนวทางที่มีประโยชน์อย่างยิ่งกับองค์กรทุกขนาด การลงทุนติดตั้งระบบ Hardware และ Software สามารถใช้หลักการ Pay per use ซึ่งเป็นการลงทุนที่เหมาะสมตามขนาดของความต้องการ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในครั้งเดียว สามารถเลือกซื้อเลือกจัดหาระบบดิจิทัลที่เหมาะสมกับองค์กรได้

หลักพุทธธรรม อธิบาท 4

ในการดำเนินงานปรับปรุงตามแผนงานของดิจิทัลเอ็นจิเนียริงขององค์กรใด ๆ ให้สำเร็จลุล่วง ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานมี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1.การพัฒนาบุคลากร 2.การพัฒนากระบวนการ 3.การพัฒนาดิจิทัลเทคโนโลยี องค์ประกอบสำคัญข้อแรกของการดำเนินงานที่ต้องพัฒนาคือบุคลากร ทีมงานขององค์กรในการดำเนินการได้แก่ผู้บริหารสูงสุด พนักงานไอที พนักงานบัญชี พนักงานขาย พนักงานผลิต หรือกล่าวให้ชัดเจนคือบุคลากรทุกระดับชั้นขององค์กร หากทุกคนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ งานก็จะประสบผลสำเร็จด้วยดี หากเทียบเคียงงานดิจิทัลเอ็นจิเนียริงก็จะใกล้เคียงกับการที่รัฐบาลมีแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ (อรุณัฐ บุญยกนก, 2567) ในการดำเนินงานผู้ปฏิบัติงานควรมีหลักความคิดไว้ยึดมั่นในจิตใจเพื่อความสำเร็จของโครงการซึ่งท่านสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) (2564) กล่าวว่า พุทธธรรมอธิบาท 4 เป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จ และได้อธิบายขยายความไว้ว่า อธิบาท คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ, คุณเครื่องสำเร็จประสงค์, ทางแห่งความสำเร็จ มี 4 คือ 1. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่สิ่งนั้น 2. วิริยะ ความพยายามทำสิ่งนั้น 3. จิตตะ ความเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น 4. วิมังสา ความพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น กล่าวคือ มีใจรักพากเพียรทำ เอาใจจดจ่อฝักใฝ่ ใช้ปัญญาสอบสวน

อธิบาทธรรมนี้หากนำมาใช้ปฏิบัติ ยังเป็นเครื่องช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน (พระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), 2560) ธรรมะทั้ง 4 ในอธิบาท คือ

ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา แต่ละข้อเป็นใหญ่ในตัวธรรมะเอง ทุกข้อทำให้เกิดสมาธิ ในพระไตรปิฎกจึงกล่าวถึงเรื่องอิทธิบาท 4 ในแง่ของสมาธิ และมีสมาธิตามชื่อของอิทธิบาท 4 แต่ละข้อ เรียกว่า ฉันทสมาธิ วิริยะสมาธิ จิตตสมาธิ วิมังสาสมาธิ เป็นสมาธิ 4 แบบ อิทธิบาท 4 แต่ละข้อทำให้เกิดสมาธิได้ทั้งนั้น และจะสัมพันธ์กับนิสัยของคน สมาธิในแบบอิทธิบาทจึงเกี่ยวเนื่องกับการทำงานมาก หลักอิทธิบาท 4 เป็นธรรมสำคัญ หากมีความเข้าใจแล้วนำมาขยายวิธีการ จากหลักใหญ่ ๆ เอาไปขยายรายละเอียดของวิธีการได้ในแต่ละข้อ เช่นว่า ในแง่ฉันทะ ควรทำอะไรทำอะไรบ้างที่จะทำให้คนรักงาน หรือทำให้งานนั้นเป็นเรื่องที่คนชอบ คนอีกพวกหนึ่งที่ต้องใช้ธรรมข้อที่ 2 คือจะต้องสร้างความคิดขึ้นมาว่า ทำอย่างไรจะให้งานหรือหน้าที่นั้นเป็นงานที่ท้าทาย แล้วคนพวกนี้ก็จะมาทำ อย่างที่ 3 ก็ทำให้รู้สึกเกี่ยวข้องเป็นเรื่องของเขาอันที่ 4 ก็ทำให้เกิดความรู้สึกอยากทดลอง

หลักธรรมดังกล่าว เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อผลสำเร็จในหน้าที่การทำงานเป็นแนวทางปฏิบัติ 4 ขั้นตอนที่ต้องเนื่องหนุนเสริมกันจะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ ซึ่งการเชื่อมโยงกันทั้ง 4 ข้อ จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มลธิดา อุบลรัตน์, 2565) โดยบุคคลใดใช้“หลักอิทธิบาทธรรม” เป็นหลักในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นมืออาชีพ และใส่ใจในการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบ และรับรู้ที่กำลังเกิดอะไรขึ้นในที่ทำงาน ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีความสุข ทั้งต่อตนเอง และเพื่อนร่วมงาน ส่งผลให้องค์กรมีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ผู้เขียนจึงขอสรุปบทความการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาเป็นแนวทางยึดเหนี่ยวความคิดเพื่อความสำเร็จในการทำดิจิทัลรีเอ็นจิเนียริงเป็นภาพองค์ความรู้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้

สรุป

หลังจากที่การระบาดของโควิด 19 คลี่คลายลง สังคมและเศรษฐกิจดำเนินไปในแนวทางบรรทัดฐานใหม่หรือ New Normal มีการใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นมากในชีวิตประจำวัน องค์กรต่าง ๆ ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงระบบการทำงานทางด้านดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อรองรับสังคมยุคหลังการระบาดของโควิด 19 เทคโนโลยีที่เคยมีอยู่เริ่มไม่เพียงพอไม่สามารถรองรับวิถีชีวิตใหม่ หลายองค์กรจึงควรต้องปรับปรุงด้วยการทำดิจิทัลรีเอ็นจิเนียริง ซึ่งตามหลักการด้านเทคโนโลยีจะต้องคำนึงถึง 1.ภูมิหลังขององค์กร 2.เทคโนโลยีเครือข่ายระบบคอมพิวเตอร์ 3.กระบวนการทางธุรกิจ 4.การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล 5.ทักษะความรู้ทางด้านดิจิทัลเทคโนโลยีและการพัฒนาความรู้ของพนักงาน และ 6.ขยายธุรกิจหลักดั้งเดิมและแสวงหาธุรกิจใหม่ ๆ ผู้เขียนเสนอแนะว่าในการพัฒนาปรับปรุงควรนำหลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4 มาเป็นหลักความคิดและหลักปฏิบัติเพื่อความสำเร็จ เพราะหลักธรรมนี้จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดสมาธิในการทำงาน ได้แก่ ฉันทสมาธิ วิริยสมาธิ จิตตสมาธิ และวิมังสาสมาธิ ซึ่งสมาธิทั้ง 4 นี้ จะหนุนเนื่องเสริมกัน จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยให้การทำดิจิทัลรีเอ็นจิเนียริงประสบผลสำเร็จได้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. (2567). *สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประเทศไทย*. สืบค้น 1 สิงหาคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/2iTcU>.
- ไกรวัลย์ ศรีสวัสดิ์. (2537). *การ Reengineering ของ บมจ. ธนาคารกสิกรไทย: บทเรียนสำหรับระบบราชการไทย*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). *ธุรกรรมออนไลน์และชำระเงินผ่านบริการพร้อมเพย์*. สืบค้น 31 ตุลาคม. 2567, จาก <https://shorturl.asia/UPezH>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). *รายงานแนวโน้มธุรกิจ ไตรมาสที่ 3/2567*, สืบค้น 31 กรกฎาคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/i75UZ>.
- ปิยะ ปะดังทา และคณะ (2566). การพัฒนาสมรรถนะเชิงพุทธเพื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากรศาลปกครอง. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 12(2), 1-13.

- พระพัฒน์พล สิริสุวณฺโณ (เพชรไชย) และวิทยา ทองดี. (2565). การจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ภายใต้การแพร่ระบาดของโรค Covid-19. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*. 7(3). 556-567.
- พระพุทธรักษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2560). *การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 36). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ธรรมสภา บ้านลือธรรม.
- พระพุทธรักษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2564). *อิทธิบาท. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวล คัมภีร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ธรรมสภา บ้านลือธรรม.
- มลธิดา อุบลรัตน์. (2565). หลักอิทธิบาท 4 : เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีความสุข. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*. 5(2), 150-161.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2564). *มจร ร่วมกับ รพ.ราชธานี เปิด โรงพยาบาลสนาม รองรับผู้ป่วยโควิด-19*. สืบค้น 1 ตุลาคม 2567. จาก <https://www.mcu.ac.th/news/detail/36167>.
- ยง ภูววรรณ. (2564). โควิด19 ภูมิคุ้มกันหมู่ทำให้โรคยุติได้จริงหรือ. *วารสารกุมารเวช ศาสตร์*, 60(3), 165-167.
- อนุตรา รัตนนราทร. (2563). รายงานผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : ผู้ป่วยรายแรกของประเทศไทยและนอกประเทศจีน. *วารสารสถาบันบำราศนราดูร*. 14(2), 116-123.
- อรุณัฐ ปุณยนก. (2567). *แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย : การประยุกต์หลัก พุทธธรรมเพื่อความสำเร็จ*. *วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ*. 2(4). 42-49.
- Ganesh, N. (2021), *Digital Reengineering: Corporate Success in the Post-COVID World* Retrieved 15 October 2024, form <https://www.isb.edu/content/dam/sites>
- Michael Hammer. (1990). *Reengineering Work: Don't Automate, Obliterate*. *Harvard Business Review*, 68, 104-112.
- Oweera. (2560). *บันทึกหมายเหตุอ้างอิง KBank Reengineering ปี 2538*. 16 กันยายน 2560: สืบค้น 15 ตุลาคม 2567, จาก <https://oweera.blogspot.com/2017/09/kbank-reengineering-2538.html>
- WHO. World Health Organization. (2020). *Naming the coronavirus disease (COVID-19) and the virus that causes it*. สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://shorturl.asia/W2pcP>.

อุดมรัฐของเพลโต สู่สังคมในอุดมคติ*

PLATO'S IDEAL STATE TOWARDS A UTOPIAN SOCIETY

จุฑารัตน์ ยะคำ

Jutarat Yakum

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: feal.1992@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรัชญาอุดมรัฐของเพลโต ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของแนวคิดสังคมในอุดมคติที่เน้นความยุติธรรมและสมดุลในโครงสร้างทางสังคม เพลโตนำเสนอการแบ่งสังคมออกเป็นสามชนชั้น ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ และผู้ผลิต โดยให้แต่ละชนชั้นทำหน้าที่ตามความสามารถและธรรมชาติของตน เพื่อสร้างความกลมเกลียวและความยุติธรรมในสังคม ในบริบทของสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวคิดดั้งเดิมของเพลโตจำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนและบูรณาการให้เหมาะสมกับสภาพสังคมร่วมสมัย บทความนี้จึงมุ่งเน้นการวิเคราะห์แนวทางการนำแนวคิดอุดมรัฐของเพลโตไปใช้เป็นต้นแบบสำหรับการออกแบบโครงสร้างสังคมที่มีเสถียรภาพและยั่งยืน โดยมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดการแบ่งชนชั้นให้กลายเป็นการส่งเสริมศักยภาพเฉพาะบุคคล การนำระบบการบริหารโดยผู้เชี่ยวชาญ (Technocracy) มาใช้แทนแนวคิด “ราชาปราชญ์” การสร้างสมดุลระหว่างความยุติธรรมและความเสมอภาค ตลอดจนการใช้เทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมและการปกครอง นอกจากนี้ ยังเสนอแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองผ่านระบบการศึกษาที่ให้ประชาชนมีความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในสังคม จากการศึกษาพบว่า แนวคิดอุดมรัฐยังคงคุณค่าในฐานะกรอบแนวคิดเชิงปรัชญาที่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาสังคมให้มีความสมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม การบูรณาการแนวคิดนี้กับสังคมปัจจุบันสามารถนำไปสู่การพัฒนาสังคมในอุดมคติที่มีความยุติธรรม เสมอภาค และสอดคล้องกับบริบทโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: อุดมรัฐ; เพลโต; สังคมในอุดมคติ

* Received January 11, 2025; Revised February 2, 2025; Accepted February 11, 2025

Abstract

This article aims to study Plato's philosophy of the “Ideal State,” which serves as a foundational concept for an ideal society emphasizing justice and balance within its social structure. This idea is presented in Plato's *The Republic*, where society is divided into three classes: rulers, guardians, and producers. Each class is assigned duties based on their abilities and natural inclinations to create harmony and justice within society. The article also analyzes the concept of the Ideal State in the context of a contemporary society characterized by diversity and rapid change. It proposes adaptations of the concept to address modern challenges, such as fostering individual potential, utilizing experts in governance in the form of Technocracy, achieving balance between justice and equality, employing technology to enhance justice- such as AI in judicial systems- and promoting citizenship through educational systems. The study finds that the concept of the Ideal State remains valuable as a philosophical framework that can be adapted to foster sustainable development in various dimensions. Justice at both individual and societal levels can lead to balanced development in economic, political, and social spheres. This highlights that ideas from the past can effectively serve as a guide to addressing contemporary challenges.

Keywords: Republic; Plato; Ideal Society

บทนำ

เพลโต (Plato) นักปรัชญาชาวกรีกโบราณ เกิดเมื่อประมาณปี ค.ศ. 427 ก่อนคริสต์ศักราชในกรุงเอเธนส์ เพลโตเป็นศิษย์ของโสเครตีส (Socrates) และเป็นอาจารย์ของอริสโตเติล (Aristotle) ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อปรัชญาตะวันตก แนวคิดของเพลโตครอบคลุมด้านจริยธรรม การเมือง และอภิปรัชญา โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องอุดมรัฐ (Ideal State) ที่นำเสนอในผลงานอันโด่งดังอย่าง *The Republic* ซึ่งเป็นผลงานที่สำคัญที่สุดของเพลโตในการเสนอแนะแนวทางการจัดระเบียบสังคมที่ยุติธรรมและสมดุล

แนวคิดเรื่อง อุดมรัฐของเพลโต (Plato) ถือเป็นหนึ่งในรากฐานสำคัญของปรัชญา

การเมืองตะวันตกที่ยังคงมีอิทธิพลต่อการศึกษาทางสังคมและการเมืองในยุคปัจจุบัน เพลโตได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างของรัฐในอุดมคติในผลงาน The Republic ซึ่งเน้นความยุติธรรมและสมดุลในสังคมผ่านการแบ่งหน้าที่ของประชากรตามความสามารถและธรรมชาติของตน แนวคิดนี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามของเพลโตในการสร้างสังคมที่ทุกคนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม (Plato, 2003) ใน The Republic เพลโตได้แบ่งสังคมออกเป็นสามชนชั้น ได้แก่ ชนชั้นผู้ปกครอง (Rulers) ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบายและบริหารรัฐด้วยปัญญา ชนชั้นผู้พิทักษ์ (Guardians) ซึ่งรับผิดชอบด้านความปลอดภัยและการปกป้องรัฐ และชนชั้นผู้ผลิต (Producers) ซึ่งสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เพลโตเชื่อว่าความยุติธรรมในรัฐจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อแต่ละชนชั้นทำหน้าที่ของตนเองโดยไม่ก้าวร้าวบทบาทของชนชั้นอื่น (Reeve, 2004) อย่างไรก็ตาม ในบริบทของสังคมปัจจุบันที่มีความหลากหลายและซับซ้อน แนวคิดดั้งเดิมของเพลโตจำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัย เช่น การส่งเสริมศักยภาพเฉพาะบุคคล การนำผู้เชี่ยวชาญมาบริหารงานในลักษณะ Technocracy การสร้างสมดุลระหว่างความยุติธรรมและความเสมอภาค และการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในระบบยุติธรรมและการบริหาร (United Nations Framework Convention on Climate Change, 2023)

ดังนั้น ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาปรัชญาอุดมรัฐของเพลโตในเชิงลึก โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์แนวทางการปรับใช้แนวคิดดังกล่าวในบริบทของสังคมร่วมสมัย เพื่อให้แนวคิดนี้ยังคงคุณค่าและสามารถตอบสนองต่อความท้าทายของโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดอุดมรัฐของเพลโตกับโครงสร้างสังคมในอุดมคติ

เพลโต (Plato) เกิดในปี 427 ก่อนคริสต์ศักราชที่กรุงเอเธนส์ เป็นศิษย์ของโสเครตีส (Socrates) และอาจารย์ของอริสโตเติล (Aristotle) เพลโตได้รับอิทธิพลอย่างมากจากโสเครตีสในการตั้งคำถามเกี่ยวกับธรรมชาติของความยุติธรรมและความดีงาม ความเชื่อของเพลโตเกี่ยวกับการสร้างรัฐในอุดมคติสะท้อนถึงประสบการณ์ที่เขาได้เห็นความล้มเหลวของการปกครองในกรุงเอเธนส์ เพลโตจึงสร้างแนวคิดเกี่ยวกับรัฐที่ดีเพื่อแก้ปัญหาความไม่ยุติธรรมและความไร้ระเบียบในสังคม ในผลงาน The Republic เพลโตนำเสนอแนวคิดอุดมรัฐผ่านบทสนทนาที่มีโสเครตีสเป็นตัวละครหลัก โดยอธิบายถึงโครงสร้างสังคมที่เหมาะสมและเป้าหมายสูงสุดของรัฐ คือการสร้างความยุติธรรมที่แท้จริง (Plato, 2003) โดยเพลโตได้แบ่งสังคมในอุดมรัฐออกเป็นสามชนชั้นตามความสามารถและ

ธรรมชาติของบุคคล โดยแต่ละชนชั้นมีบทบาทและหน้าที่ที่ชัดเจน ดังนี้ (Reeve, 2004)

1. ชนชั้นผู้ปกครอง (Rulers) ชนชั้นผู้ปกครอง (Rulers) เป็นชนชั้นที่มีปัญญาและคุณธรรมสูงสุด มีหน้าที่กำหนดนโยบายและตัดสินใจเพื่อความดีงามของสังคม เพลโตเชื่อว่าผู้ปกครองควรเป็นราชาประชาธิปไตย ซึ่งต้องมีคุณธรรมแห่งปัญญาเป็นหลักสำคัญ เพื่อสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม การศึกษาของพวกเขาก็ต้องเน้นปรัชญา คณิตศาสตร์ และตรรกศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการบริหารและตัดสินใจที่เป็นกลางและมีเหตุผล

2. ชนชั้นผู้พิทักษ์ (Guardians) คือกลุ่มที่ทำหน้าที่ปกป้องรัฐจากภัยคุกคาม และรักษาความสงบสุขในสังคม เพลโตเน้นว่าผู้พิทักษ์ต้องมี คุณธรรมแห่งความกล้าหาญ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการเผชิญหน้ากับความเสี่ยงและอันตรายโดยไม่หวั่นไหว ผู้พิทักษ์ต้องได้รับการฝึกฝนทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อพัฒนาความแข็งแกร่งและความมีคุณธรรม นอกจากนี้ พวกเขายังต้องควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นของตนเอง ไม่ให้ถูกชักจูงโดยอารมณ์หรือความโลภ

3. ชนชั้นผู้ผลิต (Producers) เป็นชนชั้นที่ทำหน้าที่สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของรัฐ เช่น ชาวนา ช่างฝีมือ และพ่อค้า เพลโตเชื่อว่าผู้ผลิตควรมี คุณธรรมแห่งความพอดี เป็นหลักสำคัญ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการควบคุมตนเองและดำรงชีวิตอย่างพอเพียงโดยไม่แสวงหาความฟุ้งเฟ้อหรือก้าวร้าวหน้าที่ของชนชั้นอื่น ความพอดีช่วยให้สังคมมีเสถียรภาพและสมดุล เนื่องจากแต่ละชนชั้นทำหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม (ประภาส แก้วเกตุพงษ์, 2564)

เมื่อชนชั้นทั้งสามปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดยมีคุณธรรมที่เหมาะสมแต่ละกลุ่ม รัฐจะบรรลุ คุณธรรมแห่งความยุติธรรม (Justice) ซึ่งเป็นคุณธรรมสูงสุดในอุดมรัฐของเพลโต ความยุติธรรมเกิดขึ้นเมื่อทุกชนชั้นทำหน้าที่ของตนโดยไม่ก้าวร้าวบทบาทของกันและกัน ทำให้สังคมดำเนินไปอย่างสมดุลและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น แม้แนวคิดของเพลโตจะถูกพัฒนาขึ้นในบริบทของสังคมกรีกโบราณ แต่ก็ยังสามารถนำมาปรับใช้กับสังคมปัจจุบันได้ โดยการส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาคุณธรรมที่สอดคล้องกับบทบาทของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญญาสำหรับผู้ปกครอง ความกล้าหาญสำหรับผู้พิทักษ์ หรือความพอดีสำหรับผู้ผลิต เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและสมดุลในสังคมโดยรวม (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2023)

สรุปได้ว่า แนวคิดอุดมรัฐของเพลโต แม้จะถือกำเนิดขึ้นในบริบทของสังคมกรีกโบราณ แต่ยังคงเป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่สามารถประยุกต์ใช้กับสังคมปัจจุบัน หลักการ

แบ่งหน้าที่ตามความสามารถและคุณธรรมสามารถแปลงเป็นระบบที่ส่งเสริมศักยภาพบุคคล ขณะที่แนวคิดราชาปราชญ์อาจปรับให้เข้ากับการบริหารโดยผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ความยุติธรรมในโลกยุคใหม่ต้องคำนึงถึงทั้งบทบาทที่เหมาะสมและความเสมอภาค โอกาสที่เท่าเทียมกัน เทคโนโลยี โดยเฉพาะ AI สามารถเสริมสร้างความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรม ทำให้แนวคิดอุดมรัฐสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมร่วมสมัย ดังนั้น แม้สังคมจะเปลี่ยนแปลงไป หลักการของเพลโตยังเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างสังคมที่สมดุลและยั่งยืน

ความยุติธรรมในอุดมรัฐกับการสร้างสมดุลในสังคม

เพลโต (Plato) ให้ความสำคัญกับแนวคิด “ความยุติธรรม” (Justice) ในฐานะหัวใจสำคัญของอุดมรัฐ เขามองว่าความยุติธรรมไม่ได้เป็นเพียงกฎเกณฑ์ที่รัฐสร้างขึ้นเพื่อความสงบเรียบร้อย แต่เป็นหลักการธรรมชาติที่ทำให้แต่ละส่วนของสังคมดำเนินไปอย่างสมดุล โดยในอุดมรัฐ ความยุติธรรมเกิดขึ้นเมื่อทุกคนทำหน้าที่ของตนเองตามความสามารถและธรรมชาติของตน โดยไม่ล่วงละเมิดหน้าที่หรือสิทธิของผู้อื่น (Plato, 2003)

ใน The Republic เพลโตกล่าวถึงความยุติธรรมว่าเป็น “การที่แต่ละคนทำหน้าที่ของตนเอง” (Each person doing their own work) ซึ่งหมายถึงการที่ทุกคนขึ้นในสังคมทำหน้าที่ที่เหมาะสมกับความสามารถของตนโดยไม่แย่งชิงบทบาทหน้าที่ของชนชั้นอื่น ความยุติธรรมในมุมมองของเพลโตจึงไม่ได้มุ่งเน้นเพียงความเสมอภาค แต่ยังรวมถึงความเหมาะสมและความกลมเกลียวในหน้าที่ของแต่ละส่วนของสังคม ตัวอย่างที่ชัดเจนในแนวคิดของเพลโตคือการแบ่งชนชั้นในอุดมรัฐ ได้แก่ ชนชั้นผู้ปกครองที่ใช้ปัญญาในการปกครอง ชนชั้นผู้พิทักษ์ที่ใช้ความกล้าหาญในการปกป้อง และชนชั้นผู้ผลิตที่ใช้ทักษะในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เพลโตเชื่อว่าความยุติธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อแต่ละชนชั้นไม่ก้าวล่วงหน้าที่ของกันและกัน เพลโตเสนอว่า ความสมดุลในสังคมเริ่มต้นจากความสมดุลในตัวบุคคลซึ่งส่งผลต่อสังคมในภาพรวม การสร้างสมดุลในระดับบุคคลและสังคมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด วิเคราะห์ผ่านแนวคิดเรื่องความยุติธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ โดยแนวคิดความยุติธรรมของเพลโตมีความเกี่ยวข้องกับสมดุลในสังคมในสองระดับ คือ

1. การสร้างสมดุลในระดับบุคคล (Individual Justice) เพลโตเชื่อว่า ความยุติธรรมในสังคมต้องเริ่มจากความยุติธรรมในตัวบุคคล ซึ่งประกอบด้วยการประสานงานระหว่างสามส่วนของจิตใจ ได้แก่ เหตุผล (Reason) อารมณ์ (Spirit) และความต้องการ

(Appetite) หากแต่ละส่วนทำหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม บุคคลนั้นจะมีความสุข และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณธรรม เมื่อทั้งสามส่วนทำหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ภายใต้การนำของเหตุผล บุคคลจะมีความสุขและสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม (Plato, 2003) ตัวอย่างเช่น ผู้ที่มีเหตุผลควบคุมความต้องการจะสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้นในเรื่องการบริโภคหรือการลงทุน และนักปรัชญาสมัยใหม่อย่าง Rawls (1971) เน้นว่า ความสุขในระดับบุคคลเป็นพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคมและเสนอว่า เมื่อบุคคลสามารถจัดลำดับความสำคัญของตนเองได้ จะนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นธรรมในระดับสังคม

2. การสร้างสมดุลในระดับสังคม (Social Justice) เพลโตมองว่า ความยุติธรรมเกิดขึ้นเมื่อแต่ละชนชั้นทำหน้าที่ของตนเองโดยไม่ล่วงละเมิดหน้าที่ของชนชั้นอื่น ชนชั้นผู้ปกครองใช้ปัญญาในการวางนโยบาย ชนชั้นผู้พิทักษ์ใช้ความกล้าหาญในการรักษาความสงบ และชนชั้นผู้ผลิตสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หากชนชั้นใดก้าวก่ายบทบาทของชนชั้นอื่น สังคมจะสูญเสียสมดุล (Plato, 2003) ตัวอย่างที่สะท้อนถึงการสร้างสมดุลในระดับสังคม ได้แก่ ระบบการบริหารแบบ “การจัดการตามความถนัด” (Meritocracy) ซึ่งบุคคลได้รับหน้าที่ตามทักษะและความสามารถ ตัวอย่างเช่น การจัดสรรตำแหน่งในภาครัฐที่มอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น นักเศรษฐศาสตร์เป็นผู้กำหนดนโยบายด้านการเงิน นอกจากนี้ แนวคิดของเพลโตยังเชื่อมโยงกับหลักการแบ่งอำนาจ (Separation of Powers) ของมงแต็สกีเอด (Montesquieu, 1748) ที่แต่ละฝ่ายในรัฐบาลมีบทบาทเฉพาะและไม่แทรกแซงซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในยุคปัจจุบัน แนวคิดการสร้างสมดุลของเพลโตยังมีความเกี่ยวข้องในด้านการบริหารจัดการองค์กร ตัวอย่างเช่น การบริหารงานโดยเน้นการมอบหมายงานให้พนักงานทำหน้าที่ตามความเชี่ยวชาญ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดความขัดแย้งในทีม อย่างไรก็ตาม ในบางสังคม แนวคิดนี้อาจถูกทำลายโดยการเรียกร้องความเสมอภาคในโอกาส เช่น การเปิดโอกาสให้ทุกชนชั้นสามารถเข้าถึงการศึกษาและพัฒนาทักษะได้ แม้แนวคิดของเพลโตจะไม่ได้สมบูรณ์ แต่ก็ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างสมดุลผ่านความยุติธรรม ทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม ซึ่งเป็นรากฐานที่ช่วยให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

สรุปได้ว่า แนวคิดความยุติธรรมในอุดมรัฐของเพลโตเน้นการสร้างสมดุลทั้งในระดับบุคคลและสังคม โดยในระดับบุคคล ความยุติธรรมเกิดจากการที่จิตใจทั้งสามส่วนทำหน้าที่อย่างเหมาะสมภายใต้การควบคุมของเหตุผล นำไปสู่การดำเนินชีวิตที่มีคุณธรรม ส่วนในระดับสังคม ความยุติธรรมเกิดขึ้นเมื่อแต่ละชนชั้นปฏิบัติหน้าที่ตามธรรมชาติของตน

โดยไม่ก้าวก่ายบทบาทของชนชั้นอื่น ส่งผลให้สังคมดำเนินไปอย่างมีเสถียรภาพ แม้แนวคิดนี้ยังคงมีความเกี่ยวข้องในปัจจุบัน เช่น การบริหารที่เน้นทักษะเฉพาะทางและการจัดระเบียบสังคมตามบทบาท แต่ก็ถูกตั้งคำถามถึงความเสมอภาคและโอกาสในการพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการนำแนวคิดนี้มาปรับใช้กับโลกยุคใหม่

การปรับแนวคิดอุดมรัฐให้สอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบัน

แนวคิดอุดมรัฐของเพลโต (Plato) ซึ่งเน้นความยุติธรรมและสมดุลในสังคม ถูกพัฒนาขึ้นในบริบทของกรีกโบราณที่มีโครงสร้างสังคมแบบชนชั้นชัดเจน อย่างไรก็ตาม สังคมยุคปัจจุบันซึ่งมีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว มีความจำเป็นต้องปรับแนวคิดดังกล่าวให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่แตกต่างออกไป จากการศึกษาผู้เขียนเรียบเรียงเกี่ยวกับการปรับแนวคิดอุดมรัฐให้สอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบัน ได้ดังนี้

1. การปรับแนวคิดเรื่องชนชั้นและบทบาทหน้าที่ เพลโตเชื่อว่า ความยุติธรรมในสังคมเกิดจากการที่แต่ละชนชั้นทำหน้าที่ของตนเองโดยไม่ก้าวก่ายบทบาทของชนชั้นอื่น แต่ในสังคมปัจจุบันที่มุ่งเน้นความเสมอภาค โครงสร้างชนชั้นแบบแข็งตัวของเพลโตต้องถูกปรับเปลี่ยนเป็นการส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเอง (UNESCO, 2021) ตัวอย่างเช่น ในระบบการศึกษาแบบ Inclusive Education ที่ประเทศฟินแลนด์ นักเรียนทุกคนได้รับการสนับสนุนตามความถนัดโดยไม่มีการแบ่งแยกเชิงชนชั้นหรือพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Finnish National Agency for Education, 2020) ระบบนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นพบศักยภาพและเติบโตเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่สมดุล อีกตัวอย่าง คือ การพัฒนาทักษะทางดิจิทัลให้กับแรงงานในอุตสาหกรรมที่กำลังเปลี่ยนแปลง เช่น โครงการ Upskilling Initiative ของสหภาพยุโรป ซึ่งมุ่งเน้นการฝึกอบรมแรงงานในทักษะที่จำเป็นเพื่อให้พวกเขาปรับตัวเข้ากับบทบาทใหม่ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (European Commission, 2022)

2. การนำแนวคิด “ราชาปราชญ์” สู่การบริหารงานโดยผู้เชี่ยวชาญ แนวคิด “ราชาปราชญ์” ของเพลโตที่ให้ผู้ปกครองมีความรู้และคุณธรรม ถูกปรับใช้ในระบบการบริหารแบบ Technocracy หรือการให้ผู้เชี่ยวชาญมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ตัวอย่างเช่น การจัดการการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในไต้หวัน ซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญกับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขและเทคโนโลยีในการวางแผนและปฏิบัติการ จนสามารถควบคุมสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานที่มุ่งเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะ

ยังสะท้อนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การประชุม COP28 ซึ่งเน้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (United Nations Framework Convention on Climate Change, 2023)

3. การสร้างสมดุลระหว่างความยุติธรรมและความเสมอภาค แม้พลโตเน้นความเหมาะสมในบทบาทหน้าที่ของแต่ละชนชั้น สังคมปัจจุบันต้องคำนึงถึงความเสมอภาคด้วย ตัวอย่างเช่น การส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในที่ทำงานผ่านนโยบาย Gender Equality Policy ที่ประเทศไอร์แลนด์ ซึ่งลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างเพศและสร้างความสมดุลในบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายในสังคม (World Economic Forum, 2022) ในประเทศไทย โครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ของรัฐบาลก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของการสร้างความสมดุล โดยให้โอกาสผู้หญิงในชนบทสามารถเข้าถึงแหล่งทุนและพัฒนาศักยภาพของตนเอง ซึ่งช่วยลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ, 2023)

4. การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนความสมดุลในสังคม การใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสมดุลในสังคมเป็นสิ่งสำคัญในยุคดิจิทัล ตัวอย่างเช่น การนำ AI มาใช้ในระบบยุติธรรมในเอสโตเนีย ที่พัฒนาระบบ “AI Judge” สำหรับตัดสินคดีเล็ก ๆ เพื่อลดภาระของศาลและเพิ่มความยุติธรรมในกระบวนการยุติธรรม (Forbes, 2021) ในระดับองค์กร บริษัท Microsoft ใช้ AI เพื่อปรับปรุงกระบวนการสรรหาพนักงาน โดยลดความลำเอียงและเลือกบุคลากรที่มีทักษะเหมาะสมกับงาน ซึ่งสะท้อนถึงแนวคิดของพลโตในการใช้ปัญญาและความยุติธรรมเป็นพื้นฐานในการจัดสรรบทบาท (Microsoft, 2022)

5. การส่งเสริมความเป็นพลเมือง พลโตเน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม ในปัจจุบันแนวคิดนี้สามารถปรับเป็นการส่งเสริมความเป็นพลเมือง เช่น ในประเทศเยอรมนีที่มีการเรียนการสอนเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองในโรงเรียน เพื่อสร้างสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม (OECD, 2020) ในประเทศไทย โครงการ ไทยสมาร์ทซิติ มุ่งเน้นการพัฒนาเมืองที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองผ่านการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและบริการสาธารณะได้ง่ายขึ้น การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวมผ่านระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2023) ดังนั้น การปรับแนวคิดอุดมรัฐของพลโตให้สอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบัน จึงเป็นการเน้นการประยุกต์ใช้ความยุติธรรมและสมดุลในสังคมที่เปิดกว้างและยืดหยุ่นมากขึ้น แนวคิด

เรื่องบทบาทหน้าที่ ความเชี่ยวชาญ และการพัฒนาศักยภาพยังคงเป็นกรอบความคิดที่สำคัญในการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนและเสมอภาคในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สรุปได้ว่า แนวคิดอุดมรัฐของเพลโตสามารถปรับให้เข้ากับสังคมปัจจุบันโดยเน้นความยุติธรรมและสมดุลในบริบทที่เปิดกว้างและยืดหยุ่นมากขึ้น ระบบชนชั้นและบทบาทหน้าที่ถูกแปลงเป็นการส่งเสริมศักยภาพของทุกคน เช่น ระบบการศึกษาแบบ Inclusive Education ในฟินแลนด์ ขณะที่แนวคิดราชาปราชญ์ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบการบริหารโดยผู้เชี่ยวชาญ เช่น การจัดการโรคระบาดในไต้หวัน ด้านความยุติธรรมและความเสมอภาคได้รับการเน้นย้ำผ่านนโยบายลดความเหลื่อมล้ำ เช่น นโยบายความเท่าเทียมทางเพศในไอร์แลนด์ นอกจากนี้ เทคโนโลยี โดยเฉพาะ AI ถูกนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมและลดอคติในกระบวนการบริหาร รวมถึงการปลูกฝังจิตสำนึกพลเมืองในเยอรมนีเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การบูรณาการแนวคิดอุดมรัฐของเพลโตในลักษณะนี้ช่วยสร้างสังคมที่สมดุลและยั่งยืนในโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง อุดมรัฐของเพลโต สู่สังคมในอุดมคติ เป็นการวิเคราะห์แนวคิดทางปรัชญาของเพลโตที่เน้นความยุติธรรมและสมดุลในโครงสร้างสังคม โดยปรับแนวคิดให้สอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสังคมในมิติต่าง ๆ ดังนี้

1. การสนับสนุนศักยภาพเฉพาะบุคคล การสร้างสังคมในอุดมคติต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเฉพาะบุคคล โดยปรับแนวคิดเรื่องชนชั้นของเพลโตให้เป็นการสนับสนุนความสามารถของแต่ละบุคคล เช่น ระบบการศึกษา Inclusive Education ในฟินแลนด์ที่เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะเฉพาะตนอย่างเต็มที่
2. การบริหารโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณธรรม แนวคิด “ราชาปราชญ์” ถูกปรับใช้ในรูปแบบการบริหารแบบ Technocracy เช่น การจัดการโรคระบาดในไต้หวันที่ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขมาร่วมกำหนดนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความสมดุลระหว่างความยุติธรรมและความเสมอภาค สังคมในอุดมคติควรสร้างสมดุลระหว่างการมอบหมายหน้าที่ตามความถนัด และการส่งเสริมความเสมอภาค เช่น นโยบายลดความเหลื่อมล้ำทางเพศในไอร์แลนด์
4. การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมความยุติธรรม การนำ AI มาใช้ในระบบยุติธรรม

เช่น “AI Judge” ในเอสโตเนีย เป็นตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความยุติธรรมและลดอคติ

5. การส่งเสริมความเป็นพลเมืองผ่านการศึกษา การปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบในเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมือง เช่น การเรียนการสอนในโรงเรียนของเยอรมนี และโครงการไทยสมารถที่ดีที่ช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้เขียนได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อธิบายได้ว่า โมเดลนี้เน้นการประยุกต์แนวคิดของเพลโตในบริบทปัจจุบัน เริ่มจากการสนับสนุนศักยภาพเฉพาะบุคคลผ่านการศึกษาและฝึกอบรม เพื่อให้แต่ละบุคคลทำหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดแต่ละคนทำหน้าที่ของตนเองของเพลโต แนวคิด ราชาปราชญ์ถูกปรับใช้ในรูปแบบการบริหารที่อาศัยความรู้เฉพาะด้าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณธรรมเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบาย เช่นเดียวกับการจัดการโรคระบาดในได้หวิน และโมเดลยังเน้นความสมดุลระหว่างความยุติธรรมที่เกิดจากการมอบหมายงานตามความถนัด และการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ตัวอย่างเช่น นโยบายส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในไอซ์แลนด์ ดังนั้น การสร้างความ

เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมต้องถูกส่งเสริมผ่านระบบการศึกษา เช่น การเรียนการสอนในโรงเรียนเยอรมนี และโครงการไทยสมาร์ทซิตี้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการสาธารณะ ด้วยการปรับปรุงแนวคิดของเพลโตให้เหมาะสมกับความท้าทายในยุคปัจจุบัน โดยเน้นความยุติธรรม ความสมดุล และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

สรุป

อุดมรัฐของเพลโต เป็นแนวคิดที่เกิดจากการพยายามสร้างโครงสร้างสังคมที่ยุติธรรมและสมดุลในมุมมองของเพลโต ผู้ซึ่งเชื่อว่าการแบ่งหน้าที่ของบุคคลตามความสามารถและบทบาทเฉพาะของตน เป็นรากฐานสำคัญของสังคมที่ดี แนวคิดดังกล่าวได้ถ่ายทอดผ่านการแบ่งชนชั้นในรัฐ ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ และผู้ผลิต โดยแต่ละชนชั้นมีบทบาทที่ชัดเจนและทำหน้าที่ตามธรรมชาติของตน นอกจากนี้จะอธิบายแนวคิดอุดมรัฐในบริบทดั้งเดิมแล้ว ยังได้วิเคราะห์ถึงการปรับแนวคิดนี้ให้สอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเสนอแนวทางปรับใช้ เช่น การสนับสนุนศักยภาพเฉพาะบุคคล การบริหารงานโดยผู้เชี่ยวชาญ การสร้างสมดุลระหว่างความยุติธรรมและความเสมอภาค การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนความยุติธรรม และการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในสังคมร่วมสมัย พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความยืดหยุ่นของปรัชญาโบราณที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับโลกปัจจุบัน โดยเน้นถึงความสำคัญของการสร้างสังคมที่ยุติธรรม สมดุล และยั่งยืน ผ่านการประยุกต์ใช้แนวคิดทางปรัชญาในเชิงปฏิบัติ จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า หลักการจากอดีตยังคงเป็นแนวทางที่มีประโยชน์สำหรับการแก้ไขปัญหาในโลกปัจจุบัน และสามารถนำมาใช้เพื่อสร้างสังคมที่ตอบสนองต่อความท้าทายของยุคสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ประภาส แก้วเกตุพงษ์. (2564). ศึกษาแนวคิดปรัชญาทางการเมืองของเพลโต. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 4(2), 183-200.
- สำนักงานส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ. (2566). *การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย*. สืบค้น 10 มกราคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/yUz6p>
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2023). *โครงการไทยสมาร์ทซิตี้*. สืบค้น 10 มกราคม 2568, จาก <https://www.depa.or.th>

- European Commission. (2022). *Upskilling Pathways*. Retrieved January 10, 2025, from <https://ec.europa.eu>
- Finnish National Agency for Education. (2020). *Inclusive Education in Finland*. Retrieved January 10, 2025, from <https://www.oph.fi>
- Forbes. (2021). *How Estonia is Revolutionizing Justice with AI*. Retrieved January 10, 2025, from <https://www.forbes.com>
- Microsoft. (2022). *AI in Recruitment: A Case Study*. Retrieved January 10, 2025, from <https://www.microsoft.com>
- Montesquieu, C. (1748). *The Spirit of the Laws*. Retrieved January 10, 2025, from <https://shorturl.asia/0PDiy>
- OECD. (2020). *Education for Civic Engagement*. Retrieved January 10, 2025, from <https://www.oecd.org>
- Plato (2003). *The Republic* (2nd ed.). New York: Penguin Books.
- Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice*. USA: Harvard University Press.
- Reeve, C.D.C. (2004). *Plato on Justice and the Ideal State*. Bangkok: Cambridge University Press.
- Stanford Encyclopedia of Philosophy. (2023). *Plato's Ethics and Politics in The Republic*. Retrieved January 10, 2025, from <https://plato.stanford.edu>
- UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. Retrieved January 10, 2025, from <https://unesco.org>
- United Nations Framework Convention on Climate Change. (2023). *COP28 Overview*. Retrieved January 10, 2025, from <https://unfccc.int>
- World Economic Forum. (2022). *Global Gender Gap Report*. Retrieved January 10, 2025, from <https://www.weforum.org>

ปรัชญาการเมืองของโสเครตีส: การแสวงหาความจริง เพื่อความยุติธรรมในสังคม *

SOCRATES' POLITICAL PHILOSOPHY: SEEKING TRUTH FOR SOCIAL JUSTICE

दनय वीरियसहजि

Danai Viriyasahakij

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: Wanidarayong@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้วิเคราะห์ปรัชญาการเมืองของโสเครตีส (Socrates) โดยมุ่งเน้นแนวคิดการแสวงหาความจริง (Truth-Seeking) และความยุติธรรม (Justice) ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างสังคมที่สงบสุขและยั่งยืน โสเครตีสเชื่อว่าความยุติธรรมเกิดขึ้นได้เมื่อมนุษย์มีความรู้และดำเนินชีวิตตามคุณธรรม (Virtue) โดยความรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องจากสิ่งที่ผิดพลาด การแสวงหาความจริงจึงเป็นทั้งกระบวนการเรียนรู้และเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาตนเองและสังคม โดยนำเสนอวิธีการโสเครติก (Socratic Method) ซึ่งเป็นกระบวนการตั้งคำถามและสนทนาเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ในหมู่ผู้สนทนา วิธีการนี้แบ่งออกเป็นสองขั้นตอน ได้แก่ การเหน็บแนม (Irony) ซึ่งกระตุ้นให้ผู้สนทนาแสดงความรู้ของตน และการซักถาม (Maieutics) ที่ช่วยให้ค้นพบความจริงใหม่ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ยังวิเคราะห์บทบาทของโสเครตีสในการวิพากษ์ระบอบประชาธิปไตยในยุคเอเธนส์ (Athens) ที่ขาดความรู้และการตัดสินใจอย่างรอบคอบ แนวคิดของเขาเสนอว่าการปกครองที่ดีต้องอาศัยผู้นำที่มีคุณธรรมและปัญญา ซึ่งจะนำไปสู่ความยุติธรรมในสังคม อีกทั้ง ยังกล่าวถึงการประหารชีวิตโสเครตีส อันเป็นผลจากการขัดแย้งระหว่างการแสวงหาความจริงกับผลประโยชน์ทางการเมืองในยุคนั้น พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของแนวคิดโสเครตีสในปัจจุบัน เช่น การพัฒนาระบบการศึกษา การสร้างผู้นำที่มีคุณธรรม และการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ในสังคม สุดท้าย บทความได้สรุปถึงคุณูปการ

* Received January 9, 2025; Revised February 10, 2025; Accepted February 17, 2025

ของปรัชญาโสเครตีสต่อการสร้างสังคมที่มีความยุติธรรม เสรีภาพทางความคิด และ
เสถียรภาพ ซึ่งยังคงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาสังคมที่มีความเท่าเทียมในยุคปัจจุบัน
คำสำคัญ: ปรัชญาการเมือง; การแสวงหาความจริง; ความยุติธรรมในสังคม; โสเครตีส

Abstract

This article analyzes the political philosophy of Socrates, emphasizing the concepts of truth-seeking and justice as fundamental to building a peaceful and sustainable society. Socrates believed that justice can be achieved when individuals possess knowledge and live virtuously, with knowledge serving as a vital tool for distinguishing right from wrong. Thus, truth-seeking becomes both a learning process and a key objective in personal and societal development. The article highlights the Socratic Method, a process of questioning and dialogue designed to stimulate critical thinking. This method consists of two main stages: irony, which encourages interlocutors to express their understanding, and maieutics, which helps uncover new truths through self-reflection. Additionally, the paper examines Socrates' critique of the democratic system in ancient Athens, which often lacked informed and rational decision-making. His philosophy suggests that effective governance requires leaders with virtue and wisdom, ensuring justice within society. The study also discusses the trial and execution of Socrates, resulting from the conflict between his pursuit of truth and the political interests of his time. Furthermore, the article underscores the contemporary relevance of Socratic thought, including its application in education, leadership development, and promoting critical thinking within society. Lastly, the paper concludes by reflecting on the enduring contributions of Socratic philosophy to fostering justice, freedom of thought, and stability - principles that remain pivotal for creating an equitable society in the modern era.

Keywords: Political Philosophy; Seeking Truth; Social Justice; Socrates

บทนำ

การแสวงหาความจริง (Truth-Seeking) เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างสังคมที่มีความยุติธรรม (Justice) และเป็นรากฐานของปรัชญาการเมืองที่สำคัญมาตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ โสเครตีส (Socrates) เป็นหนึ่งในนักปรัชญาที่มีอิทธิพลสูงสุดในประวัติศาสตร์ปรัชญาตะวันตก ซึ่งแนวคิดของเขาได้วางรากฐานให้กับทั้งปรัชญาการเมืองและจริยศาสตร์อย่างลึกซึ้ง ความเชื่อของโสเครตีสที่ว่า “ความรู้คือคุณธรรม” (Knowledge is Virtue) และ “ชีวิตที่ไม่ได้ตรวจสอบตนเองคือชีวิตที่ไร้ค่า” (An unexamined life is not worth living) สะท้อนถึงความสำคัญของการตรวจสอบตนเองผ่านเหตุผล การตั้งคำถาม และการค้นหาความจริง (Guthrie, 1971; Vlastos, 1991)

ในแง่ของความยุติธรรม โสเครตีสมีแนวคิดที่มองว่าความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์มีความรู้และใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต ความไม่รู้ (Ignorance) เป็นรากฐานของความอยุติธรรม เพราะทำให้ผู้คนตกอยู่ในกับดักของอคติและการตัดสินใจที่ผิดพลาด การแสวงหาความจริงจึงไม่ใช่เพียงกระบวนการทางปัญญา แต่เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมไปสู่ความเป็นธรรม โสเครตีสได้พัฒนาวิธีการโสเครติก (Socratic Method) ซึ่งเป็นกระบวนการสนทนาโดยใช้คำถามเป็นเครื่องมือกระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์ และการค้นพบความรู้ วิธีการนี้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ โดยส่งเสริมให้ผู้คนสามารถตั้งคำถามกับโครงสร้างอำนาจและระบบคุณค่าที่มีอยู่ในสังคม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (National Geographic Thailand, 2562) อย่างไรก็ตาม ความพยายามในการแสวงหาความจริงของโสเครตีสกลับนำมาสู่ความขัดแย้งกับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองในยุคเอเธนส์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประชาธิปไตยยังขาดการตัดสินใจบนพื้นฐานของความรู้และเหตุผล การที่โสเครตีสตั้งคำถามต่อค่านิยมดั้งเดิมของสังคม รวมถึงวิพากษ์ระบบการปกครองที่ไม่ได้ยึดอยู่บนความรู้ นำไปสู่การถูกฟ้องร้องและตัดสินประหารชีวิต เหตุการณ์นี้สะท้อนถึงความซับซ้อนของการแสวงหาความจริงในสังคมที่เต็มไปด้วยอคติและผลประโยชน์ทางการเมือง ซึ่งเป็นประเด็นที่ยังคงมีความเกี่ยวข้องกับโลกปัจจุบัน (Vlastos, 1991)

เหตุผลความจำเป็นในการศึกษาเรื่องนี้ อยู่ที่ความท้าทายของสังคมปัจจุบัน ซึ่งเต็มไปด้วยความขัดแย้งทางการเมือง อคติทางความคิด และการบิดเบือนข้อมูล แนวคิดของโสเครตีสเกี่ยวกับ การแสวงหาความจริงเพื่อความยุติธรรม สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมเสรีภาพทางความคิด การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และการสร้างวัฒนธรรมการโต้แย้งที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล นอกจากนี้ ยังสามารถเชื่อมโยงกับปัญหา

สำคัญ เช่น การปกครองโดยผู้นำที่ไม่มีคุณธรรม การบิดเบือนข้อมูลเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง และการกดขี่ความคิดเห็นของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย การศึกษาปรัชญาของโสเครตีสจึงไม่ใช่เพียงการทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ แต่เป็นการนำบทเรียนทางปรัชญามาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมในปัจจุบัน

ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาปรัชญาการเมืองของโสเครตีส โดยมุ่งวิเคราะห์แนวคิดการแสวงหาความจริงและความยุติธรรมในปรัชญาของโสเครตีส โดยเน้นถึงวิธีการโสเครติกเป็นหลัก และเชื่อมโยงแนวคิดเหล่านี้เข้ากับปัญหาทางสังคมและการเมืองในยุคปัจจุบัน เพื่อให้เห็นถึงความทันสมัยและคุณค่าทางปรัชญาของโสเครตีสที่ยังคงมีความสำคัญในโลกปัจจุบัน (Guthrie, 1971; The Potential, n.d.) ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาปรัชญาการเมืองของโสเครตีส โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์แนวคิดการแสวงหาความจริง ความยุติธรรม และวิธีการโสเครติก ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมในอดีตและยังคงมีคุณค่าในปัจจุบัน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงแนวคิดของโสเครตีสในเชิงลึก ตลอดจนสะท้อนถึงบทเรียนที่สามารถนำมาปรับใช้ในบริบทของการศึกษา การพัฒนาผู้นำ และการสร้างสังคมที่เท่าเทียมและยั่งยืนในโลกปัจจุบัน

โสเครตีสกับการแสวงหาความจริง

ประวัติและแนวคิดเบื้องต้น

โสเครตีส (469–399 ปีก่อนคริสต์ศักราช) เป็นนักปรัชญากรีกโบราณที่มีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานของปรัชญาตะวันตก แม้ว่าเขาไม่ได้เขียนงานใด ๆ ด้วยตนเอง แต่ความคิดของเขาถูกถ่ายทอดผ่านศิษย์คนสำคัญอย่างเพลโต (Plato) และเซโนโฟนอน (Xenophon) (สุทน ทองเล็ก, 2562) โสเครตีสใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายในกรุงเอเธนส์ (Athens) และทุ่มเทเวลาให้กับการสนทนาเพื่อกระตุ้นให้ผู้คนแสวงหาความจริงและคุณธรรม โดยเขาเชื่อว่าคุณรู้เป็นรากฐานของความดี และความไม่รู้ คือ สาเหตุของการกระทำที่ผิดพลาด (National Geographic Thailand, 2019) ซึ่งโสเครตีสมีวิธีการในการแสวงหาความจริงด้วยการถามตอบซึ่งเรียกว่า Socratic Method เป็นการสำคัญกระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ในหมู่ผู้สนทนา วิธีการนี้มีลักษณะเป็นการสนทนาโต้ตอบ โดยเน้นการตั้งคำถามเพื่อช่วยให้ผู้สนทนาไตร่ตรองและค้นพบความจริงด้วยตนเอง โสเครตีสมองว่าการสอนที่แท้จริงไม่ใช่การถ่ายทอดความรู้โดยตรง แต่เป็นการช่วยให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบจากภายในใจของตนเอง (บ้านจอมยุทธ, ม.ป.ป.) วิธีการนี้ประกอบด้วยสองขั้นตอนหลัก คือ การเหน็บแนม และการซักถาม โดยมุ่งเน้นให้ผู้สนทนาไตร่ตรองและตรวจสอบความรู้

ของตนเองอย่างลึกซึ้ง (Greelane, 2019) มีดังนี้

1. การเหน็บแนม (Irony) เป็นขั้นตอนแรกของการวิธีการโสเครติค ซึ่งโสเครติสสร้างทำเป็นไม่รู้ในประเด็นที่กำลังสนทนา เขาใช้วิธีนี้เพื่อลดอัตราของคู่สนทนาและเปิดโอกาสให้พวกเขาแสดงความรู้หรือความคิดเห็นออกมา (Hmong.in.th, n.d.) ตัวอย่างเช่น โสเครติสถามคำถามง่าย ๆ เช่น “คุณรู้หรือไม่ว่าความยุติธรรมคืออะไร?” เพื่อให้คู่สนทนาตอบ แต่ในที่สุด เขาจะเปิดเผยจุดบกพร่องในคำตอบนั้น กระบวนการนี้ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คู่สนทนาอับอาย แต่เพื่อกระตุ้นให้พวกเขาทบทวนความเชื่อและพัฒนาความเข้าใจใหม่ (ทัศนคติศาสตร์, 2562)

2. การซักถาม (Maieutics) ขั้นตอนถัดไปคือการซักถาม ซึ่งเป็นกระบวนการตั้งคำถามต่อเนื่องเพื่อช่วยให้คู่สนทนาดึงความรู้หรือความจริงใหม่ด้วยตนเอง แนวคิดนี้เปรียบเทียบกับการทำคลอดทางความคิด (Intellectual Midwifery) โดยโสเครติสเชื่อว่าความจริงซ่อนอยู่ในตัวบุคคล และคำถามช่วยดึงความจริงนั้นออกมา (บ้านจอมยุทธ, ม.ป.ป.) ตัวอย่างเช่น การตั้งคำถามว่า “สิ่งใดทำให้เรารู้ว่าสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ดี?” ซึ่งช่วยกระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้สนทนา (Hmong.in.th, n.d.) ตัวอย่างเช่น ในบทสนทนาเรื่อง “ความดี” โสเครติสอาจตั้งคำถามว่า 1. “ความดีคืออะไร?” 2. “สิ่งใดทำให้เรารู้ว่าสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ดี?” 3. “ความดีสามารถเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่?” คำถามเหล่านี้กระตุ้นให้ผู้สนทนาทบทวนคำตอบของตนเองและขยายความเข้าใจในประเด็นที่ซับซ้อนขึ้น

วิธีการของโสเครติคไม่ได้ใช้เฉพาะในปรัชญาเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญในสาขาการศึกษาและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ตัวอย่างเช่น ครูสามารถใช้คำถามแบบโสเครติคในชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ เช่น การตั้งคำถามเกี่ยวกับปัญหาสังคม หรือการตัดสินใจในประเด็นจริยธรรม วิธีการนี้ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการสื่อสารที่ชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของโสเครติสในการแสวงหาความจริงและสร้างความเข้าใจเชิงลึกในประเด็นต่าง ๆ การเหน็บแนมช่วยกระตุ้นให้ผู้คนเปิดใจ ส่วนการซักถามช่วยพัฒนาความรู้และความเข้าใจ วิธีการเหล่านี้ไม่เพียงเป็นมรดกสำคัญทางปรัชญา แต่ยังเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการส่งเสริมการเรียนรู้และความยุติธรรมในสังคมปัจจุบัน และโสเครติสยังเชื่อว่า ความยุติธรรมในสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกในสังคมมีความรู้และเข้าใจในสิ่งที่จริง (truth และ knowledge) ความยุติธรรมในมุมมองของเขาไม่ได้หมายถึงกฎหมายหรือข้อบังคับเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการดำเนินชีวิตอย่างสอดคล้องกับคุณธรรม (virtue) ซึ่งจะนำไปสู่ความสงบสุขและความเท่าเทียมในสังคม (สุทน ทองเล็ก, 2562) พร้อมทั้งเน้นว่า การแสวงหาความจริงเป็น

กระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องการความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสังคม เขาใช้วิธีการสนทนา และการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้คนตรวจสอบความเชื่อเดิมของตน และพัฒนาความเข้าใจใหม่ที่ลึกซึ้งขึ้น โดยมุ่งหวังให้เกิดการปรับปรุงพฤติกรรมและการตัดสินใจบนพื้นฐานของความรู้และเหตุผล (Greelane, 2019)

แนวคิดที่เห็นได้ชัด คือ ในบทสนทนาเรื่อง The Republic ของเพลโต ซึ่งโสเครตีสแสดงให้เห็นว่า สังคมที่ยุติธรรมต้องอาศัยการปกครองโดยผู้มีปัญญา (Philosopher-Kings) ที่มีความรู้และคุณธรรมอันลึกซึ้งในการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (Vlastos, 1991) ซึ่งวิธีการนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหลายบริบทในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การแก้ปัญหาทางสังคม หรือการตัดสินใจในองค์กร ตัวอย่างเช่น

1. ในด้านการศึกษา ในห้องเรียน ครูสามารถใช้วิธีการโสเครติกในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ เช่น การอภิปรายเรื่องจริยธรรมในสังคม ครูอาจถามว่า “หากทุกคนในสังคมโกหก เราจะสามารถเชื่อถือกันได้อย่างไร?” คำถามนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนพิจารณาคุณค่าและผลกระทบของความซื่อสัตย์ (The Potential, n.d.)

2. ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง วิธีการโสเครติกสามารถใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชนหรือองค์กร โดยการตั้งคำถามเชิงสร้างสรรค์เพื่อกระตุ้นให้ทั้งสองฝ่ายทบทวนจุดยืนของตนเอง ตัวอย่างเช่น “เป้าหมายของคุณคืออะไร?” หรือ “สิ่งใดที่คุณเห็นว่าเป็นประโยชน์ร่วมกัน?” คำถามเหล่านี้ช่วยให้คู่ขัดแย้งพัฒนาความเข้าใจซึ่งกันและกัน และค้นหาทางออกที่ยุติธรรม

3. ในการบริหารองค์กร ผู้นำองค์กรสามารถใช้วิธีการโสเครติกในการประชุมเพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ เช่น การถามคำถามเชิงกลยุทธ์ เช่น “อะไรคือความเสี่ยงที่เรายังไม่ได้พิจารณา?” หรือ “แผนนี้จะสอดคล้องกับค่านิยมขององค์กรอย่างไร?” คำถามลักษณะนี้ช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันอย่างมีเหตุผล (Hmong.in.th, n.d.)

4. ในการส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม นักการเมืองหรือผู้ที่มิบทบาทในชุมชนสามารถใช้คำถามแบบโสเครติกในการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสังคม เช่น การตั้งคำถามเกี่ยวกับนโยบายหรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เช่น “นโยบายนี้สร้างความเท่าเทียมให้ทุกคนหรือไม่?” หรือ “เราจะปรับปรุงระบบนี้ให้ยุติธรรมมากขึ้นได้อย่างไร?” คำถามเหล่านี้ช่วยให้ประชาชนคิดเชิงวิพากษ์และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ (สุทน ทองเล็ก, 2562) ดังนั้น การแสวงหาความจริงเพื่อความยุติธรรมในสังคมตามแนวคิดของโสเครตีสจึงเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการตั้งคำถาม การสนทนา และการตรวจสอบ

อย่างต่อเนื่อง วิธีการโสเครติสยังคงมีคุณค่าในยุคปัจจุบัน โดยสามารถช่วยพัฒนาการเรียนรู้ การแก้ปัญหา และส่งเสริมความยุติธรรมในระดับบุคคลและสังคม

สรุปได้ว่า แนวคิดของโสเครติส มุ่งเน้นถึงความสำคัญของการแสวงหาความจริง เพื่อสร้างความยุติธรรมในสังคม โดยใช้กระบวนการตั้งคำถามและการสนทนาเชิงลึกเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และพัฒนาความเข้าใจในหมู่ผู้สนทนา วิธีการโสเครติสแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการพัฒนาความรู้ ความคิดเชิงวิพากษ์ และความยุติธรรมในทุกบริบทของสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การแก้ไขปัญหาในองค์กร หรือการสร้าง ความเท่าเทียมในระดับชุมชนและประเทศ และในปัจจุบันความคิดของโสเครติสยังคงเป็นแรงบันดาลใจในยุคปัจจุบัน โดยสามารถประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในหลากหลายด้าน ทั้งยังช่วยสร้างสังคมที่มีคุณธรรม ความเท่าเทียม และความยุติธรรมอย่างยั่งยืนในอนาคต

คุณธรรมและความยุติธรรมในความคิดของโสเครติส

โสเครติส เชื่อว่าคุณธรรม คือ หัวใจสำคัญของการดำเนินชีวิตที่ดี และเป็นรากฐานของการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและสงบสุข คุณธรรมในมุมมองของโสเครติสไม่ได้เป็นเพียงแนวคิดทางจริยธรรมเท่านั้น แต่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการดำเนินชีวิตที่ต้องปฏิบัติตามเหตุผลและความรู้ คนที่มีความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับสิ่งที่ดี และสิ่งที่ถูกต้อง (Right) จะปฏิบัติตามความดีและความถูกต้องโดยธรรมชาติ ในทางกลับกัน การกระทำที่ไม่ดีหรือผิดศีลธรรมมักเกิดจากความไม่รู้ (Ignorance) หรือความเข้าใจผิด ตัวอย่างเช่น คนที่โกงหรือขโมยอาจทำไปเพราะเขาไม่รู้ว่าการกระทำความผิดจะส่งผลเสียทั้งต่อตนเองและสังคม อีกทั้ง โสเครติสยังมองว่า คุณธรรมเป็นสิ่งที่สอนและเรียนรู้ได้ (Teachable and Learnable) ซึ่งต่างจากความเชื่อในยุคหนึ่งที่ว่าคุณธรรมเป็นสิ่งที่คนได้รับจากกำเนิดหรือโชคชะตา การเรียนรู้และแสวงหาความรู้จึงเป็นหนทางสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมของมนุษย์ (Guthrie, 1971) ดังนั้น คุณธรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในชีวิตมนุษย์ และไม่สามารถถูกทดแทนด้วยทรัพย์สิน อำนาจ หรือความสุขชั่วคราวได้ คุณธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมนุษย์มีความหมายและมีคุณค่า เขามักกล่าวว่า “ชีวิตที่ไม่ได้พิจารณาตรวจสอบคือชีวิตที่ไม่ควรค่าแก่การมีชีวิตอยู่” (An unexamined life is not worth living) ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการแสวงหาความรู้และการพัฒนาคุณธรรมในชีวิต (Vlastos, 1991)

แต่ทั้งนี้ คุณธรรมก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ประเพณี หรือกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่ง แต่เป็นสิ่งที่มิได้อยู่ในธรรมชาติของมนุษย์และสามารถค้นพบได้ผ่านการใช้เหตุผล

ตัวอย่างเช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ และความกล้าหาญ เป็นคุณธรรมที่สามารถใช้ได้ ในทุกสังคมและทุกยุคสมัย เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่าง สงบสุข (บ้านจอมยุทธ, (ม.ป.ป.) และในโลกปัจจุบัน แนวคิดเรื่อง “ความรู้คือคุณธรรม” ของโสเครตีสก็ยังคงมีความสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการศึกษาและการพัฒนาตนเอง ตัวอย่างเช่น การศึกษาด้านจริยธรรมในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยมุ่งสอนให้นักเรียนและ นักศึกษารู้จักวิเคราะห์และแยกแยะสิ่งที่ดีจากสิ่งที่ไม่ดี เพื่อให้พวกเขานำความรู้นั้นไปใช้ในการ ตัดสินใจและดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ แนวคิดเรื่องคุณธรรมยังมีบทบาท สำคัญในกระบวนการสร้างผู้นำในสังคม การพัฒนาผู้นำที่มีคุณธรรมและความรู้เป็นสิ่ง สำคัญสำหรับการบริหารประเทศและองค์กร เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ความยุติธรรม และ ความมั่นคงในสังคม (National Geographic Thailand, 2019)

สรุปได้ว่า คุณธรรมในมุมมองของโสเครตีส ก็คือ ผลลัพธ์ของความรู้และการใช้ เหตุผล มันไม่ได้เกิดจากอารมณ์หรือแรงกระตุ้นทางสังคม แต่เป็นสิ่งที่ต้องแสวงหาและ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง คุณธรรมที่แท้จริงไม่เพียงช่วยให้มนุษย์ดำเนินชีวิตอย่างมีความหมาย แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างสังคมที่สงบสุขและยุติธรรมในระยะยาว

ความขัดแย้งระหว่างโสเครตีสกับการเมืองในยุคเอเธนส์

โสเครตีสมีวิธีการสอนที่เรียกว่า “วิธีการโสเครติก” (Socratic Method) ซึ่งเน้น การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และการค้นหาความจริง เขามักตั้งคำถามเกี่ยวกับ คุณธรรม ความยุติธรรม และความรู้ ซึ่งบางครั้งนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ค่านิยมและความ เชื่อที่สังคมยึดถือ การตั้งคำถามเหล่านี้ทำให้เขาถูกมองว่าเป็นผู้ที่ท้าทายอำนาจและ ประเพณีของเอเธนส์ นอกจากนี้ โสเครตีสยังถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ที่ทำให้เยาวชนเสียคนและ ไม่เคารพต่อเทพเจ้าของนครเอเธนส์ ข้อกล่าวหาเหล่านี้นำไปสู่การพิจารณาคดีและการ ตัดสินประหารชีวิตเขาในที่สุด และการประหารชีวิตโสเครตีสถูกมองว่า เป็นตราบาปใน ประวัติศาสตร์ของประชาธิปไตยเอเธนส์ เนื่องจากแสดงให้เห็นถึงการใช้เสียงข้างมากใน การตัดสินที่ไม่เป็นธรรม (บ้านจอมยุทธ, ม.ป.ป.) จากการศึกษาผู้เขียนเรียบเรียงความ ขัดแย้งระหว่างโสเครตีสกับการเมืองในยุคเอเธนส์ ได้ดังนี้

1. ความขัดแย้งกับประชาธิปไตยในเอเธนส์ โสเครตีสเป็นผู้ที่วิพากษ์ประชาธิปไตย ในเอเธนส์อย่างตรงไปตรงมา เขาเชื่อว่าการตัดสินใจทางการเมืองควรขึ้นอยู่กับความรู้และ ปัญญา ไม่ใช่เสียงข้างมากที่อาจขาดความรู้เพียงพอ เขามองว่าประชาธิปไตยในยุคนั้นมัก ถูกครอบงำด้วยความนิยมทางการเมืองและการตัดสินใจที่ขาดเหตุผล ตัวอย่างเช่น โสเคร

ดีสเปรียบเทียบระบอบประชาธิปไตยกับเรือที่มีลูกเรือจำนวนมาก แต่ไม่มีผู้ที่มีความสามารถในการนำทาง ซึ่งอาจนำไปสู่ความหายนะ (Vlastos, 1991) อีกทั้ง โสเครตีสยังมีความเกี่ยวข้องกับอัลคิบอดีส (Alcibiades) และคริตีอัส (Critias) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาททางการเมืองแต่ประพฤติดีศีลธรรมและล้มเหลวในหน้าที่ของตน ความสัมพันธ์นี้ทำให้ประชาชนในเอเธนส์มองว่า โสเครตีสมีส่วนสนับสนุนการล่มสลายของระบอบประชาธิปไตยในช่วงของประวัติศาสตร์เอเธนส์ (Guthrie, 1971)

2. ข้อกล่าวหาที่นำไปสู่การประหารชีวิต โสเครตีสถูกกล่าวหาว่า สอนเยาวชนให้ตั้งคำถามต่อค่านิยมดั้งเดิมและศาสนาของนครรัฐเอเธนส์ เช่น การตั้งคำถามถึงการมีอยู่ของเทพเจ้า หรือการทำลายแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในสังคม ข้อกล่าวหานี้มาจากการที่โสเครตีสใช้วิธีการโสเครติก (Socratic Method) เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ ซึ่งบางครั้งทำให้ผู้เรียนรู้สึกสับสนหรือหมดศรัทธาในค่านิยมที่สังคมยึดถือ อีกข้อกล่าวหาที่สำคัญ คือ การที่โสเครตีสถูกกล่าวหาว่าไม่เคารพเทพเจ้าที่นครรัฐยอมรับและเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับเทพเจ้าใหม่ ข้อกล่าวหานี้สะท้อนถึงความตึงเครียดระหว่างการรักษาค่านิยมดั้งเดิมของสังคมกับการเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งโสเครตีสถูกนำตัวขึ้นศาลในปี 399 ก่อนคริสต์ศักราช โดยศาลตัดสินให้เขามีความผิดและลงโทษประหารชีวิตด้วยการดื่มยาพิษ (hemlock) การตัดสินนี้แสดงถึงการใช้อำนาจของเสียงข้างมากในระบบประชาธิปไตยที่ขาดความรอบคอบและยุติธรรม (National Geographic Thailand, 2019)

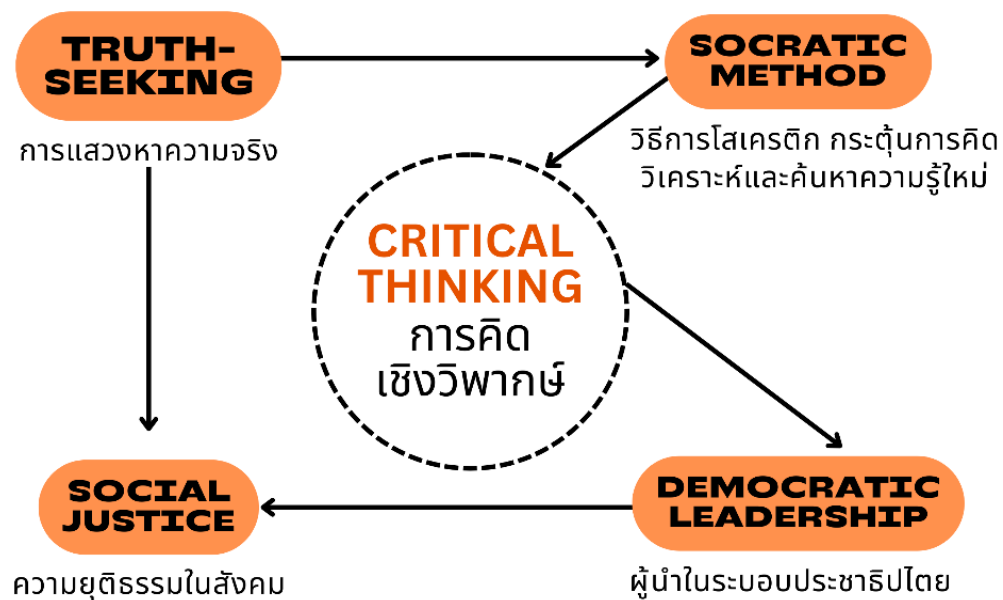
3. การวิเคราะห์ในมุมมองปัจจุบัน กรณีของโสเครตีสแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างความคิดทางปรัชญาและความเชื่อดั้งเดิมของสังคม การวิพากษ์ประชาธิปไตยและการตั้งคำถามต่อศาสนาทำให้โสเครตีสกลายเป็นเป้าหมายของการฟ้องร้อง แม้ว่าเขาจะไม่ได้กระทำความผิดทางศีลธรรม แต่การที่เขาท้าทายค่านิยมของสังคมในยุคนั้นก็กลับถูกมองว่าเป็นภัยคุกคาม ในมุมมองปัจจุบัน การตั้งคำถามและการวิพากษ์วิจารณ์ระบบการเมืองหรือค่านิยมดั้งเดิมถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสังคมที่มีเสรีภาพทางความคิด อย่างไรก็ตาม กรณีของโสเครตีสเตือนให้เราตระหนักถึงความสำคัญของการปกป้องสิทธิเสรีภาพทางความคิด และการสร้างระบบการเมืองที่สามารถเปิดรับแนวคิดที่แตกต่างได้ เช่น เสรีภาพทางความคิดในโลกสมัยใหม่ เสรีภาพทางความคิดและการแสดงความคิดเห็นได้รับการยอมรับว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งระหว่างแนวคิดใหม่กับค่านิยมดั้งเดิมยังคงมีอยู่ในหลายสังคม เช่น การโต้เถียงเกี่ยวกับสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ หรือการวิจารณ์นโยบายของรัฐ และการปกป้องนักคิดและผู้วิจารณ์ กรณีของโสเครตีสแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปกป้องนักคิดและนักวิจารณ์ในสังคม เพื่อให้แน่ใจว่าสังคมสามารถ

เปิดรับแนวคิดที่หลากหลายและสร้างสรรค์ความเปลี่ยนแปลงเชิงบวก

สรุปได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างโสเครตีสกับการเมืองในยุคเฮเลนส์แสดงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อสังคมไม่สามารถยอมรับการตั้งคำถามหรือการวิพากษ์วิจารณ์ค่านิยมดั้งเดิม กรณีนี้เตือนให้เราตระหนักถึงความสำคัญของเสรีภาพทางความคิดและความยุติธรรมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างสังคมที่เปิดกว้างและยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง ปรัชญาการเมืองของโสเครตีส โดยมุ่งเน้นแนวคิดเกี่ยวกับการแสวงหาความจริง ความยุติธรรม และวิธีการโสเครติก ผู้เขียนได้องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ ซึ่งช่วยขยายความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ คุณธรรม และการพัฒนาสังคม ตลอดจนบทบาทของการตั้งคำถามและการวิพากษ์วิจารณ์ในกระบวนการสร้างความยุติธรรมและเสถียรภาพในระบบการเมืองและสังคม องค์ความรู้ใหม่สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ดังนี้

1. ความสำคัญของการแสวงหาความจริง (Truth-Seeking) การแสวงหาความจริงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาความยุติธรรมและคุณธรรมในสังคม โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกในสังคมใช้เหตุผลและความรู้ในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2. วิธีการโสเครติก (Socratic Method) วิธีการนี้เป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และค้นหาความรู้ใหม่ ผ่านการตั้งคำถามและการสนทนาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้สนทนาตรวจสอบและพัฒนาความเชื่อของตนเอง

3. การแยกแยะความรู้และอคติในระบอบประชาธิปไตย โสเครติสเสนอว่าการตัดสินใจทางการเมืองควรอาศัยความรู้และคุณธรรม ไม่ใช่ความเชื่อที่ขาดเหตุผลหรืออคติในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งช่วยสร้างผู้นำที่มีคุณภาพและโปร่งใส

4. การตั้งคำถามเพื่อพัฒนาแนวคิดใหม่ การตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์ช่วยเปิดพื้นที่สำหรับการพัฒนาแนวคิดใหม่และแก้ไขความขัดแย้งในสังคม เช่น การตั้งคำถามเกี่ยวกับความยุติธรรมและคุณธรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับปัญหาสังคมปัจจุบัน

5. แนวทางการสร้างความยุติธรรมผ่านการบูรณาการคุณธรรมและความรู้ การรวมคุณธรรม ความรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความยุติธรรมและเสถียรภาพในสังคม

โมเดลที่นำเสนอแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้สำคัญในแนวคิดของโสเครติส โดยมีการแสวงหาความจริง และวิธีการโสเครติก เป็นจุดเริ่มต้นที่กระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการสร้างผู้นำในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ที่มีคุณธรรมและความรู้และสุดท้ายมุ่งเน้นไปสู่ความยุติธรรมในสังคม (Social Justice) ที่สะท้อนถึงการใช้เหตุผล การตั้งคำถาม และการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาสังคมในทุกระดับ ตั้งแต่บุคคลไปจนถึงส่วนรวมโดยการผสมผสานองค์ประกอบเหล่านี้อย่างมีระบบสามารถช่วยแก้ไขปัญหาสังคมและส่งเสริมความยุติธรรมอย่างยั่งยืนในอนาคต

สรุป

แนวคิดของโสเครติสเกี่ยวกับ การแสวงหาความจริงเพื่อความยุติธรรมในสังคม ยังคงเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมในปัจจุบัน วิธีการโสเครติก (Socratic Method) ถูกนำมาใช้ในการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะคิดเชิงวิเคราะห์ ในการเมืองเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำที่มีคุณธรรม และในกระบวนการยุติธรรมเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจที่ตั้ง

อยู่บนเหตุผล อย่างไรก็ตาม แม้ปัจจุบันจะเปิดกว้างต่อเสรีภาพทางความคิดมากขึ้น แต่ความท้าทายยังคงอยู่ เช่น การบิดเบือนข้อมูล อคติทางการเมือง และการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม แตกต่างจากอดีตที่ข้อจำกัดเกิดจากอำนาจรัฐเพียงฝ่ายเดียว การส่งเสริมการศึกษาแนวคิดของโสเครตีส การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่โปร่งใส และการตรวจสอบข้อมูลผ่านสื่อที่มีความน่าเชื่อถือจะช่วยให้สังคมสามารถใช้แนวคิดนี้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง โดยสรุป แนวคิดของโสเครตีสยังคงมีคุณค่าในการสร้างสังคมที่มีความเป็นธรรม โปร่งใส และใช้เหตุผลในการตัดสินใจ หากสังคมสามารถนำหลักการแสวงหาความจริงมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ก็จะช่วยลดอคติ ส่งเสริมเสรีภาพทางความคิด และพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนคติศาสตร์. (2562). *ประวัติ โสกราตีส (Socrates) -นักปราชญ์ของกรีกโบราณและ* เป็นชาวเมืองเอเธนส์ ซึ่งถือกันว่าเป็นผู้วางรากฐานของปรัชญาตะวันตก. สืบค้น 9 มกราคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/K2bQH>
- บ้านจอมยุทธ. (ม.ป.ป.). *โสกราตีส (Socrates)*. สืบค้น 9 มกราคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/kLsRa>
- สุทน ทองเล็ก. (2562). คติอย่างปราชญ์ กระบวนการวิภาษวิธี: โสเครตีส. *วารสารวิจัย วิชาการ*, 2(2), 135-144.
- Greelane. (2019). *Socrates' Personal Profile Ancient Philosophers and Sages*. Retrieved January 9, 2025, from, <https://shorturl.asia/NC89s>
- Guthrie, W.K.C. (1971). *The Greek Philosophers from Thales to Aristotle*. New York: Harper & Row.
- Hmong.in.th. (n.d.) . *Socrates*. Retrieved January 9 , 2025, from, <https://hmong.in.th/wiki/Socrates>
- National Geographic Thailand. (2019). *Socrates Who is Socrates? A brief biography of the father of Western philosophy*. Retrieved January 9, 2025, from, <https://shorturl.asia/GMgkx>
- The Potential. (n.d.). *Socratic questioning: A guide to critical thinking*. Retrieved January 9, 2025, from, <https://thepotential.org/>
- Vlastos, G. (1991). *Socratic studies*. England: Cambridge University Press.

ฌ็อง-ฌาคส์ รูสโซกับการสร้างความชอบธรรมในประชาธิปไตย*

JEAN JACQUES ROUSSEAU AND THE LEGITIMATION OF DEMOCRACY

ดลนภัส จันณณี

Donnapas Chanmanee

เทศบาลตำบลมะขามคู่ จังหวัดระยอง

Makham Khu Subdistrict Municipality, Rayong Province

Corresponding Author E-mail: donnapaschanmanee@outlook.co.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดของฌ็อง-ฌาคส์ รูสโซ เกี่ยวกับการสร้างความชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตย โดยวิเคราะห์จากงานเขียนสำคัญของเขา เช่น สัญญาประชาคม ซึ่งรูสโซเสนอว่า ความชอบธรรมทางการเมืองควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของเจตจำนงทั่วไป ซึ่งเป็นเจตจำนงที่มุ่งสู่ประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนทั้งหมด ไม่ใช่เพียงการรวมผลประโยชน์ส่วนตัว แนวคิดนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาทฤษฎีประชาธิปไตยสมัยใหม่ โดยเฉพาะในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความเท่าเทียม และดุลยภาพระหว่างเสรีภาพกับความเสมอภาค อย่างไรก็ตาม ยังชี้ให้เห็นข้อท้าทายของการนำแนวคิดของรูสโซมาปรับใช้ในสังคมร่วมสมัย เช่น การสร้างฉันทามติในสังคมพหุวัฒนธรรม ความเสี่ยงจากการกดขี่โดยเสียงข้างมาก และข้อจำกัดในการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมขนาดใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีการวิเคราะห์กรณีศึกษาทางการเมือง เช่น การลงประชามติ Brexit และการเคลื่อนไหวของขบวนการ Black Lives Matter ที่สะท้อนความซับซ้อนของการนำแนวคิดเจตจำนงทั่วไปมาประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยในปัจจุบัน ได้แก่ การพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมทางการเมือง การสร้างสมดุลระหว่างประชาธิปไตยทางตรงและทางอ้อม และการปกป้องสิทธิชนกลุ่มน้อยผ่านกลไกทางกฎหมายและการส่งเสริมวัฒนธรรมที่เคารพสิทธิมนุษยชน แม้ว่าแนวคิดของรูสโซจะมีข้อจำกัดบางประการ แต่ยังคงมีบทบาทสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยที่ชอบธรรมและยั่งยืนในสังคมปัจจุบัน

คำสำคัญ: เจตจำนงทั่วไป; ความชอบธรรมทางการเมือง; การมีส่วนร่วมทางการเมือง; ประชาธิปไตย

* Received January 11, 2025; Revised February 1, 2025; Accepted February 5, 2025

Abstract

The purpose of this article is to study the concept of Jean-Jacques Rousseau on Establishing Legitimacy in Democracy Analyzed from his important writings, such as the Community Contract, in which Rousseau proposed that political legitimacy should be based on the common will, which is the will aimed at the common good of all people, not just the inclusion of personal interests. This concept is important for the development of modern democratic theory, especially in the areas of political participation, equality, and the balance between freedom and equality. However, it also points to the challenges of applying Rousseau ideas to contemporary society, such as consensus building in a multicultural society, the risk of majority oppression, and limitations in creating political participation in large societies. In addition, it analyzes political case studies such as the Brexit referendum and the Black Lives Matter movement, reflecting the complexity of applying the concept of common will. balancing direct and indirect democracy and protecting minority rights through legal mechanisms and promoting a culture that respects human rights. Although Rousseau's ideas have some limitations, they still play an important role in building a legitimate and sustainable democracy today.

Keywords: General Will; Political Legitimacy; Political Participation; Democracy

บทนำ

แนวคิดเรื่อง ความชอบธรรมทางการเมือง เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในทุกยุคสมัย ในศตวรรษที่ 18 ฌ็อง-ฌาคส์ รูสโซ นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ได้วางรากฐานแนวคิดที่ทรงอิทธิพลในเรื่องนี้ผ่านผลงาน The Social Contract ซึ่งเขาเสนอว่า ความชอบธรรมทางการเมืองควรตั้งอยู่บนเจตจำนงทั่วไป (General Will) ที่เน้นผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าความต้องการของปัจเจกบุคคล รูสโซยังชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนและการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพและความเสมอภาค (Rousseau, 1762;

Bertram, 2017) แนวคิดดังกล่าวได้สร้างผลกระทบสำคัญต่อการพัฒนาทฤษฎีประชาธิปไตยในยุคสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม การนำแนวคิดของรุสโซมาประยุกต์ใช้ในบริบทสังคมร่วมสมัยเผชิญข้อท้าทายหลายประการ เช่น การสร้างฉันทามติในสังคมพหุวัฒนธรรมที่เต็มไปด้วยความแตกต่างทางความคิดและวิถีชีวิต ความเสี่ยงของการเกิดการกดขี่โดยเสียงข้างมาก (Tyranny of the Majority) และข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมที่มีขนาดใหญ่และซับซ้อน (Taylor, 2019; Cohen, 2020)

นอกจากนี้ กรณีศึกษาทางการเมือง เช่น การลงประชามติ Brexit ในปี 2016 และขบวนการ Black Lives Matter ยังสะท้อนถึงความซับซ้อนของการนำเจตจำนงทั่วไปมาปรับใช้ในบริบทที่มีความขัดแย้งสูง การสร้างดุลยภาพระหว่างเสียงส่วนใหญ่กับสิทธิชนกลุ่มน้อยจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยร่วมสมัย (Martinez, 2021; Williams, 2021)

ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาความชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตยผ่านแนวคิดของรุสโซ โดยมุ่งวิเคราะห์บทบาทของเจตจำนงทั่วไป การมีส่วนร่วมของประชาชน และแนวทางในการปรับใช้แนวคิดนี้เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับประชาธิปไตยในยุคปัจจุบัน

พื้นฐานแนวคิดเรื่องความชอบธรรมทางการเมืองของรุสโซ

ฌ็อง-ฌาคส์ รุสโซ (Jean-Jacques Rousseau) ได้วางรากฐานแนวคิดเรื่องความชอบธรรมทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยสมัยใหม่อย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านงานเขียนสำคัญ “สัญญาประชาคม” (The Social Contract) ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1762 รุสโซเสนอว่าความชอบธรรมทางการเมืองต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการยินยอมของประชาชน ไม่ใช่จากอำนาจเบ็ดเสร็จหรือจารีตประเพณี (Bertram, 2017)

รุสโซปฏิเสธแนวคิดเรื่องสิทธิตามธรรมชาติของฮอบส์และล็อกที่มองว่ามนุษย์มีสิทธิติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เสนอว่าสิทธิและเสรีภาพที่แท้จริงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์เข้าร่วมในสัญญาประชาคมและยอมอยู่ภายใต้เจตจำนงทั่วไป (General Will) เท่านั้น (Cohen, 2010) เจตจำนงทั่วไปในความหมายของรุสโซไม่ใช่เพียงการรวมผลประโยชน์ส่วนตัวของปัจเจกชน แต่เป็นเจตจำนงร่วมที่มุ่งสู่ประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนการเมืองและแนวคิดพื้นฐานสำคัญอีกประการหนึ่งคือการเชื่อมโยงระหว่างเสรีภาพกับความเสมอภาค รุสโซเชื่อว่าเสรีภาพที่แท้จริงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนมีความเสมอภาคกันทางการเมือง การที่ประชาชนต้องเชื่อฟังกฎหมายที่ตนเองเป็นผู้บัญญัติผ่านเจตจำนงทั่วไปนั้น

ไม่ได้ทำให้สูญเสียเสรีภาพ แต่กลับเป็นการได้มาซึ่งเสรีภาพที่แท้จริง (Neuhouser, 2008) แนวคิดนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาทฤษฎีประชาธิปไตยในเวลาต่อมา อีกทั้ง รุสโซ ยังเน้นย้ำความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของพลเมือง โดยมองว่า อำนาจอธิปไตยของประชาชนไม่สามารถแบ่งแยกหรือมอบให้ผู้อื่นได้ (Simpson, 2006) แนวคิดนี้แตกต่างจากนักคิดร่วมสมัยอย่างมองเตสกีเออที่สนับสนุนระบบผู้แทน การเน้นย้ำ การมีส่วนร่วมโดยตรงของรุสโซสะท้อนให้เห็นว่าเขามองความชอบธรรมทางการเมืองว่า ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของพลเมืองในกระบวนการทางการเมือง

แนวคิดของรุสโซเรื่อง ความชอบธรรมทางการเมืองสามารถนำมาวิเคราะห์ เหตุการณ์ทางการเมืองร่วมสมัยได้อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะในประเด็นความขัดแย้ง ระหว่างเจตจำนงทั่วไปกับผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม สอดคล้องการศึกษาของ Urbinati (2019) ซึ่งเห็นว่า วิฤตประชาธิปไตยในหลายประเทศสะท้อนความล้มเหลวในการสร้าง เจตจำนงทั่วไปที่แท้จริง โดยมีกรณีศึกษา คือ การลงประชามติ Brexit ในสหราชอาณาจักร ปี ค.ศ. 2016 เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของความท้าทายในการค้นหาเจตจำนงทั่วไป แม้ผลการ ลงประชามติจะสะท้อนเสียงข้างมาก แต่ความแตกแยกทางความคิดที่เกิดขึ้นและ ผลกระทบระยะยาวต่อสังคมสะท้อนให้เห็นว่าการตัดสินใจดังกล่าวอาจไม่ใช่เจตจำนงทั่วไป ในความหมายของรุสโซ (Taylor, 2020) เพราะไม่ได้นำไปสู่ประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน การเมืองอย่างแท้จริง และการเคลื่อนไหวทางสังคมกรณีขบวนการ Black Lives Matter แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างเจตจำนงทั่วไปผ่านการเคลื่อนไหวทางสังคม การเรียกร้องความเป็นธรรมและความเสมอภาคไม่ใช่เพียงเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่ม หนึ่ง แต่เป็นการมุ่งสู่การสร้างสังคมที่เป็นธรรมสำหรับทุกคน สอดคล้องกับแนวคิดของ รุสโซที่ว่า เจตจำนงทั่วไปต้องนำไปสู่ประโยชน์ส่วนรวม (Williams, 2021) แนวคิดของ รุสโซจึงมีจุดแข็งในการเน้นย้ำความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการสร้าง ฉันทามติในสังคม อย่างไรก็ตาม การนำมาปรับใช้ในสังคมสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อนและ หลากหลายมากขึ้นจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อจำกัดบางประการ เช่น

1. ความท้าทายในการสร้างฉันทามติในสังคมพหุวัฒนธรรม
2. ความเสี่ยงที่เสียงข้างมากอาจละเมิดสิทธิของชนกลุ่มน้อย
3. ความยากลำบากในการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงในสังคมขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตาม หลักการพื้นฐานของรุสโซเรื่องความชอบธรรมทางการเมืองที่ต้อง ตั้งอยู่บนการยินยอมของประชาชนและการมุ่งสู่ประโยชน์ส่วนรวม ยังคงมีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า แนวคิดของรุสโซเกี่ยวกับความชอบธรรมทางการเมืองได้วางรากฐานสำคัญให้กับการพัฒนาประชาธิปไตยสมัยใหม่ โดยเสนอว่า ความชอบธรรมทางการเมืองต้องมาจากการยินยอมของประชาชนผ่านเจตจำนงทั่วไปที่มุ่งสู่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่ใช่เพียงการรวมผลประโยชน์ส่วนตัวของปัจเจกชน แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของพลเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างเสรีภาพกับความเสมอภาคทางการเมือง เมื่อพิจารณาการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ร่วมสมัย เช่น กรณี Brexit และขบวนการ Black Lives Matter พบว่า การสร้างเจตจำนงทั่วไปในสังคมปัจจุบันมีความท้าทายหลายประการ ทั้งความยากลำบากในการสร้างฉันทามติในสังคมพหุวัฒนธรรม ความเสี่ยงที่เสียงข้างมากอาจละเมิดสิทธิของชนกลุ่มน้อย และข้อจำกัดในการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงในสังคมขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม หลักการพื้นฐานของรุสโซเรื่องความชอบธรรมทางการเมืองที่ต้องมาจากการประชาชนและการมุ่งสู่ประโยชน์ส่วนรวม ยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและแก้ไขวิกฤตประชาธิปไตยในปัจจุบัน

การสร้างความชอบธรรมประชาธิปไตยผ่านการมีส่วนร่วมของพลเมือง

รุสโซให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการมีส่วนร่วมของพลเมืองในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความชอบธรรมให้กับระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่หมายถึงการเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และมีความหมาย (Pateman, 2012) แนวคิดนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ในเวลาต่อมา

กลไกการสร้างความชอบธรรมผ่านการมีส่วนร่วมของพลเมืองสร้างความชอบธรรมให้กับระบอบประชาธิปไตยใน 3 มิติสำคัญ (Warren, 2017)

1. มิติด้านการกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมทำให้นโยบายสาธารณะสะท้อนความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เช่น การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในเมืองพอร์ต อเลเกอร์ ประเทศบราซิล ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณท้องถิ่น การจัดเวทีประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจในนโยบายสำคัญ และ การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อรวบรวมข้อเสนอและความคิดเห็นจากประชาชน เป็นต้น

2. มิติด้านการควบคุมตรวจสอบ ประชาชนสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้ เพื่อเป็นการป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ (Fischer, 2021) รูปแบบการตรวจสอบที่สำคัญ ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐผ่านกฎหมายข้อมูลข่าวสาร การติดตามการทำงานของผู้แทนและหน่วยงานรัฐผ่านช่องทางต่าง ๆ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อ

เผยแพร่ข้อมูลและสร้างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เป็นต้น

3. มิติด้านการสร้างพลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาคุณภาพพลเมือง โดยเสริมสร้างความเข้าใจในระบบการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจร่วมกัน และรังจืดสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยรัฐยังเน้นย้ำความสำคัญของการศึกษาพลเมืองในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเตรียมประชาชนให้พร้อมสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Davis, 2020) การศึกษาพลเมืองควรมุ่งเน้น คือ

1. การพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่พลเมือง ด้วยการการเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เช่น การจำลองสถานการณ์การใช้สิทธิในบริบทต่าง ๆ และการศึกษากรณีตัวอย่างการละเมิดสิทธิและแนวทางแก้ไข เป็นต้น จะทำให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่พลเมืองของตนเองมากขึ้น

2. การสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ ด้วยการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและข่าวสาร และการฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เช่น การอภิปรายประเด็นสาธารณะในชั้นเรียน การทำโครงการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ เป็นต้น

3. การปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยในบริบทสังคมสมัยใหม่ สามารถพัฒนาไปสู่รูปแบบที่หลากหลายที่มากขึ้น ดังที่ Smith (2019) ได้วิเคราะห์นวัตกรรมการมีส่วนร่วมที่สำคัญได้แก่

1. การปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation)
2. งบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting)
3. สภาพลเมือง (Citizens' Assembly)

4. แพลตฟอร์มการมีส่วนร่วมดิจิทัล (Digital Participation Platforms) อีกทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมที่มีความหมายในสังคมสมัยใหม่ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ (Young, 2018) เช่น ความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อโอกาสในการมีส่วนร่วม ความความซับซ้อนของประเด็นนโยบายสาธารณะที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากรของประชาชน และการรักษาสอดคล้องระหว่างประสิทธิภาพการบริหารกับการมีส่วนร่วม ดังนั้น เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมที่มีความหมายในประชาธิปไตยสมัยใหม่ Fischer (2021) ได้เสนอแนวทางดังนี้ คือ

1. พัฒนาระบบสนับสนุนการมีส่วนร่วมที่เข้าถึงได้ง่าย ด้วยการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสาธารณะที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ทั้งทางกายภาพและออนไลน์ สร้างระบบการรับเรื่องร้องเรียนและติดตามผลที่โปร่งใส และจัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือประชาชนในการเข้าถึงข้อมูล

2. สร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่หลากหลายและยืดหยุ่น ด้วยการออกแบบระบบที่คำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจช่องทางการมีส่วนร่วม

3. เสริมสร้างความรู้และทักษะพลเมืองอย่างต่อเนื่อง ด้วยการพัฒนาความรู้และทักษะพลเมืองต้องทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และควรมีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น การอบรม การสัมมนา กิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็น เช่น การคิดวิเคราะห์ การรู้เท่าทันสื่อ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และความรับผิดชอบต่อสังคม

4. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อลดข้อจำกัดด้านเวลาและพื้นที่ ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ความรู้ และบริการต่าง ๆ ได้ทุกที่ทุกเวลา และสามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการจัดประชุม อบรม หรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่ต้องเดินทาง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนที่อยู่ห่างไกลหรือมีข้อจำกัดด้านเวลาสามารถมีส่วนร่วมได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การสร้างการมีส่วนร่วมในสังคมสมัยใหม่ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ ความซับซ้อนของประเด็นนโยบาย และข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร จึงมีข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมที่มีความหมาย ได้แก่ การพัฒนาระบบสนับสนุนการมีส่วนร่วมที่เข้าถึงได้ง่าย การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่หลากหลายและยืดหยุ่น การเสริมสร้างความรู้และทักษะพลเมืองอย่างต่อเนื่อง และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อลดข้อจำกัดด้านเวลาและพื้นที่

สรุปได้ว่า การสร้างความชอบธรรมประชาธิปไตยผ่านการมีส่วนร่วมของพลเมืองตามแนวคิดของรุสโซ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองใน 3 มิติ ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การควบคุมตรวจสอบ และการสร้างพลเมือง โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อพัฒนาความเข้าใจด้านสิทธิหน้าที่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และจิตสำนึกสาธารณะ แม้จะมีความท้าทายด้านความเหลื่อมล้ำและข้อจำกัดต่างๆ แต่สามารถแก้ไขได้ด้วยการพัฒนาระบบสนับสนุนที่เข้าถึงง่าย สร้างกลไกที่ยืดหยุ่น เสริมสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อลดข้อจำกัด

การประยุกต์ใช้แนวคิดของรุสโซในบริบทประชาธิปไตยร่วมสมัย

แนวคิดของรุสโซในบริบทประชาธิปไตยร่วมสมัยมีความท้าทายและข้อควรพิจารณาหลายประการ บทความนี้วิเคราะห์การนำแนวคิดของรุสโซมาปรับใช้ในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเด็นการสร้างเจตจำนงทั่วไป (General Will) และการเสริมสร้างความชอบธรรมประชาธิปไตย โดยข้อท้าทายที่เห็นได้ชัด คือ การสร้างเจตจำนงทั่วไปในสังคมพหุวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิต ซึ่งแตกต่างจากสังคมที่รุสโซใช้เป็นบริบทในการพัฒนาแนวคิดของเขา การสร้างเจตจำนงทั่วไปในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลายจึงเป็นความท้าทายสำคัญ (Taylor, 2019) ความขัดแย้งระหว่างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความพยายามในการสร้างฉันทามติร่วมกันจึงเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการจัดการอย่างระมัดระวัง เพราะการรักษาสมดุลระหว่างการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมกับการสร้างค่านิยมร่วมเป็นสิ่งจำเป็น โดย Kymlicka (2018) ก็ได้เสนอว่า การสร้างเจตจำนงทั่วไปในสังคมพหุวัฒนธรรมต้องอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับความแตกต่างและการสร้างพื้นที่สาธารณะที่เปิดกว้างสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แม้รุสโซจะเน้นย้ำความสำคัญของเสียงส่วนน้อย แต่ในระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่ ต้องระวังไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิของชนกลุ่มน้อย ฉะนั้นการใช้เสียงข้างมากโดยปราศจากการคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคนอาจนำไปสู่การกดขี่โดยเสียงข้างมาก (Tyranny of the Majority) (Cohen, 2020) ดัง Martinez (2021) ที่ชี้ให้เห็นว่า การป้องกันการเกิดเผด็จการโดยเสียงข้างมากต้องอาศัยกลไกทางกฎหมายและสถาบันที่เข้มแข็ง รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนและความเป็นพหุนิยมในสังคม

แนวคิดของรุสโซ สามารถนำมาปรับใช้ในการเสริมสร้างความชอบธรรมประชาธิปไตยในปัจจุบันได้ ซึ่งสามารถทำได้หลายแนวทาง คือ

1. การพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมที่มีความหมาย โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทางการเมืองเพื่อเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Wilson, 2022)
2. การสร้างสมดุลระหว่างประชาธิปไตยทางตรงและทางอ้อม ผ่านการผสมผสานระหว่างการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนกับระบบตัวแทน
3. การเสริมสร้างการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง เน้นการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีความรับผิดชอบ จะเห็นว่าการประยุกต์แนวคิดของรุสโซเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยในปัจจุบันสามารถทำได้โดย

พัฒนาการมีส่วนร่วมด้วยเทคโนโลยี สร้างสมดุลระหว่างประชาธิปไตยทางตรงและทางอ้อม และส่งเสริมการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง การสร้างสมดุลระหว่างเสียงส่วนใหญ่กับการคุ้มครองสิทธิชนกลุ่มน้อยจึงเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มความชอบธรรมให้ประชาธิปไตยในยุคสมัยใหม่

สรุปได้ว่า การนำแนวคิดของรุสโซมาปรับใช้ในบริบทประชาธิปไตยร่วมสมัยต้องพิจารณาความซับซ้อนของสังคมสมัยใหม่ ควบคู่ไปกับการสร้างสมดุลระหว่างการเคารพเสียงส่วนใหญ่และการคุ้มครองสิทธิชนกลุ่มน้อย รวมถึงการพัฒนาการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความชอบธรรมให้กับระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง ฌ็อง-ฌาคส์ รูสโซกับการสร้างความชอบธรรมในประชาธิปไตย ได้องค์ความรู้ใหม่ที่สามารถสังเคราะห์ได้ 3 ประเด็นสำคัญดังนี้

1. การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองด้วยเจตจำนงทั่วไป (General Will) แนวคิดของรุสโซเน้นว่าความชอบธรรมทางการเมืองต้องตั้งอยู่บนการยินยอมของประชาชนผ่านเจตจำนงทั่วไปที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวม ไม่ใช่เพียงผลประโยชน์ส่วนตัว
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความหมายเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความชอบธรรมให้ระบอบประชาธิปไตย โดยรวมถึงการกำหนดนโยบาย การตรวจสอบอำนาจ และการพัฒนาคุณภาพพลเมือง
3. สมดุลระหว่างเสียงส่วนใหญ่กับสิทธิชนกลุ่มน้อย ในระบอบประชาธิปไตยร่วมสมัย ต้องระวังไม่ให้เสียงส่วนใหญ่กลายเป็นเครื่องมือในการละเมิดสิทธิของชนกลุ่มน้อย โดยใช้กลไกทางกฎหมายและการสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยผู้เขียนได้สังเคราะห์เป็นภาพองค์ความรู้จากการวิจัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้โดยง่าย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

แนวคิดของรุสโซมีศักยภาพในการสร้างประชาธิปไตยที่ยั่งยืน โดยวางรากฐานบนเจตจำนงทั่วไปที่ประชาชนยอมรับร่วมกัน การมีส่วนร่วมของพลเมืองอย่างต่อเนื่องช่วยสะท้อนเสียงของทุกกลุ่มในสังคม ในขณะเดียวกัน การปกป้องสิทธิชนกลุ่มน้อยทำให้ระบอบประชาธิปไตยมีความสมดุลและหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิ ความยั่งยืนของประชาธิปไตยจึงขึ้นอยู่กับการบูรณาการทั้งสามองค์ประกอบเข้าด้วยกันอย่างสมดุล

สรุป

ฌ็อง-ฌาคส์ รุสโซ เป็นหนึ่งในนักปรัชญาการเมืองที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 18 โดยเน้นเรื่อง การสร้างความชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตย ผ่านกรอบแนวคิดของเจตจำนงทั่วไป (General Will) ซึ่งรุสโซเชื่อว่าเป็นพื้นฐานของการปกครองที่ยุติธรรมและสะท้อนความต้องการร่วมของประชาชน แนวคิดของรุสโซในงานเขียนชิ้นสำคัญอย่าง The Social Contract ที่ได้นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างเจตจำนงทั่วไป เสรีภาพ และความเสมอภาค พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยที่แท้จริง และแนวคิดรุสโซ สามารถประยุกต์ใช้ในสังคมร่วมสมัยที่มีความซับซ้อนและหลากหลายได้ เช่น การสร้างฉันทามติใน

สังคมพหุวัฒนธรรม ความเสี่ยงของการกดขี่โดยเสียงข้างมาก (Tyranny of the Majority) และความยากลำบากในการทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในสังคมขนาดใหญ่ แม้ว่าแนวคิดของรูสโซจะมีข้อจำกัด แต่ก็มีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยที่ยั่งยืน โดยเสนอกลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ 1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านเทคโนโลยีและนวัตกรรม 2. การสร้างสมดุลระหว่างประชาธิปไตยทางตรงและทางอ้อม และ 3. การปกป้องสิทธิชนกลุ่มน้อยผ่านกลไกทางกฎหมายและวัฒนธรรมที่เคารพสิทธิมนุษยชน ดังนั้น แนวคิดของรูสโซจึงยังคงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยสมัยใหม่ โดยเฉพาะในยุคที่สังคมต้องเผชิญกับกระแสประชานิยมและการรวมศูนย์อำนาจ การผสมผสานแนวคิดของรูสโซเข้ากับกลไกประชาธิปไตยร่วมสมัยสามารถช่วยสร้างความชอบธรรมทางการเมืองและนำไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- Bertram, C. (2017). Jean Jacques Rousseau. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2017 ed.). Retrieved January 11, 2025, from <https://plato.stanford.edu/entries/rousseau/>
- Cohen, J. (2010). *Rousseau: A Free Community of Equals*. UK: Oxford University Press.
- Cohen, J. (2020). Democracy and plurality: Addressing the challenge of majority tyranny. *Political Theory*, 48(2), 167-189.
- Davis, R. (2020). Civic Education in Modern Democracy. *Journal of Political Science*, 45(2), 156-178.
- Fischer, M. (2021). Innovations in Democratic Participation. *Democratization*, 28(4), 789-806.
- Kymlicka, W. (2018). *Multicultural citizenship: A liberal theory of minority rights* (2nd ed.). UK: Oxford University Press.
- Martinez, R. (2021). Institutional safeguards against majority tyranny: Contemporary perspectives. *Journal of Democracy*, 32(1), 78-92.
- Neuhouser, F. (2008). *Rousseau's Theodicy of Self-Love: Evil, Rationality, and the Drive for Recognition*. UK: Oxford University Press.

- Pateman, C. (2012). Participatory Democracy Revisited. *Perspectives on Politics*, 10(1), 7-19.
- Simpson, M. (2006). *Rousseau's Theory of Freedom*. USA: Continuum Studies in Philosophy.
- Smith, G. (2019). *Democratic Innovations: Designing Institutions for Citizen Participation*. UK: Cambridge University Press.
- Taylor, C. (2019). Democratic legitimacy in multicultural societies. *Political Studies Review*, 17(3), 267-281.
- Warren, M. (2017). A Problem-Based Approach to Democratic Theory. *American Political Science Review*, 111(1), 39-53.
- Wilson, S. (2022). Digital democracy and citizen participation: Innovations in contemporary governance. *Government Information Quarterly*, 39(1), 101-115.
- Young, I. M. (2018). *Inclusion and Democracy*. UK: Oxford University Press.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น

1.1 ...สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา แซ่หลี่ (2562) ผลการวิจัยพบว่า...

1.2 กฤษฎา แซ่หลี่ (2562) กล่าวว่า...

1.3 ... consistent with the research of Krisada Saelee (2019) the research results found...

1.4 Krisada Saelee (2019) explains to...

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

2.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

2.1.1 พระไตรปิฎกและอรรถกถา พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อ คัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่มนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลูญในโคะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2.1.2 ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกียรติกศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

2.1.3 ผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุรินทร์ สุนนโท และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

2.1.4 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อิติวุฒิ หมั่นมีและคณะ, 2560)

2.1.5 กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

2.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

2.2.1 ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2.2.2 ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

2.2.3 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้
ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่

2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ(บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร ว่องวีระ, ทัศนวิทย์และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่(ฉบับที่).// เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ธิดา ภูมิ หนัมนี่. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อสารานุกรม.// (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์, วันที่/เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// เลขหน้า.

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระครูพิศิษฐ์ประทาน. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(9) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].

พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

(10) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). //ชื่อเรื่อง. //สืบค้น วัน เดือน ปี, //จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>

(11) ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง. //(พ.ศ.,วันที่ เดือนที่ประกาศ). //ราชกิจจานุเบกษา. //เล่ม ตอน. //หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

(12) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง. //(ปีพิมพ์, วัน เดือน). //ชื่อบทความ. //ชื่อหนังสือพิมพ์. //น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เขียร์พระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง

.....

.....

.....

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

.....

.....

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....คำอธิบายตาราง.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

องค์ความรู้จากการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุนองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt)**ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt)**

.....

.....

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt)

.....

.....

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt)

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)

(16 pt) ขอขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณ ทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจาก โครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน.....

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.

ธิตูภูมิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

พระครูพิศิษฐ์ประทาน. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุขนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่น
ไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของ
พระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทนต์ อาภากร. (2548). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.
- พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร
ก, น. 12-16).
- สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.
- Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*.
Retrieved March 20, 2020, from [https://thebuddhistcentre.com /text/who-
was-buddha](https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha).
- James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

Sample of Original Research Article Preparation

NAME OF RESEARCH ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Research Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1.....
2..... and 3..... Populations and sample, research tools, Data collection,
Data analysis, Statistics used for data analysis.

Findings were as follows: (present only the most interesting research
findings).....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism; Buddhist Management; Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources.

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research

Research Objectives (18 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

[illegible][illegible]

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions.....

.....

.....

.....

.....

.....

Table 1 (Name of table (if any))

Table explanation.....

.....

.....

.....

.....

Discussion (18 pt)

(16 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources.

Body of knowledge (18 pt)

(16 pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand.

Recommendations (18 pt)

Policy Recommendations (16 pt)

Operational Recommendations (16 pt)

Recommendations for Next Research (16 pt)

This image shows a full page of a worksheet designed for handwriting practice. It features 18 horizontal dashed lines spaced evenly across the page, providing a guide for letter height and placement. The lines are thin and light gray, set against a plain white background. There is no text or other markings on the page.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt)

(16 pt.) เขียนบททวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆใน
การเขียนบทความวิชาการ.....

[illegible]

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

ສຮູບ (18 pt)

(16 pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน.....

Sample of Original Academic Article Preparation

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

(16 pt).

Content (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions.....

.....

.....

Table 1 (Name of table) (if any)

Table explanation.....

.....

.....

(16 pt).

(1.6 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.